

ORIENTAALUJA ORIENTAALUJA

2006

nr.7 /96

EM Poolas, MK etapp, Eesti MV,
rogain, üliõpilaste MM

Telli

ORIENTEERUJA

2007. aastaks!

Eesti Orienteerumisliit võtab vastu ajakirja "Orienteeruja" tellimusi 2007. aastaks.

Aastatellimus maksab
200 krooni.

Järgmisel aastal ilmub seitse numbrit
ajakiri "Orienteeruja".

AMELI SALONG

KLASSIKALINE-,
SPORDI- ja
LÜMFIMASSAAŽ

ANNELI ALBERT
juhataja ~ massöör

AMELI SALONG OÜ
Sütiste tee 32-102, 13411, Tallinn

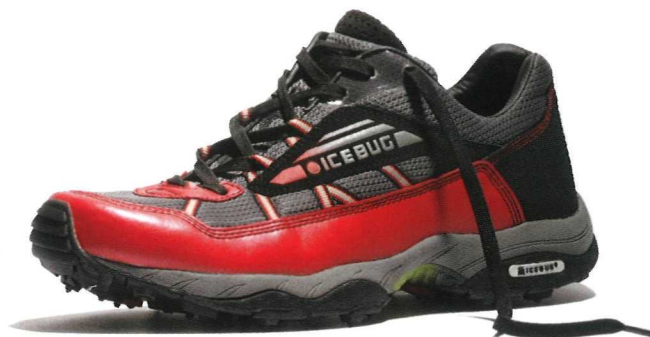
Tel: +372 56 620 607

E post: annelialbert@hotmail.com

UUENDA OMA HAARET!

MULTISPORDI JALANÕUD
eriti rasketesse tingimustesse

Kui kiiresti liikumine on tähtis

MR2 BUGrip®

Kerge kaalu ja suurepärase omadustega jooksujalanõu. Koos BUGrip® tehnoloogia "arukate" naastude ja paelte sidumisüsteemiga on jalg kindlalt fikseeritud, saavutatamaks optimaalset kontrolli suurte kiirustel ja ka väga rasketel maastikel. Neile kellele meeldib liigsete detailide puudumine, et jooksuking oleks minimaalse kaaluga.

ICEBUG®

GRIP TECHNOLOGIES

2006 SEIKLUSSPORDI MM AMETLIK SPONSOR

ICEBUG ametlik maaletooja Eestis: MATKaSPORT
MATKaSPORT Järve, Pärnu mnt. 234, Tallinn, Järve kaubanduskeskuses, E-P IO-20
MATKaSPORT Pärnu, Lai tn. IO, Pärnu, Port Arturi juures, E-R IO-18, L IO-16

PRINTCENTER

TRÜKIB ORIENTEERUJAT

SISUKORD:

6

14

26

28

- 4** Lühidalt
- 5** Koosjooksmisest
- 6** Ratta-O EM Poolas
- 14** Pika raja EMV-I
- 18** MK finaal
- 20** O-kalender 2007
- 22** Rogain
- 26** Markus on Rootsi meister
- 28** Üliõpilaste MM
- 28** Ajaloost - NL MV 1973
- 32** Vöasast väljas
- 34** Sprindist
- 36** Nõuanne
- 36** Olukorrast listis
- 37** Dr O-Trops käis rogainil
- 38** Juhatuse otsused
- 39** EMV tulemused

Esikaanel: Eesti tavaraja meistri-võistlustel võitsid medalid (vasakult) Marek Nõmm (II), Rain Eensaar (I) ja Silver Eensaar (III) ning Maret Vaher (II), Anu Annus (I) ja Merike Vanjuk (III).

Fotod: Arvo Saal

Järgmine Orienteeruja ilmub:
nr 8/97 detsembris

Kaastööd Orienteerujasse saata hiljemalt 27. novembriks.

Väljaandja: Eesti Orienteerumisliit www.orienteerumine.ee
Peatoimetaja: Arvo Saal, tel 5531 235 arvo.saal@mail.ee
Toimetus: ajakiri@orienteerumine.ee
Sixten Sild, Maret Vaher, Jürgen Einpaul, Mihkel Järveoja, Kaidi Ruusalepp
Keeletoimetaja: Aili Miks
Kujundaja: Riju Johanson
Kojukanne: Eesti Post
Tellimine: Eesti Orienteerumisliit
eol@orienteerumine.ee, tel/faks 6398 681

Tellimishind aastaks 200 krooni. Arveldusarve: 10220034030010 Eesti Ühispank

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. Kaastöid ei retsenseerita ega tagastata.

Toimetus ei vastuta kuulutuste ja reklaamide sisu eest.

Ajakiri Orienteeruja ilmub 7 korda aastas.

Aasta 2006 kokkuvõttes

2006 oli parim aasta Eesti orienteerumisajaloos. Orienteerumisjooksu rahvusvahelistelt tiitlivõistlustelt saime 3 individuaalmedalit – täiskasvanute EM-pronksi võitis Olle Kärner, juunioride MM-It tuli pronksmedaliga Markus Puusepp ja noorte Euroopa meistritiitli võitis Lauri Sild. Maailmameistriteks meesjuunioride teatejooksus tuli kolmik Mihkel Järveoja - Timo Sild - Markus Puusepp ja noormeeste teatemeeskond sai EM-pronksi.

Igäüks neist tulemustest on väga hea saavutus, kuid mulle on kõige uskumatum ikkagi teatejooksu kuldmedal. Meil oli hea meeskond, sobiv maastik ja kõik jooksjad andsid endast maksimumi. Olle parim hooaeg tõi talle EM-medali ja 5. koha MM-võistlustelt. Olle jooksudes oli rohkesti ebaõnne. Mõlemad tulemused olid väga lähedal täielikule põrumisele, kuid üks medal tuli ikkagi ära!

2006 oli töökas aasta ka korraldajatele. OK Ilves korraldas mai alguses Euroopa meistrivõistlused orienteerumisjooksus. See võistlus jääb veel aastateks kõige kõrgetasemelisema osavõtjaskonnaga orienteerumisvõistluseks Eestis. Kui sooviksime midagi veelgi väljakutsuvat teha, tuleks mõelda orienteerumisjooksu MM-võistluste läbiviimisele.

Rahvusvaheliste tippvõistluste korraldamine Eestis ei tähenda eelise loomist konkreetse maastiku tundmisel. Oluline on hoopis selgete eesmärkide loomine sportlastele ja tugistruktuuride motiveerimine. Meie tänavused noorte ja juunioride medalid tulid 2003. aastal Põlvas toimunud juunioride MM-võistlusteks loodud TEAM-2003 järellainetusena.

Kui soovime, et meie sportlased võidaksid ka edaspidi medaleid, peame oma organisatsiooni hoidma aktiivsesena. Järgmine väljakutse – üliõpilaste MM-võistlused orienteerumisjooksus – on juba 2008. aasta suvel võistluskusega Tartus.

2006 oli rahutu aasta rahvaspordirindel. Eesti spordiavalikkus hindab ja tunnustab orienteerumist kui edukat rahvaspordiala. Tänavune aasta tõi aga ka mitmeid tagasilööke. Põua tõttu kehtestatud metsaminekukeeld ja korraldajate hooletus kohaliku võimu ning maaomanikega suhtlemisel viisid mitmete ürituste ärajätmiseni.

Tihenenud on konkurents traditsiooniliste orienteerumisvõistluste ja orienteerumiselementidega rahvaspordiürituste (multisport, rogain) vahel. Kuigi võistluskalendis nende läbiviimise ajad reeglina ei kattunud, on uute alade pealtung märgatav.

Eestimaal on elu paremaks läinud ja inimesed otsivad rohkem ekstreemsusi. Tänavu oli Eesti orienteerumisjooksu MV-I kõikidel aladel kokku samapalju osalejaid kui mullu. Huvitav on märkida, et selges tõusutrendis on vahepeal hinge vaakunud õine rada. Kõigi aegade osavõtturekord sündis pikal rajal. Langustrend on tabanud aga nii lühiraja kui ka tavaraja Eesti MV osalusgraafikuid. Oma sõna on siin ka demograafilise situatsiooni muutusel. Lapsi lihtsalt ei jätku. Näiteks tavarajal on kõigi noorteklasside peale kokku üle 100 võistleja vähem kui neli aastat tagasi.

Eesti spordikongressi materjalides on orienteerumine üks vähesedaid alasid, kus ametlik statistika näitab spordiklubides harrastajate arvu langust. Ametlikel andmetel on kuulub klubidesse 3167 orienteerujat, mida on ligi 1000 vähem kui 7 aastat tagasi. Statistika on küsitav, kui pole omavahel kokku lepitud, millise meetodika järgi saadud andmeid klubid riigile esitavad.

Otsustajad aga vaatavad just neid numbreid.

On selge, et rahvasport on tõusuteel, kuid orienteerimine ei liigu teiste aladega samas tempos. Me peame rohkem pingutama nii klubides kui ka klubide ühenduses – Orienteerumisliidus!

2006 saab väärrika lõpu väärikas kohas. Tähistamaks erakordselt edukat spordiaastat kutsun kõiki orienteerujaid 3. detsembril Estonia teatrisse orienteerumisaasta pidulikule lõpetamisele!

Täname üheskoos meie sangareid!

Leho Haldna
22.10.06

ORIENTEERUJA

10 AASTAT TAGASI

Orienteeruja nr. 6/18 ilmus 18. oktoobril 1996. aastal.

Avalehel kirjutab Milvi Kivistik pealkirja all „Kohale jõuti küll, aga mitte Veskimõisa“ Eesti meistrivõistlustest. Samas saab lugeda EOL volikogus otsustatust.

Orienteeruja meenutab ajalugu: Kalju Vaikjärvi vastab küsimustele IOF-i astumise kohta 1992. aastal ja Sixten Sild Eesti vabariigi esimese MM-medali võitmise kohta (tõsi küll, võistelda tuli siis ikka veel Nõukogude Liidu eest).

Juttu on suvistest võistlusreisidest. Lugeda saab Eesti tudengite mõõduvõtmisest Põhjamaade tudengitega Soomes, juunioride MM-ist Rumeenias, Balti meistrivõistlustest Leedus, mitmepäevajooksust Austrias, O-riingest ja metsameeste MM-ist Rootsis ning MK-etappidest Skandinaavias ja Kesk-Euroopas.

Mitmel leheküljel on avaldatud suvel toimunud võistluste protokollid. Orienteerujas on ka reklaame ning 1997. aasta võistluste kalender.

Tulevased O-mänedžerid sirguvad internetis

Kaks aastat tagasi lükati Rootsis käima Internetipõhine mäng, kus igal soovijal on võimalik proovida oma võimeid orienteerumismänedžeri ametis. Mängija loob oma virtuaalse tiimi, trennib seda, majandab, otsib sponsoreid, suhtleb üldsusega jne. ning eesmärgiks on edukas esinemine suurtel klubidevahelistel teatevõistlustel. Teise mänguhooaja lõpuks on registreerunud mängijaid juba tuhande ringis ning seda kaugelki mitte ainult Rootsist, vaid ka paljudest teistest O-riikidest.

Hooaja lõpptulemused näitavad, et rootslastel on virtuaalses konkrentsis niisama raske auhinnakohale jõuda kui tegelikkuseski. Nii on meeskondade supereliitklassis juhtimas võistkond nimega Piiköön Kehitys Soomest. Teist kohta hoiab TheTEAM, mille treener-mänedžeriks on ei keegi muu kui kuulus Thierry Gueorgiou! Ka virtuaalses maailmas ei saa rootslased temast jagu. Kuulus prantslane on tipus ka naiste supereliidis – seal juhib tiim o_tvosges. Teisel kohal on Rootsi Sufjan Rouse.

Varsti on algamas kolmas hooaeg ja huvilistel on viimane aeg registreeruda – vt. www.omanager.nu.

Allikas: www.alternativet.nu

Aprillikuuseid Rootsi MV tulemusi revideeriti novembris

Rootsi tänavused meistrivõistlused sprindis leidsid ootamatu järelkaja novembris kui Erik Thorssoni (Tullinge SK) ja Mattias Karlssoni (Emmaboda-Verda OK) tulemused diskvalifitseeriti. Nimelt selgus, et noormehed eksisid Rootsi orienteerumise võistlusreeglites sätestatud esindamisühimõtete vastu osaledes Norra sprindimeistrivõistlustel sealse klubi Halden SK värvides.

Rootsi võistlusreeglite punkt 6.4.3. ütleb "Võistleja ei tohi ühe kalendriaasta jooksul osaleda ühel ja samal võistlusosal kahtedel erinevatel meistrivõistlustel. See kehtib nii maakonna meistrivõistluste kui ka riigi meistrivõistluste kohta Rootsis ja mõnes teises riigis". Mattias Karlsson ja Erik Thorsson esindavad mõlemad norra klubi Halden SK ning osalesid kevadel Rootsi MV-l, esindades oma viimatist Rootsi klubi, mis on reeglitega igati lubatud. Kui nad aga sügisel startisid samas ditsipliinis Norra meistrivõistlustel, rikkusid nad formaalselt rootsi reegleid ning on nüüd tagantjäreli Rootsi Orienteerumislüüdi otsusega Rootsi MV-t diskvalifitseeritud.

Sama reeglit on põhjust silmas pidada ka Eesti orienteerujatel, kes esindavad mõnda Rootsi klubi. Teadaolevalt on seda reeglit meie võistlejate poolt samuti rikutud, kuid ilmselt pole kellelgi Rootsis seni olnud huvi ega vajadust uurida Eesti meistrivõistlustel osalenute nimekirju, sest meie võistlejate kohad on jäänud tagasihoidlikeks. Sellise huvi tekitas aga kindlasti Markus Puusepa muljetavaldav võit H20 klassi pikal rajal. Markuse puhul on õnneks reegleid järgitud ja Eesti meistrivõistluste samal distantsil mees ei startinud.

Karolina A Højsgaard jätab tippspordiga hüvasti

Rootsi üks kõigi aegade edukamaid orienteerujaid, 7 MM-medali omanik Karolina A Højsgaard, on langetanud otsuse lõpetada oma koondisekarjäär. Karolina on MM-idelt võitnud 2 kulda, 4 hõbedat ja 1 pronksi. Ta tunnustab, et otsuse langetamine ei olnud kerge, kuid tunneb, et nüüd on õige hetk – keha on terve ja vaim tunneb endiselt, et orienteerumine on võrratult põnev. Loomulikult jätkab ta alaga tegelemist võisteldes klubitasandil, kuid koondise tasemel harjutamisel on nüüd lõpp.

Oma karjäärile tagasipilku heites ütleb "Karro", et tema suurim võit oli MM tavaraja kuld 2004 aastal kodumaal, Västerås – "See oli võistlus, mida ma üle kõige soovisin võita. Kõik, kes mind minu karjääri jooksul on toetanud, olid seal. Pealegi startisin viimasena ning teadsin finišisirgel olles, et olen maailmameister. See oli imeiline tunne". Karro tõstab võitudest veel esile samal MM-il võidetud teatekulda ja esimest Tiomilavõitu oma koduklubi Domnarvet'iga.

Enne karjäärile punktipanemist jääb "Karrol" veel võistelda kahel võistlusel – 29. oktoobril osaleb ta Skövdes murdmaajooksus Billingshusloppet'il. Ning kui see start on edukas, siis esindab ta Rootsi koondise värve novembrikuistel Põhjamaade meistrivõistlustel Norras. "Oleks vahva lõpetada koondisekarjäär kergejõustiku-koondises" arvab "Karro" ise.

MÖTTEID KOOSJOOKSMISEST

SIXTEN SILD

Niinimetatud koosjooksmine on orienteerumises poleemikat tekitanud ajast aega ning iga markantse juhtumi järel lahvatav diskussioon taas uue jõuga. Tekib õigustatud küsimus – miks siis keegi seda probleemi veel lahendanud ei ole? Vastus sellele lihtsale küsimusele on olemas – probleemi on kuratlikult keeruline (kui mitte võimatu) üheselt lahendada!

Kehtivad orienteerumisjooksu reeglid sätestavad punktis 24.2: "Individaalsel eraldistardiga võistlusel on eeldatud, et võistlejad orienteeruvad ja läbivad raja iseseisvalt. Võistluse ajal on teistelt võistlejatelt abi saamine ning teistele võistlejatele abi osutamine keelatud, välja arvatud õnnetusjuhtumi korral." Samal ajal on selge, et me ei saa kuidagi välistada võistlejate omavahelist silmsidet ja liikumist samal marsruudil, kui nad aegruumis juhtuvad asuma ühel ajal samas kohas. Igaüks on ju oma teevalikutes vaba ning enamasti ongi orienteerumises igal etapil vaid 1-3 loogilist teevalikuvarianti.

Raske on ka määratleda, kes koosjookstajate on "süüdlane" või "enim kasu lõikav". Ja mida selle teadmisega siis peale hakata...?

Kõnealust probleemi püütud mitmeti lahendada

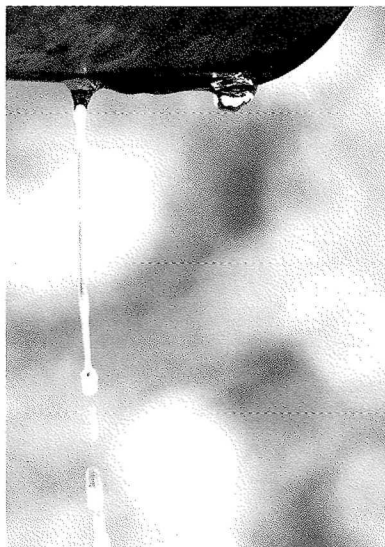
Teateorienteerumisse toodi hajutussüsteemid juba õige ammu, nüüd on sarnaseid võtteid nn. "liblika" näol aastaid rakendatud ka individuaalaladel. Tulemused ei ole just vaimustavad, sest probleemi leevendab see vähe. Üht-teist annab siin "liblika tiibade" pikendamise ja muu taolisega kindlasti parandada, kuid lõplikku probleemilahendust see kindlasti ei too.

Elektroonilised märkesüsteemid pakuvad varasemate aegade võrreldes uusi võimalusi koosliikumise tõestamiseks. EOL on püüdnud seda võimalust koostöö tegijate häbimärgistamiseks ka kasutada, kuid seegi jõupingutus on langenud rohkete irooniliste märkuste ohvriks, tähelepanu sellele on vähene ja kasu teadmata. Igaüks saab ju aru, et punktides koos olemine ei tähenda veel ka etapil koos liikumist ning isegi kui koos liiguti, siis "koostöö" toimumise või mittetoimimise üle võib vaielda lõpmata kaua, ilma et midagi selgeks saaks.

Reaalsuses on minu arvates üks tõhusamaid relvi koostöö ja eriti jälitamise ehk "konksusjooksmise" vastu - halb kuulsus orienteerujate seas! Kroonilised "konksutajad" on enamasti üldteada ja konksutajateks neid kutsutaksegi. Sellist "kuulsust" vaevalt et keegi ihkab.

Konksusjookstajad on selgesti äratuntavad tänu faktile, et konksus ollakse tavaliselt kellelgi, kes on konksutajast märksa tugevam orienteeruja ning seeläbi saadakse lõpuprotokollis koht, mis on konksutajale selgelt "ülejätkäiv".

Vastavaid näiteid tunneb orienteerumisajalugu algtasemel võistlustelt kuni päris tippu välja. Näiteks 1992. aasta MK-etapil Montebellunas, Itaalias, tegi stabiilselt maailma esikümnesse jooksev norralane Hävard Tveite vea esimese punktiga ning tema järel startinud austerlane Martin Brantner sai ta seal kätte. Brantner läbis kogu raja kuulsuse tuules ning noppis oma elu tippulemusena MK-etapi võidu. Enne ja pärast seda ei ole mees sel tasemel esikümne ligigi pääsenud, pigem on tulnud leppida kohtadega

B-finaalis.

Teine markantne näide tipptasemelt võiks olla vähetuntud tšehh Petr Kozaki kodumaine lühiraja MM-kuld aastast 1991, kus hea nähtavusega parkmetsas varakult nägemisulatusse jäänud koondisekaaslase "selja" järgi joostes ülisuurt kiirust arendanud noor mees lõpuks tundud korüfeede ees MM-kulla näpsas. Tema võitu võrdleksin kuulsa Bob Beamoni kaugushüppe sooritusega Mexico olümpial, mille järel mees ennast spordis enam õieti ei leidnudki ja peagi loobus. Ka noore Petr Kozaki jaoks jäi juba järgmine aasta karjääri viimaseks ning ühtegi teist suurjooksu tema esituses ei ole nähtud...

Palju keerukam on probleem siis, kui rajal saavad kokku enam-vähem võrdse klassiga

sportlased ning sellistest koosliikuvatest gruppidest tulevad medalivõitjad. Nii mõnigi kord lausa kõik kolm. Sellised lood on juhtunud paljudel MM-idel, EM-idel ning viimati MK-etapil Prantsusmaal.

Eriti on silma torganud see, et koosjookstajad tihti peale ei varjagi koosjooksmisest tõusnud kasu. MK-etapi pikal rajal toimunu oli eriline selle poolest, et maailma esiorienteerujaks tõusnud Thierry Guergiou arendas maastikul sellist tempot, et tema tulude sattunud, samuti vaieldamatult tipppegijad, olid sunnitud hiljem tunnustama oma kohatist võimetust kaarti jälgida. Põhjuseks ilmselt maastiku iseärasused, mida prantslane oma kodumaal eriti hästi valdas.

Ka EMV pika raja võistlus lõi orienteerujate listis kired lõkkele

ning päädis infoga, et isegi IOF tegeleb selle küsimusega kõige kõrgemal tasandil. Tundub, et piisavalt paljude orienteerujate jaoks sai valulävi ületatud ning käes on uute aktsioonide aeg.

Käesoleva kirjutise autor ei pretendeeri probleemi lahendaja rollile, küll aga kutsun huvilisi üles pakkuma omapoolseid lahendusi ja olema oma kriitikas konstruktivsed. Teiste jõupingutuste üle ironiseerimine ei vii meid edasi. Irvitades reeglites ja EMV juhendis sätestatu üle irvitame me iseenda üle, sest dokumendid on kinnitanud EOL üldkogu ja juhatus, st. meie endi poolt ja seast demokraatlikult valitud organid.

Puudutan korra ka ühisstartide teemat. Loo alguses mainitud reegel ei kehti ühisstardist toimuvate individuaalvõistluste ja teatejooksude kohta. Selge, et seal starditakse koos ja ollaksegi kohe alguses rajal koos ning tegemist on nn. mees-mehe heitlusega.

Eestis on ühisstardist individuaalvõistlused pikal rajal eraldistardile ülemineku järel peaaegu olematuks jäänud, kuid mujal maailmas on siiski traditsioone, mis seda võistlusvormi au sees hoiavad. Näiteks Rootsi MV pikal rajal toimub juba õige ammustest aegadest ühisstardist, mõningase hajutusega erinevate ringide näol ning pikalt ühise lõpuosaga. Sel aastal võttis meie mees Markus Puusepp seal H20 klassis kulla, võites kahtunnise jõuproovi järel lõpuspurdi, milles 8 noormeest mahtusid 22 sekundi sisse! See on väga kõva saavutus ja keegi ei kahtlusta juunioride MM-medalite omanikku teiste sabas jooksmises.

Erinevalt Eestist lähenevad rootslased asjale sellest vaatenurgast, et ühisstardist võistlus ongi teistsugune ja sealjuures põnev võistlusvorm, mis sobib eriti hästi pikale rajale. Orienteerumine vajab distsipliinide erisust, mitmekesisust ja pealtvaatajaid ning ühisstart on siin kahtlemata üks hea võimalus.

Kui keegi on huvitatud pärimustest ühisstardist ja hajutuseta pika raja võistlustest, küsige "vana kooli meestelt" legendaarsete Põlva maratonide kohta – neil on mida meenutada...

Ratta EM Poolas

MARGUS HALLIK ja TÖNIS ERM

Esimesed rattaorienteerumise Euroopa meistri- võistlused peeti septembri alguses Varssavi metsaparkides. Kuigi Eesti rattaorienteerujad jäid veel ka seekord napilt tiitlivõistluste medaliteta, kinnitasid nad suurepärase sõitudega taas oma kuulumist maailma teravaimasse tippu.

Tõnis ja Margus olid mõlemal individuaaldistsitsil 4. ja 5., Ingrid lühirajal naistest 6.

Eesti koondis rattaorienteerumishoosaja teisel tiitlivõistlusel oli väike, ent tugev – sportlasi asus võistlustulle täpselt mõlema teatevõistkonna jagu. Meeskonda kuulusid Tõnis Erm, Margus Hallik ja Arbo Rae, kellest viimane täitis ka treener-esindaja rolli ning naiskonna moodustasid Maret Vaher, Ingrid Kala ja Epp Käpa.

Kui MM-võistlusi on rattaorienteerumises alates aastast 2002 peetud juba neli korda, siis EM-medalitele pole varem heideldud. Koos täiskasvanute EM-iga peeti Poola pealinnas ka noorte (HD17), juunioride (HD20) ja veteranide (HD40-70) Euroopa karikavõistlused. Kuna EM-il oli ka World Rankingu staatus, siis olid lisaks 22 Euroopa riigi sportlastele osalemas rattaorienteerujad Austraaliast, Uus-Meremaalt ning Jaapanist. Kõigis klassides kokku oli osavõtjaid ligi 350.

Noortel ja veteranidel pole veel ametlikult võimalik EM-tiitlitele võistelda, nendes vanuserühmades ei peeta praegu MM-võistlusi. Kuid noorte-juunioride ja veteranide "European Cup"-il oli juba seekord sportlasi 20 Euroopa riigist,

mis näitab rahvusvahelistel võistlustel osaleda soovivate harrastajate olemasolu ka nendes vanuserühmades.

Siiani on ratta-o edendamisel rahvusvahelisel tasandil keskendatud tähelepanu peamiselt põhiklassidele, kuid ala edasisel arendamisel on väga vajalik noorte ja veteranide tiitlivõistluste ellukutsumine. Töö selle nimel käib, kuid on loomulik, et rahvusvaheline alaliit ei tee tähtsaid otsuseid kiirustades. Kui arvestada noore ala kiiret arengut ja järjest kasvavat populaarsust, on see vaid aja küsimus, mil vastavad otsused IOF-is vastu võetakse.

Miks usaldati tiitlivõistluste korraldamine just pan'idele? Euroopa ühes suurriigis, Poolas on rattaorienteerumine viimastel aastatel väga jõudsalt arenenud: joonistatud on palju spetsiaalseid ratta-o kaarte, neil on tihe võistluskalender, lisaks on nad korraldanud juba mitmeid rahvusvahelisi võistlusi (2003 MK-etapp, 2005 World Rankingu osavõistlused).

Eelkõige oli aga EM 2006 peaproov 2008. aasta MM-võistlustele, mis toimuvad riigi põhijaosas Ostrodas. Poolakad on oma võistlustel

alati pakkunud suurepäraseid rattaorienteerumiseks sobivaid maastikke, kus palju teid ja radu, mille tekkes on ligi 40miljonilisel elanikkonnal suur roll.

Ulatuslik "Mazowiecki Park" Varssavi kaguosas võõrustas EM-i põhiprogrammi (pikk- ja lühirada ning teade). Vaid mitteametlik sprindivõistlus peeti suurlinna lääneosas Bemovos. Võistluskeskus asus Gorazska hobilennuväljal, kust igal päeval suunduti erinevatele maastikele. Kõiki võistlusmaastikke iseloomustas väike kõrguste vahe, hea nähtavusega mändimets ning üldiselt hästi sõidetavad laiad metsarajad. Raskusastet lisasid kohati aga väga pehmed ja liivased teelõigud, mida mööda tuli mõnel juhul kulgeda päris pikalt. Üldpildist erinev oli lühiraja esimene pool, kus tuli palju sõita linnatänavatel ja majade vahelises tihedas väikeste jalgradade võrgustikus.

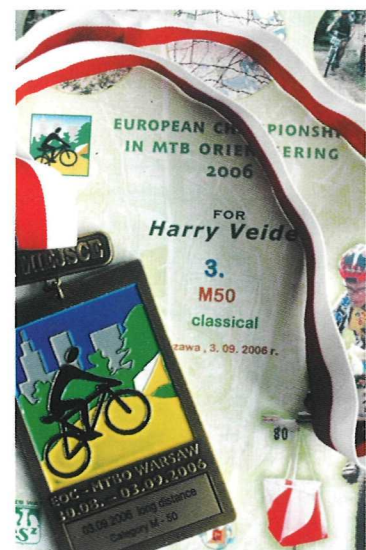
Eelprogramm (WRE etapid Tšehhis ja suvine Poola laager)

Marguse ja Tõnise jaoks algas EM-reis 10 päeva enne esimest võistluspäeva, kui võeti suund

orienteerumise tagasivaade hooajale

✓ Harry Veide saavutas M 50 klassis kolmanda kohta

Tšehhi Vabariiki eesmärgiga teha viimased kontrollstardid kõrgetasemelisel World Rankingus osavõistlustel Brno lähistel.

Tšehhi laagri kaugem eesmärk oli lisaks vormi lihvimisele tutvuda ka järgmise aasta MM-olustikuga. Selleks ajaks oli võistkonna liidritega liitunud tiimi pealik Arbo ning koos käidi tutvumas eesootava MM-i erinevate majutustingimustega, külastati tulevast võistluskeskust Nove Mestos ning treeniti veel Moravia maastikel.

Eel-MMina välja reklaamitud WRE-etappidel Zdar nad Sazavou's (vaid 10 km 2007.a. MM-i tsentrumist) tõdesid eestlased, et maailma ühe ratta-o juhtriigi Tšehhi parimatega on võimalik edukalt rinda pista ka nende endi kodus. Tõnise saagiks langes lühiraja neljas ja pika raja teine koht, Marguse hea tulemuse lühirajal nurjas küll kummi purunemine, kuid pikalt rajalt kirjutati tema kontosse 4. koha punktid. Kuigi meie rattaorienteerujad on Tšehhimaal võistelnud varemgi (2003 MK, 2004 WRE), oli tähtis saada võimalikult värske ja täpne ülevaade eesootavast – näiteks oskame nüüd paremini ette kujutada tulevaste tõusude ja

laskumiste nurki ning ka seda, milliste kummidega tuleks rajale minna ja millistega mitte.

Varssavisse saabus meestekoondis küll vaid kaks päeva enne esimest EM-starti, kuid rahuliku südamega, sest Poola maastikega oldi juba varem tutvumas käidud. Aasta tagasi, juulis 2005, tegid Tõnis ja Margus dessandi Wilimisse, kus esineti edukalt "Poola 5-päeva sõidu" kavas olnud World Rankingus etappidel ning tutvuti riigi põhjaosa maastikega (2008. aasta MM leiab aset samas piirkonnas).

EM-il eesootavaga viisid meie kaks parimat rattaorienteerujat end kurssi aga käesoleva aasta juuni lõpus, mil Poola pealinnas laagerdati ligi nädal aega. Miks otsustasime vahetult enne MM-i (aasta oluliseima võistluseni jäi pärast laagrit alla kahe nädala) sõita 1000 kilomeetri kaugusele Varssavisse ja miks mitte Soome? Põhjusi oli mitu. Esiteks, Joensuu MM-i peamise harjutuspolügooni olime eelmise aasta Soome meistrivõistluste käigus kahe päeva jooksul risti-põiki läbi sõitnud ning peale selle oleme ju aastate jooksul osalenud väga paljudel põhjanaabrite jõuproovidel, mistõttu on

nende maastikutüübid meile üsna tuttavad. Lisaks olid staažikamad koondislased liikunud varasematel hooaegadel korduvalt isegi MM-i võistlusmaastikel, kulgedes seal võistluste ja laagrite käigus nii suuskadel, joostes kui ka rattaga. Seetõttu teadsime täpselt, mis meid Joensuu ees ootas.

Teiseks, pärast juuni keskel toimunud Soome World Rankingus etappe ja laagrit Jalasjärvil tuli Põhja-Euroopa regioonis ratta-o võistlustesse ligi kuuajaline paus. Meie aga tahtsime võistelda ning lähimad arvestatavad jõuproovid toimusid koos EM-i ametliku eellaagriga jaanipäeva paiku Poola pealinna lähistel, kuhu end registreerisimegi.

Kolmandaks, omades Varssavi ümbruse rattaorienteerumiskaarte, leidsime need olevat suurepärased MM-iks valmistumisel, kuna neil leiduv teedevõrk oli veelgi tihedam Soomes eesootavast ning sporditeooriast tuntud lihtne tööde ütleb, et alati on kergem üle minna keeruliselt lihtsamale.

Lisaks poolakate pakutud harjutusradadele tegime mitu treeningut ka iseseisvalt, sõites

kaardiga maastikul kohati kaks korda päevas. Sellisel juhul mõtlesime ise radu välja ning tegime erinevaid harjutusi – näiteks püüdsime võistluspinget tekitada tagaajaja-tagaaetava rollidega, üllatavalt raskeks osutus mõlemale aga joonoriienteerumises teise taga sõitva ja tühjal kaardil kogu aeg järke hoidva jälgija osa.

Teadatuntud on fakt, et kaaslasega külg-külje kõrval pingutamine sunnib sportlast end trennis veelgi rohkem kokku võtma ning seetõttu tegime koos ka nii löigu- kui intervalltreeninguid. Olgu mainitud veel, et söögitegemisel aitasid meid naistekäed ning et MM-i eel vaimu värsket hoida, kohtusime laagri käigus ka Varssavis elavate poola rattaoriienteerujatest sõpradega, kes meile suurlinnas lahkesti väikese ekskursiooni korraldasid. Luurereis läks igati korda ning lahusime teadmise, et kahe kuu pärast võib naasta muretult EM-ile tulemusi tegema.

Võistlusreportaaž EM-ilt

SPRINT

Esimesel võistluspäeval oli kavas mitte-ametlik õhtune sprindivõistlus "European MTBO Sprint

Cup". Kuna bürokraatlike tõkete tõttu sprindidantsi veel ametlikult tiitlivõistluste programmi ei võetud, ei hakanud paljud tipud tunniajalist sõitu läbi Varssavi linnasüdame üldse ette võtmagi ja eelistasid pärast hommikust Model Eventit seada ratast järgmiseks päevaks võistluskorda ning lihtsalt puhata.

Kogu kuueliikmelisest Eesti koondisest otustas vaatamängulisest ja suurejooneliselt korraldatud sprindist ainsana osa võtta vaid IOF-i ratta-o komisjoni kuuluv Arbo, kogemaks uusi tuuli ala arengus võistleja pilgu läbi.

Korraldajad olid sprindi organiseerimisega tõesti kõvasti vaeva näinud - võistluskeskus asus staadionikatlas, kust osavõtjad veel mitmel korral pealtvaatajate silme alt läbi käisid ning võistlejad startisid rajale kõrgelt poodiumilt nagu suurte rattavõistluste eraldistartide puhul.

Kogu eksperimentaalne sprindivõistlus oli Micro-O hõnguline, 1:7500 kaardiga sõideti maastikul kaks ringi, vahepeal staadionile põigates läbiti osa rajast aga pärast kaardivahetust 1:2500 kaardiga, seejuures oli orienteerumise raskendamiseks pandud antud alale lisaks õigetele kontrollpunktidele palju liba KP-tähisteid.

Kuna rattaoriienteerumises on kõigi distantside kestused ajaliselt veidi pikemad kui teistel orienteerumisaladel, lähtutakse sellest ka sprindivõistluste korraldamisel ning seetõttu jäävad võitja-ajad antud distsipliinis tavaliselt 20-30 minuti vahele. Meeste parimal, šveitslasel Beat Schaffneril kulus seekord raja läbimiseks 27.12., naiste seas piisas tema abikaasal Christine Schaffneril esikohaks aga ajast 23.57.

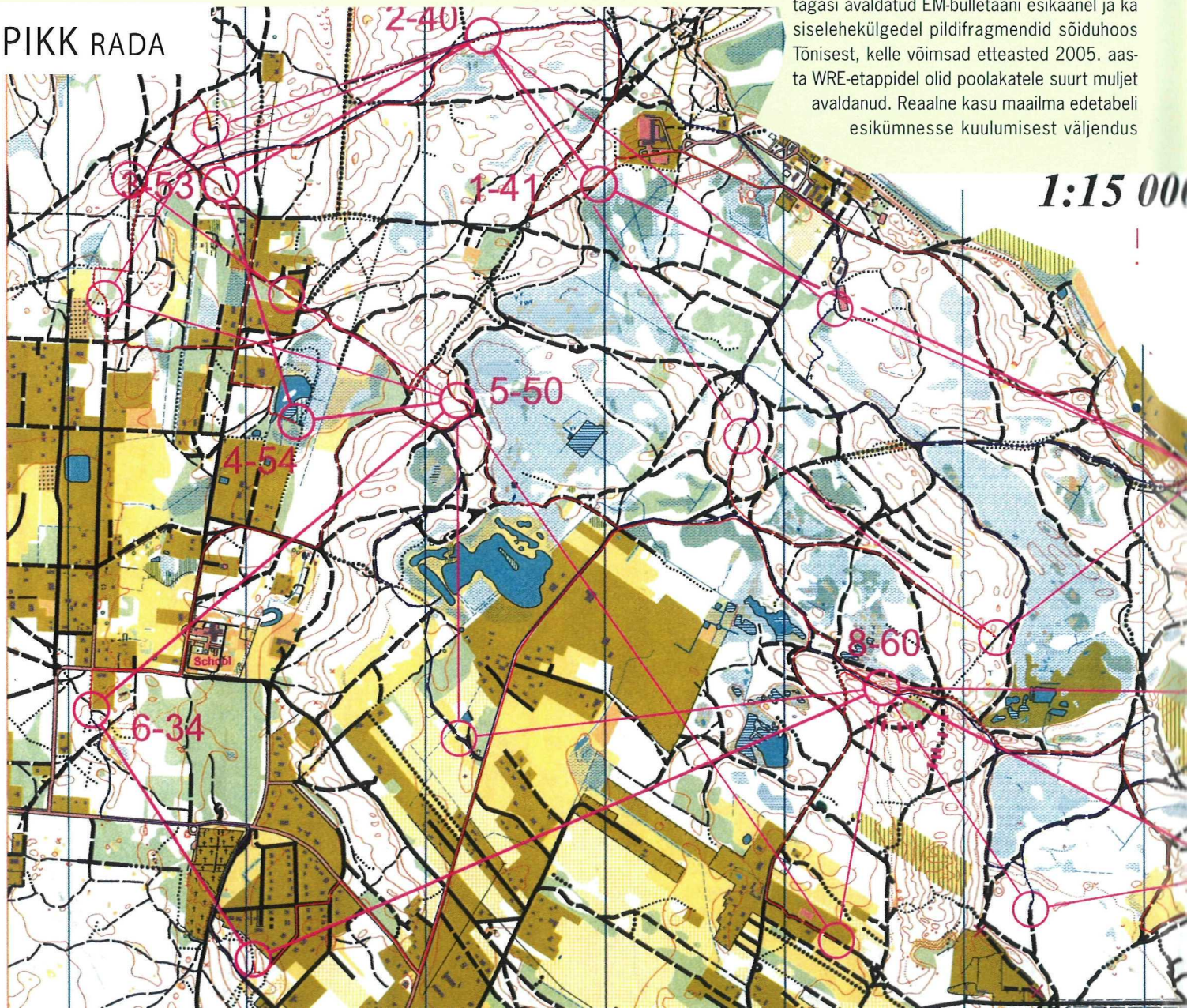
PIKK RADA ÜHISSTARDIST

EM-i esimesele medalialale, pikale rajale lähtuti seekord ühisstardist. Ala vaatamängulisemaks muutmine ja uuenduste katsetamine on jõudnud ka rattaoriienteerumisse ning kui väiksemaid jõuproove on antud formaadis peetud varemgi, oli tiitlivõistlustel see mass-starti debüüdiks.

Rattale kinnitavad võistlusnumbrid jagati EM-il seekord jooksva World Rankingi edetabeli põhjal ning seetõttu oli Eesti koondise liidritel au kanda kõikidel päevadel numbreid "1" (Margus) ja "2" (Tõnis), mistõttu said meie mehed tavapärasest enam tähelepanu ning jäid tihedamini ka foto- ja telekaamerate ette.

Muide, lisaks sellele figureerisid juba aasta tagasi avaldatud EM-bülletääni esikaanel ja ka siselehekülgedel pildifragmentid sõiduhoos Tõnisest, kelle võimsad etteasted 2005. aasta WRE-etappidel olid poolakatele suurt muljet avaldanud. Reaalne kasu maailma edetabeli esikümnesse kuulumisest väljendus

PIKK RADA

individuaaldistantside stardigruppidesse paigutamisel, kus ühisstartist pikale rajale sõõtsid kuuma rühma võistlejad parimatelt lähtepositsioonidelt esireast ning lühirajale lähtusid viimasest stardigrupist.

Sõltuvalt kiirest ja tasasest maastikust tuli pikal rajal naistel läbida 29,7 km (2 ringi) ja meestel koguni 47,8 km pikkune distants (3 ringi) "ühe-mehe-teatena". Kuna läbitavad ringid olid ajaliselt üsna erinevad, siis kaardivahetus-alast saadav info võistluste käigust ei olnud kõige adekvaatsem, kuid lõpuks sõitsid kõik ikkagi ühepikkuse maa ning võitsid parimad. Veidi kannatas selle tõttu vaid vahetu võistlejatevaheline konkurents. K-punkt oli viidud stardialast ligi kilomeetri kaugusele, et vähegi hajutada ja rahustada suurt hulka üheaegselt startivaid rattureid.

Meeste rohkem kui kahe tunni pikkuselt rajalt saabus kõige kiiremini võistluskeskusesse kõigi tiitlitega pärjatud soomlane Mika Tervala. Kahvatumat karva medalite saatuse jagasid poolteist minutit hiljem šveitslased, kellest Beat Okle võitis hõbeda ja Remy Jabas pronksi.

Tolle päeva dramaatiliseima ja tihedaima finišiheitluse pidas maha pool minutit hiljem päralt jõudnud neljaliikmeline grupp, kuhu kuulusid ka kaks eestlast. Kuna ühisstartides tihtilugu kasutatav ühine lühike hajutuseta lõpuring seekord puudus, kohtusid eri variantidelt saabunud võistlejad nüüd vaid sadakond meetrit enne viimast kontrollpunkti, mistõttu

Tõnise KOMMENTAAR

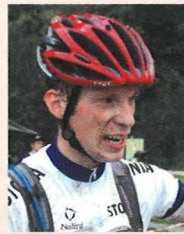
EM-i pika raja sõidule:

Andsin ühisstartist võimsa kiirenduse ja tajusin varsti, et kaasvõistlejad olid jäänud selja taha. Ehkki ees oli ootamas ülipikk rada, olin otsustanud stardisirgel tugevalt pingutada, sest soovisin võimalikult turvaliselt läbida esimese täisnurkse pöörde väravaavasse. Postide vahelt õnnelikult läbi saanud, keskendusin orienteerumistegevusele ja asusin kontrollima kaasvõistlejate tegevust.

Sõitsin esimese ringi lõpuni kavalalt: kontakt kaardiga oli hea ja liikusin vahetult oma hajutuse liidrite taga, olles samal ajal siiski valmis oma teed minema. Füüsiliselt hoidsin end natukene tagasi ja säästsin jõudu ajaks, mil pean ise vedama hakkama. Ringi lõpus kulutasin 30 sekundit seisakule, kui kraapisin hammasrataste kasseti vahelt välja sinna keerdunud tammeoksa.

Teise ringi alguses sattusin nõrgemasse gruppi ning sõitsin natukene aega selle eesotsas. Ühel liivasel tõusul tekkis aga vahe sisse ja edasine ei meenutanud enam ühisstartivõistlust – sõitsin üksinda, tegin omi otsuseid ja hoidsin ise tempot.

Olin sõitnud omapäi peaaegu tunni ning kolmanda ringi lõpp hakkas lähenema. Aduisin, et ma ei ole teinud olulisi vigu ja tulemus peaks saama vähemalt normaalne.

Tõtsin viimastel kilomeetritel tempo pööraseks; olin kindel, et kohad otsustatakse metsa vahel, kuna ühine raja lõpuosa oli lühike ja seal ei olnud enam möödumise võimalusi. Natukene enne lõppu ühines mu tee esimese hajutusvariandiga, sealt ei paistnud kedagi ja tuiskasin üksi finiši poole. Olin juba jõudmas ärakeeramise viimase punkti suunas, kui vastassuunast ilmusid mitte üks ega kaks vaid kolm võistlejat!

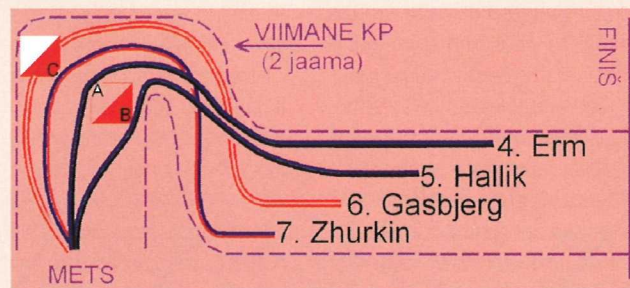
Esimesena keeras Zhurkin, siis õnnestus mul napilt end Marguse ette mahutada, kohe sabas tuli Gasbjerg. Alustasin marulist spurti, et Zhurkin kätte saada ja temast enne punkti mööduda. Olin enne võistlust tutvunud viimase punkti asetusega (vt. skeemi). Plaan A oli võtta parempoolne sisekurvis asuv SI jaam ja komposteerida parema käega. Juhul kui keegi on ees ja blokeerib plaani A, siis viimane võimalus mööduda oleks plaan B, et võtta sama jaam vasaku käega, mis tähendaks isegi lühemat teekonda, aga keerulisemat komposteerimist.

Metsateel tulid kurvid ja ehkki hingasin Zhurkinile kuklasse, ei olnud möödasõit võimalik. Õnneks eksis venelane SI jaama valikul ning suundus vasakule. Käivitasin plaani A. Kohe saabus ka Margus komposteerimiskohta B. Siis kostis mu parema käe alt päästev piiks ja vajutasin pedaale. Lõpusirge oli lühike.

Pool minutit enne eestlasti pidasid kaks šveitslast sarnase heitluse hõbemedalile. Kui oleksin neid metsa vahel näinud, oleksin hoopis nende möllus kaasa löönud...

, $e = 2,5 m$

Kaardile on märgitud kiireim variant Tõnise ja Marguse teevalikutest

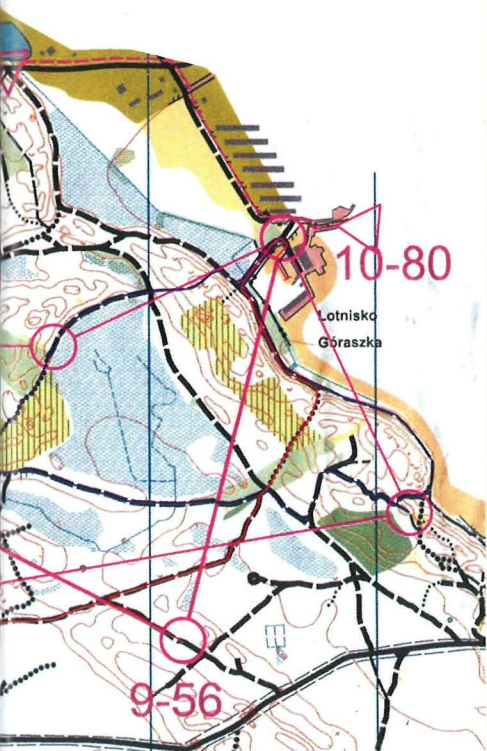
mingit taktikat enam aega välja mõelda polnud ning pingutada tuli maksimaalselt.

Kõik neli võistlejat komposteerisid viimases punktis praktiliselt üheaegselt, vaid mõne sekundi sees. Eestlastel oli õnne, sest sellest lahingust väljuti võitjatena – mööduti esimesena kohale jõudnud venelasest Zhurkinist ning selja taha suudeti jätta ka taanlane Gasbjerg. Omavahelises lahingus jäi peale Tõnis, kellele viimases punktis 2 sekundit hiljem komposteerinud Margus ei suutnud läheneda lühikesel 100 meetrisel lõpusirgel rohkem kui sekundi võrra.

Kuuendaks-seitsmendaks platseerinud Gasbjerg ja Zhurkin kaotasid meie meeste tegelikult palju vähem, kui on kirjas ametlikes tulemustes, kus lõpuajaga kajastab märke finišijaamas, mis on võetud ammu pärast lõpujoone ületamist.

Mõlemad eestlased sõitsid tippkonkurentsis jälle välja kõrged kohad, kuid kahjuks ei õnnestunud taas kummalgi end ületada ja teha ideaalilähedast sooritust. Medalivõiduks oleks tol päeval piisanud vaid veidi paremast sõidust, kindlasti oli meie meestel olemas ka reaalne võiduvõimalus.

Naiste seas võttis pikal rajal ülekaaluka võidu kolmel viimasel MM-il lühirajal triumfeerinud austerlanna Michaela Gigon, kes edestas sel aastal tavarajal maailmameistriks tulnud šveitslannat Christine Schaffnerit ligi kolme minutiga. Võitjast rohkem kui viis minutit hiljem finišeerisid pronksmedali eest heidelnud tugevate ratta-riikide Soome ja Tšehhi esindajad, kellest Maija Langil õnnestus siiski Hana La Carbonarat edestada. Mõlemad rajale läinud eestlannad sõitsid välja samuti korralikud tulemused: Maret lõpetas 13. ja Ingrid 16. kohaga, kusjuures omavahel jäi neid

Naiste lühiraja parimate autastamine: 6. Ingrid Kala.

lahutama vähem kui minut. Seejuures oli konkurentidega võrreldes palju väiksemat rahvusvahelist ratta-o kogemust omavatel eestlannadel potentsiaali palju enamaks, näiteks eksis Maret napilt viis kilomeetrit enne lõppu ühe punktiga rohkem kui kuus minutit, minetades sellega võimalused jõuda esikuuikusse.

LÜHIRADA

Järgmisel päeval sõidetud veidi vähem kui tunnise võitja-ajaga "Middle distance" oli oma olemuselt õige lühirada, kus selgitati välja kõige paremad orienteerumistehnika valdajad.

Nimelt olid korraldajad viinud stardi kaugele urbaniseerunud keskkonda, kus raja algul kulgeti palju asustatud alade ümber ja sees ning seetõttu oli distantsi esimene pool tehniliselt ülimalt nõudlik. Lühikesed etapid tihedas teedevõrgus eeldasid võistlejatelt kiiret otsustusvõimet ja väga täpset tööd kaardiga. Alles raja teises pooles tuldi läbi hõredama teedevõrguga metsamassiivi tagasi võistluskeskuses asunud finišisse.

Kuna lühirada oli oma olemuselt väga sarnane tüüpilisele Soome ratta-o võistlusrajale,

kus kasutatakse tihti samasuguseid suhteliselt tasaseid tiheda teedevõrguga linnaümbruse maastikke, polnud ime, et soomlased olid sel distantsil väga edukad ning meesteklassis võtsid lausa kolmikvõidu.

Ent võitjaks krooniti mõnevõrra üllatuslikult mitmel korral suusaorienteerumise MM-il triumfeerinud Matti Keskinarkaus. Ta on siiski Soomes rattaorienteerumises aastaid kaasa löönud, osaledes aeg-ajalt ka rahvusvahelistel jõuproovidel. Kuna valitsevat suusa-o sprindi maailmameistrit tuntaksegi just erakordselt kindla lühikeste distantside spetsialistina, polnud tema edu seekord väga suur uudis. "Maailman Matti" on võitnud talvel MM-kulla ka tavarajal ning näiteks sellelgi aastal tuli ta ratta-o MM-il Joensuu pronksile pikal rajal.

Heitluses lühiraja Euroopa meistritiitlile tuli väga napilt, vaid kahe sekundiga, Keskinarkausele alla vanduda siiani edukaimal rattaorienteerujal Mika Tervalal, kellel distantsi esimene pool ei kulgenud kõige sujuvamalt. Vaid 20 sekundilise kaotusega platseerus kolmandaks tänavune lühiraja maailmameister Tuomo Tompuri.

Saatuse ironiana olid minutilise kaotuse juu-

res kaks järgmist kohta taas eestlaste päralt, sarnaselt tavarajale pidi Tõnis leppima 4. ja Marguse 5. kohaga. Viimasel paaril aastal Eesti esinumbri staatuse eest võidelnud Margus ja Tõnis konkureerisid seegi kord omavahel sõna otseses mõttes raja viimaste meetriteni.

Mehi jäi protokollis lahutama vaid napp 4sekundiline vahe, mis oleks võinud veelgi väiksem või üldse olemata olla. Nimelt ei suutnud lõpusirgel metsikut kiirust arendanud ja minut hiljem startinud konkurent Tervalast mööduda üritanud Margus oma ratasat lõpujooonel finišimärke tegemiseks pidama saada. Kukkudes libises ta üle joone ning end komposteerimiseks püsti ajades kaotas väärtuslikud sekundid. Tehniliselt keerukal rajal lõpetas meie meeste selja taga kuundana läti veteran Ants Grende. Et meesteklassi tihedas konkurentsis niisama lihtne läbi lüüa pole, tõestas 85 võistleja seas 58. koha saanud Eesti koondivõistleja Arbo, kes ehk siiski hoidis natuke jõudu järgmise päeva teate avavahetuseks.

Kuigi, meie meeste välja võideldud esikuuiku kohti võib taas lugeda suurepäraseks saavutusteks, mis tulid heade ja õnnestunud sooritustega, oli tegijatel endil finišis väike pettumusenoot hinges. Medalivõidust jäi selle aasta tiitlivõistlustel mitmel korral üsna vähe puudu ning see oli käesoleva hooaja viimane võimalus.

Naiste seas tuli Euroopa meistriks šveitslanna Christine Schaffner, kes edestas 27 sekundiga pea kogu raja võistlust juhtinud, kuid enne lõppu vea teinud Anna Ustinovat Venemaalt. Pronksmedal kuulus ligi kaheminutilise kaotuse juures samuti venelanna Ksenia Tšernõhile, kes ebastabiilse võistlejana oli pikal rajal lõpetanud alles 29. kohaga. Kolmekordne lühiraja MM-kuld Michaela Gigon pidi oma lemmikdistantsil seekord leppima 4. kohaga, kaotades seejuures pronksmedali vaid 7 sekundiga. Viiendana lõpetas aastaid orienteerumisjooksus maailma tippu kuulunud inglanna Heather Monro, kes sel aastal keskendus rattaorienteerumisele.

Suure positiivse üllatuse valmistas eestlastele Ingrid, kes lõpetas kuundana, edestades seejuures väga paljusid tugevaid ja kõrgete tiitliteliga pärjatud konkurente. Ingridi sõit näitas, et Eesti naiste rattaorienteerumise tase on piisavalt kõrge, millest oma võimete realiseerimisel piisab rahvusvahelises konkurentsis läbilöömiseks. Vaheaegade analüüsist ilmneb veel, et eestlanna läbis eriti hästi raja esimese poole, püsid kaheksanda punktini teisel kohal, vahepeal isegi korraks võistlust juhtides.

Distantsi keskel lipsasid tal sisse küll mõned vead, kuid sel hooajal esmakordselt ratta-o tiitlivõistlustel osalenud OK Peko esindaja oli finišis suurepärase tulemusega, mis tagas kutse autastamistseremooniale. Ingridi saavutusele

Meeste pika raja parimate autastamine: 4. Tõnis Erm ja 5. Margus Hallik.

lisab väärtust tõsiasi, et ta oli oma noorima maimukese ilmale toonud vaid napilt aastajagu varem. Samas on teada, et peale sünnitust on naised erakordselt tugevad ning tore, et lapsega kodus olles on ta leidnud piisavalt aega ka treeninguteks. Lisaks poetas sportlik kolme lapse ema oma tulemuse tagamaadest rääkides, et ta hetkel tööl ei käi, küll aga teeb Värskas ümbruse liivastel metsateedel rattatreene, kus raskusastet lisab pakiraamil lapsetoolis istuv Timo.

Eestlaste kõrgetele kohtadele oleks omaltpoolt võinud lisa tuua veel poolerajal esikolmikusse kuulunud Maret, kes kahjuks võttis vale punkti ning seetõttu tema tulemus tühistati. Üldse oma esimese ratta-ostardi tiitlivõistlustel teinud Epp Käpa lõpetas 41. kohaga.

TEADE

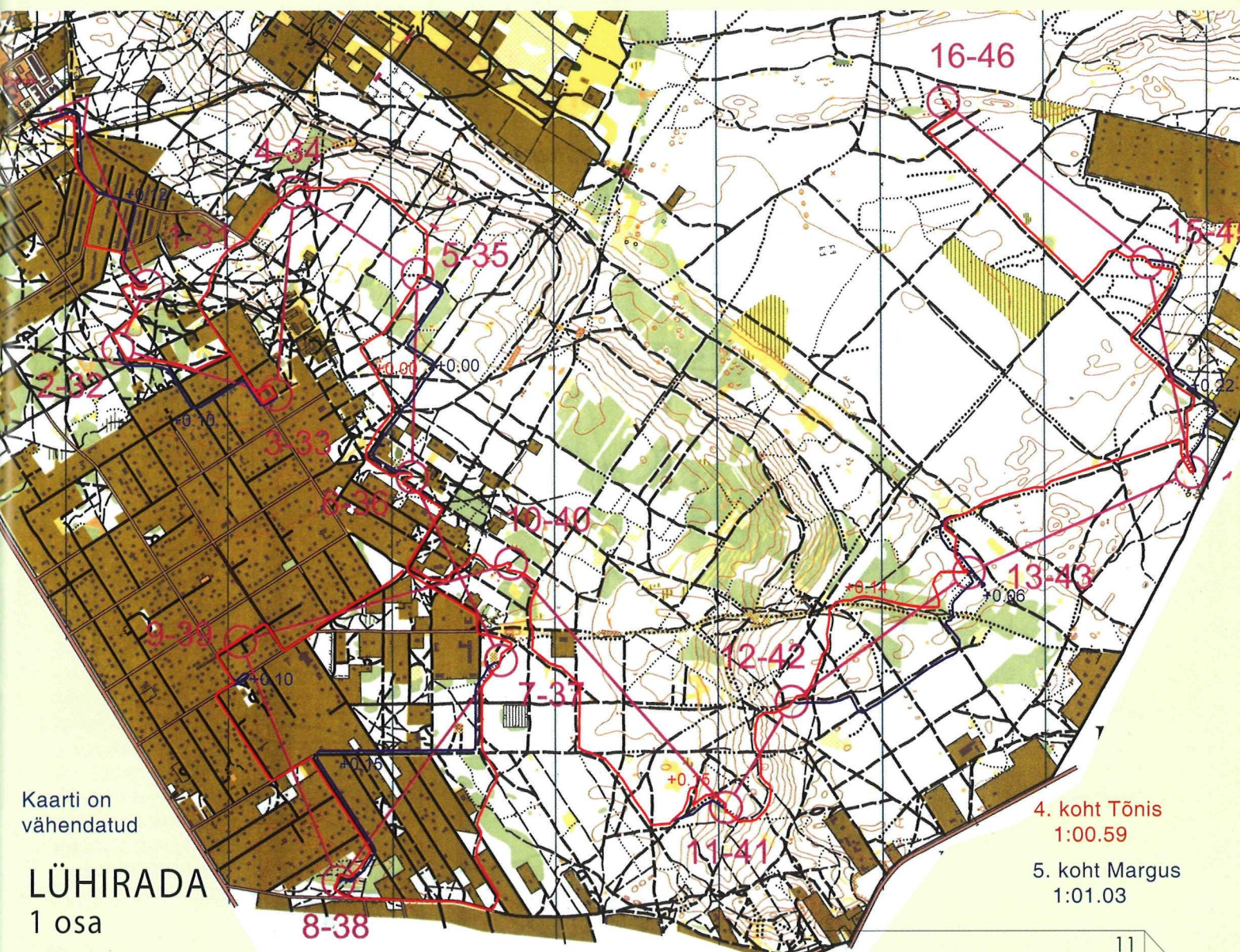
Euroopa meistrivõistluste viimasel päeval oli suurvõistluste traditsiooni kohaselt kavatsust teatevõistlus, kus ka eestlastel olid omad lootused. Eesti meeskond startis järjestuses: Arbo, Margus ja Tõnis ning naiskonda

kuulusid vahetuste kaupa: Epp, Ingrid ja Maret. Nii Arbo kui ka Epp olid tulnud EM-võistlustele just teatevõistlust silmas pidades ning eelkõige selleks valmistudes. Mõlemad sõitsid seejuures vastutusrikast esimest vahetust.

Esimeste Euroopa meistrivõistluste teatesõidule startis 23 mees- ja 16 naiskonda, mida on omajagu vähem, võrreldes maailmameistrivõistlustel osalevate võistkondade arvuga. Aga üks ole MM ka EM-ist kraadi võrra tähtsam võistlus, kuhu üritatakse ikka teatevõistkond välja saata. Samuti võis Varssavis täheldada, et ka riikide duubelvõistkondi oli stardis märksa vähem. Teise teise tiimi jagu mehi puudus ka Eestil, kes viimastel MM-võistlustel on ikka kahe meeskonnaga osalemas olnud. Lisaks puudusid stardirivist veel MM-il osalevate riikide võistkonnad väljastpoolt Euroopat.

Favoriitidest rääkides on hetkel maailmas üldse vaid kaheksa riiki, kes meesklassis võivad realselt ratta-ostitlivõistluste medalihetlusesse sekkuda. Kuna tugev Austraalia EM-il ei stardi, jäi järgi 7 medalilootust hellitavat meeskonda, nende hulgas ka Eesti. Kuigi me oleme viimasel kolmel MM-il olnud teates riikidest ühe korra neljas ja kaks korda viies, lootsime seegi kord imet ja omasime suurt tahet medalite eest võidelda. Võistluse eel adusime siiski üsna selgelt, et meil on EM-il väljas oleva koosseisuga tegelikult reaalne püüda vaid esikuuiku kohta.

Teatevõistluse algus ja lõpp kulges juba osaliselt läbisõidetud metsas, kuid pool rajast asus siiski täiesti uuel kaardiosal. Sõltuvalt maastiku iseärasusest olid etappide pikkused taas suhteliselt eba-võrdsed, kõikudes naistel 13,1-14,2 km ja meestel 19,8-21,2 km vahel. Võrreldes individuaaldistsantsidega pandi teatesõidus veidi enam proovile võistlejate rattavalitsemisoskus – kohati tuli sõita soos ja männinoorendikus kulgevatel kitsastel radadel ning natuke rohkem tuli ette ka väikseid tõuse-laskumisi.

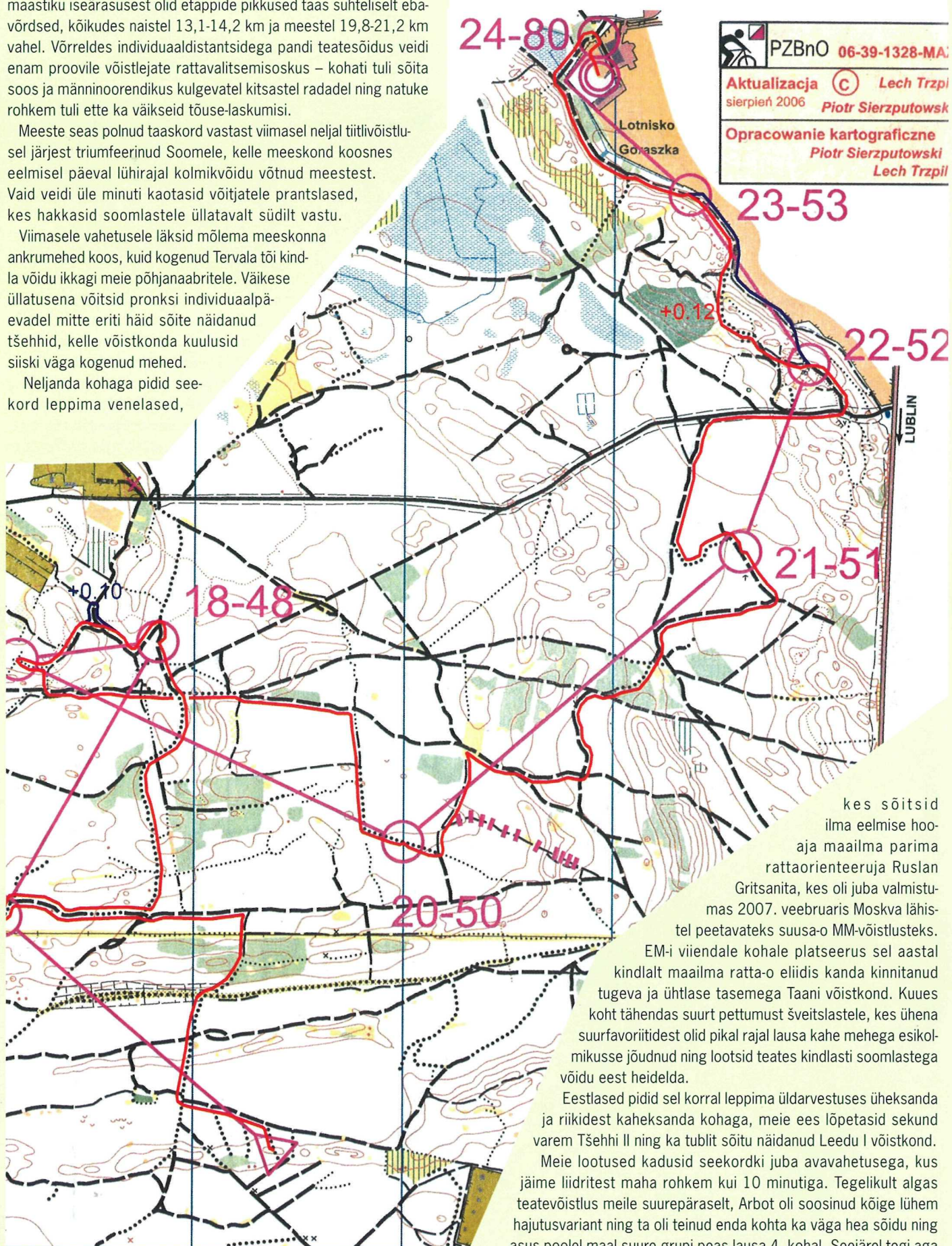
Meeste seas polnud taaskord vastast viimasel neljal tiitlivõistluse järjest triumfeerinud Soomele, kelle meeskond koosnes eelmisel päeval lühirajal kolmikvõidu võtnud meestest. Vaid veidi üle minuti kaotasid võitjatele prantslased, kes hakkasid soomlastele üllatavalt südilt vastu.

Viimasele vahetusele läksid mõlema meeskonna ankrumehed koos, kuid kogenud Tervala tõi kindla võidu ikkagi meie põhjanaabritele. Väikese üllatusena võitsid pronksi individuaalpäevadel mitte eriti häid sõite näidanud tšehhid, kelle võistkonda kuulusid siiski väga kogenud mehed.

Neljanda kohaga pidid seekord leppima venelased,

LÜHIRADA 2 osa

 PZBnO 06-39-1328-MA
Aktualizacja © Lech Trzpi
 sierpień 2006 **Piotr Sierzputowski**
Opracowanie kartograficzne
 Piotr Sierzputowski
 Lech Trzpił

kes sõitsid ilma eelmise hooaja maailma parima rattaorienteeruja Ruslan Gritsanita, kes oli juba valmistumas 2007. veebruaris Moskva lähisel peetavateks suusa-õ MM-võistlusteks. EM-i viiendale kohale platseerus sel aastal kindlalt maailma ratta-õ eliidis kanda kinnitanud tugeva ja ühtlase tasemega Taani võistkond. Kuues koht tähendas suurt pettumust šveitslastele, kes ühena suurfavoriididest olid pikal rajal lausa kahe mehega esikolmikusse jõudnud ning lootsid teates kindlasti soomlastega võidu eest heidelda.

Eestlased pidid sel korral leppima üldarvestuses üheksanda ja riikidest kaheksanda kohaga, meie ees lõpetasid sekund varem Tšehhi II ning ka tublit sõitu näidanud Leedu I võistkond.

Meie lootused kadusid seekordki juba avavahetusega, kus jäime liidritest maha rohkem kui 10 minutiga. Tegelikult algas teatevõistlus meile suurepäraselt, Arbot oli soosinud kõige lühem hajutusvariant ning ta oli teinud enda kohta ka väga hea sõidu ning asus poolel maal suure grupi peas lausa 4. kohal. Seejärel tegi aga aastatel 2001-2003 mitmetel MK-etappidel TOP-15 hulgas lõpetanud,

kuid viimastel aastatel mitte enam nii tõsiselt spordile pühenduv mees kahjuks mitu mitmeminutilist viga üksteise otsa ning tuli teatevahetuslasse alles 14. positsioonil.

Teises vahetuses tegi Margus küll orienteerumistehtniliselt ühe oma parima soorituse sellel EM-il, kuid pikimal hajutusvariandil ei piisanud sellest rohkemaks kui 3.-4. ajaks oma etapil. See tõstis võistkonda siiski viie koha võrra.

Sel EM-il eestlastest kõrgeimad individuaalkohad välja sõitnud Tõnis tuiskas viimasele vahetusele üheksandana eesmärgiga tõsta võistkonda veel niipalju, kui võimalik. Kuna aga vahed esimestega olid väga suured, ei suutnud temagi võimatut korda saata. Kolmandal järjestikusel võistluspäeval kujunud väsimusega võidelnud Tõnis kukkus lõpu eel vihmast libedal pinnasel ning nii pidime lõpetama juba kinnipüütud Tšehhi II võistkonna seljataga üheksanda kohaga.

Loomulikult ei ole me rahul saavutatud resultaadiga, sest olime heal päeval võimelised medalivõiduks. Juulikuusel MM-il näitasid Margus-Tõnis esimese vahetuse lõpust finišini ehk kahe viimase etapi kokkuvõttes kulla võitnud soomlaste järel teist aega. Seekord meie esiduo seda ei suutnud, kuigi mõlemad mehed tegid nüüdki enda kohta väga korralikud sõidud. Ehk oli süüdi ebavõrdne hajutus ja mõjutas ka väsimus (Tõnis ju MM-il eelmisel päeval kurnavat tavaraja finaali ei sõitnud). Kindlasti mõjus asjaolu, et liidritest pikalt maas olles on väga raske sõita esigrupis koos liikuvate konkurentide tempos. Lootuseta olukorras kipub motivatsioon ka parima tahtmise juures ikkagi veidi langema.

Samas peame olema igal juhul tänulikud Arbole ja Alarile, kes meiega selle aasta tiitlivõistlustel esindusmeeskonnas teadet sõitsid, sest nemad olid parimad, keda oli tol hetkel võimalik tiimi kutsuda. Kahju vaid, et eelmistel hooaegadel teatevõistlustes väga häid sõite teinud Rene ja Raul sel aastal tippasemel kaasa ei löönud. Loodame neid järgmistel aastatel taas suurvõistlustele sõitvas koondises näha. Siinkohal tahaks, naljaga pooleks, ent tõsiselt mõeldes esitada väikese üleskute:

Pakume välja tiitlivõistluste teatemedalid. Kaks maailmatasemel meest on olemas, vajatakse kolmandat! Koht ja aeg, kus tuleks vormis olla: 9. juuni 2007 Castelfiorentino, Toscana - Itaalia (EM) ja 11. august 2007 Nove Mesto, Moravia - Tšehhi Vabariik (MM).

Pakkumine on suunatud eelkõige praegustele Eesti ratta-o koondise liikmetele, motiveerimaks neid kõrgeid eesmärke seadma. Tahtmata siin kedagi otseselt rattaorienteerumisse üle meelitada, mainime tulevikule mõeldes et Tõnis ja Margus niipea veel sporditegemist lõpetada ei kavatse ning seetõttu ootame pikisilmi ka järelkasvu. Kindlasti tahame järgnevatelgi aastatel Eesti ratta-o mainet maailmas kõrgel hoida ja teates tugeva võistkonnaga väljas olla.

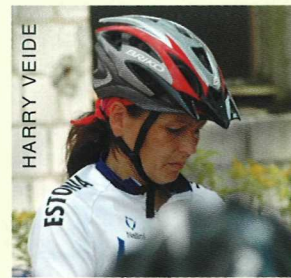
Naiste seas kuulus 2006. aasta Euroopa meistrivõistluste teatevõit ülivõimsalt soomlannadele, kes MM-il olid kuldmedalitest kummipurunemise tõttu ilma jäänud. Veidi rohkem kui 7 minutit peale võitjaid finišeeris teisena Venemaa ning neist 19 sekundit

hiljem Tšehhi naiskond. Peale Tšehhi II võistkonna lõpetamist tuli riikidest neljandana finišisse väga hea sõidu teinud Leedu ja viiendana Prantsusmaa. Eestlannad lõpetasid kõrge kuuenda kohaga, edestades seejuures kindlalt 2005.a. MM-kulda Saksamaad ning 2004.a. MM-hõbedat Austriat, kes asetused protokollil 7.-8. reale.

Eestlannad, kes juba selle aasta MM-il läksid teates kõrget kohta püüdma, pidid tol korral küll katkestama, sest õnnetu kokkupõrke tagajärjel purunes täielikult rattaraam. Poolas aga täitsid nad oma miinimumeesmärgi ning jõudsid riikidest kuue hulka.

Kui MM-il oli esimest etappi sõitnud Rutt Vaher, siis seekord tuli seda teha Epul, kes tuli avavahetuselt 12. positsioonil. Eelmisel päeval lühirajal kuuendana lõpetanud Ingridil sel korral nii head sooritust teha ei õnnestunud, kuid ta tõstis naiskonda ometi nelja koha võrra, tülles teatevahetusse kaheksandana. Viimases vahetuses sõitis Maret välja kuuenda aja, olles teates eestlannadest ühtlasi konkurentsilt kiireim.

Kindlasti on Eesti naistel järgnevatel hooaegadel veelgi suuremad võimalused jõuda tiitlivõistluste teatesõitjutes kõrgete tulemusteni. Sel aastal

Ingrid Kala

alles käidi kogemusi omandamas ning nähti, kus tippkonkurentsis paiknetakse. Tegelikult ei ole meie naiste hea rattaorienteerumise tase siiski väga suur üllatus, sest kõigil nei on aastatepikkune kogemus orienteerumisjooksust ning eelkõige ratta-o sugulasalalt, suundsuusatamisest. Lisaks on nad võistelnud rattaorienteerumises Eesti tasemel mitmeid aastaid ala sünnist saadik ning kindlasti ei saa siinkohal alahinnata ka saadud kogemust seiklusspordi üritustelt, kus rattasõit on üks oluline osa.

Kahtlemata on üks edasiviiv jõud olnud ka terav omavaheline konkurent. Rahvusvahelisest tasemest on aimu saadud neil puhkudel, mil maailma eliiti kuuluvad lähinaabrid on meie jõuproovidel osalemas käinud. Eestlannad on nendega heidelnud siis kui võrdsed võrdsetega.

EM-I järgseid MÕTTEID

Lisaks meie meeste koondise tippude stabiilsetele sooritustele näitasid ka sel aastal esmakordselt tiitlivõistlustel osalenud Eesti naised, et neilgi piisab tippkonkurentsis kõrgetele kohtadele jõudmiseks vaid oma sõidu äratagemisest. See omakorda annab alust arvata, et Eesti rattaorienteerumise tase tervikuna on teiste riikidega võrreldes üsna korralik.

Võistlusi ja päevakuid on korraldatud juba 1990-ndate lõpust alates ja kuigi algusaastatel oli neid üsna harva, siis praeguseks on meil juba neli aastat

LÜHIRADA

M17 10,7 km 14 KP		
1. Juste Raimbault	FRA	43.07
2. Pjotr Rjabinin	RUS	43.52
3. František Bogar	CZE	44.18

M20 14,,7 km 18 KP		
1. Anton Foliforov	RUS	53.15
2. Valeri Gluhhov	RUS	54.58
3. Pavel Blagihh	RUS	55.36

M21 19,8 km 24 KP		
1. Matti Keskinarkaus	FIN	59.58
2. Mika Tervala	FIN	60.00
3. Tuomo Tompuri	FIN	60.18
4. Tõnis Erm	EST	60.59
5. Margus Hallik	EST	61.03
58. Arbo Rae	EST	75.44

M50 10,3 km 15 KP		
1. Ludomir Parfianowicz	POL	50.55
2. Zdenek Laciga	CZE	51.33
3. Mikko Lukkarinen	FIN	54.12
6. Harry Veide	EST	56.01

D17 7,8 km 12 KP		
1. Kaisu Yli-Peltola	FIN	52.35
2. Anna Bryk	POL	52.42
3. Anastasia Svir	RUS	56.15

D20 11,2 km 15 KP		
1. Barlet Gaelle	FRA	52.21
2. Marika Hara	FIN	52.26
3. Eneja Osterman	SLO	54.07

D21 14,6 km 18 KP		
1. Christine Schaffner	SUI	50.10
2. Anna Ustinova	RUS	50.37
3. Ksenja Tshernõhh	RUS	51.52
6. Ingrid Kala	EST	53.04
41. Epp Käpa	EST	66.35
Maret Vaher	EST	DISQ

PIKK RADA

M17		
1. František Bogar	CZE	69.31
2. Juste Raimbault	FRA	71.32
3. Marek Pospíšek	CZE	72.17

M20		
1. Anton Foliforov	RUS	87.23
2. Valeri Gluhhov	RUS	89.30
3. Anton Zhelomonov	RUS	89.37

M21		
1. Mika Tervala	FIN	121.52
2. Beat Oklé	SUI	123.29
3. Rémy Jabas	SUI	123.41
4. Tõnis Erm	EST	124.02
5. Margus Hallik	EST	124.11

M50		
1. Zdenek Laciga	CZE	89.44
2. Heikki Tyrväinen	FIN	96.38
3. Mikko Lukkarinen	FIN	96.46
6. Harry Veide	EST	110.51

D17		
1. Kaisu Yli-Peltola	FIN	68.24
2. Natalja Scherbakova	RUS	69.10
3. Tatjana Repina	RUS	69.49

D20		
1. Marika Hara	FIN	77.22
2. Martina Tichovskij	CZE	78.15
3. Barlet Gaelle	FRA	82.18

D21		
1. Michaela Gigon	AUT	91.15
2. Christine Schaffner	SUI	94.09
3. Maija Lång	FIN	96.51
13. Maret Vaher	EST	104.25
16. Ingrid Kala	EST	105.14

Margus Hallik, Tõnis Erm ja Arbo Rae

peetud riigi meistrivõistlusi. Teiste jõuproovide kõrval toimuvad lisaks ratta-o päevakudki.

Seitsmel viimasel hooajal on koondise tasemel osa võetud rahvusvahelistest jõuproovidest ja kõigist siiani toimunud tiitlivõistlustest, mis on võimaldanud tegijatel areneda ja aidanud tuua teadmisi kodumaale. Praegu, kui Arbo kuulub IOF-i ratta-o komisjoni, on meil võimalik isegi ala arengus oma soovidest lähtuvalt kaasa rääkida.

Kokkuvõtteks. Kuigi oleme siiani väikseima rahvaarvuga rattaorienteerumisega rahvusvahelisel tasemel tegelev riik, kellel vahel napib isegi sportlasi teatevõistluses väljapanemiseks, on Eesti ratta-o ringkondades siiski tunnustatud tegija. Meie parimad on viimastel suurvõistlustel näidanud juba tulemusi, mida ei pea häbenema.

TEADE

Mehed

1.FIN	171.19
Keskinarkaus Matti	53.35
Tompuri Tuomo	59.18
Tervalva Mika	58.26
2.FRA	172.35
Toussaint Stephan	56.40
Barthelemy Matthie	56.18
Gillmann Jeremie	59.37
3.CZE	174.01
Podrabsky Ctibor	59.35
Rygl Jaroslav	57.51
Tomecek Lubomir	56.35
4.RUS	175.13
Kornev Andrey	61.32
Korchagin Viktor	57.32
Zhurkin Maxim	56.09

5.DEN	176.04
Monrad Rune	59.59
Gasbjerg Torbjorn	58.54
Brun Pedersen Lass	57.11
6.SUI	179.29
Schaffner Beat	58.55
Remy Jabas	60.50
Beat Oklé	59.44
7.LTU	181.48
Benetis Vytenis	63.01
Celkys Donatas	60.59
Kavaliauskas Regim	57.48
8.CZE	184.08
Laciga Radek	59.07
Svoboda Jan	61.31
Linhart Ales	63.30
9.EST	184.09
Rae Arbo	67.07
Hallik Margus	57.48
Erm Tõnis	59.14

Naised

1.FIN	154.49
Stengård Ingrid	51.08
Tommola Päivi	51.29
Lång Maija	52.12
2.RUS	162.03
Mikrujkova Nadia	53.50
Ustinova Anna	55.11
Chernóhh Ksenia	53.02
3.CZE	162.22
Jakoubova Marketa	51.16
Lacigova Michaela	55.07
La Carbonara Hana	55.59
vv.CZE II	169.13
Hancikova Bara	51.18
Lepsikova Olga	56.05
Haskova Eva	61.50

4.LTU	180.39
Misiunaite Asta	62.45
Arlauskiene Ramune	46.30
Miskieviciute Karo	71.24
5.FRA	183.48
Finance Karoline	60.08
Kammerer Madeleine	60.43
Barlet Gaelle	62.57
6.EST	185.19
Käpa Epp	64.01
Kala Ingrid	63.42
Vaher Maret	57.36

VINGE VÕITLUS EMV medalitele

9. septembri hommikul oli ilm sombune. Hallid pilved liikusid kiiresti ja madalalt üle tuules kiikuvate puude. Otepää suusastadionile 43. Eesti meistrivõistlustele pika raja orienteerumises kogunenud võistlejaid ei paistnud esimene sügisene võistlusilm eriti häirivat. Kõik käis oma rutiinset rada.

SILVER EENSAAR H21E, kolmas koht

Meeste eliitklassis oli stardiprotokollis 18 nime. Medalipretendentidest ei olnud ennast võistlusele üles andnud Kärner, Aadli, Hiie, Abram. Haiguse pärast puudus Aibast. Seevastu Nõmm, Kraas, vennad Eensaared ja Kannelid vanemast ja Vaher, Tammemäe, Trossman ning Pihl nooremast ešelonist olid kohal.

Start asus Väikese Munamäe taga, kaks ja pool kilomeetrit finisist lõuna pool. Loos oli mind asetanud stardiprotokollis nn. "kuuma grupi" etteotsa, jälitajateks tiitlitega pärjatud mehed Marek Nõmm, Sander Vaher, Rain Eensaar ja Andreas Kraas.

Viimastel aastatel on pika raja orienteerumine olnud orienteerumis

ametnike valulaps. Mängida on püütud hajutuse, ühisstardi, "liblikate" ja kõikide muude võimalike vahenditega, et vältida rongide tekkimist ja tagada õiglane võistlus. Sel aastal oli stardiintervalliks määratud neli minutit. Otepää risustes metsades võib see neli minutit tekkida või kaduda üheainsa pika etapiga.

Rajameister ja kaardi autor Madis Oras oli meestele puremiseks andnud 24,98 km pikkuse 27 kontrollpunktiga raja. Kevadisel EMil kulutasid maailma tipud 16 km rajal umbes 6 minutit kilomeetritele. Nüüd oli arvata, et suvega veel tihedamaks kasvanud mets ja pikem rada nõuab täna ligi kolme tunni pikkust pingutust.

Stardis oli kõik vaikne. Nullisin SI, võtsin legendilehe ja uurisin seda põgusalt. KPde tunnusnumbrid ühes järjekorras, joogipunkte 5, kõik ühtlaselt üle raja hajutatud. Tore. Enne starti olin taskusse pannud kaks tuubi energiageeli, kokku 150 grammi puhast energiat. Taktika nägi ette väikest geelisüsti igas joogipunktis, et mitte kustuda. Seda pikale orienteerumisele eriti omast nähtust on kogunud paljud sportlased. Haamer, kuvalda, plokk, alasi – tabavad nimed sellele imelisele tundele, kui kõik muutub ebaoluliseks ja rahulikult kõndida on nii hea...

Kostabki stardipiiks. Haaran kaardi ja hakkam tühjast mööda K-punkti suunas rükima. Esimene punkt asub üle suure rohelise mäe suurel ninal. See mägi vedas EMil veale isegi Olle Kärneri. Tema roheluse tuleb suhtuda apaklikult. Teed mööda mäetipu poole rühkides on aega heita pilk kogu rajale.

Päris huvitav rada, ülipikki teevalikuetappe on päris mitu. Üks neist viis kohe teise punkti. EMil jooksis Lakanen otse läbi võsa, Olle tuli mööda suusaradasid. Tuleb isegi eelistada suusaradasid ja

pärast mööda väikesi metsaradasid punkti poole tüürida. Nii, tõus on lõppenud. On aeg sukelduda metsa esimese KP suunas. Kontrollin kompassi ja uurin kaardilt KP ümbrust. Ei midagi keerulist, mägi teeb punkti juures 90 kraadise pöörde, seda nina ei ole võimalik mitte leida. Paremat läbitavust otsides jõuan vaevu märgatavale visiirile ja peagi särab kaugelt punavalge tähis. Piiks.

Nüüd uut plaani ellu viima. Võsast mäekülge mööda kiire laskumine on libedate langenud puude tõttu päris ohtlik, kuid jõuan õnnelikult alla. Suusarada mööda mäest alla joostes kasvab kiirus. Rahulikult, mees, kolm tundi tööd on veel ees! Hoian ühtlast tempot, väikestel radadel sookeste vahel klapi kõik. Peagi olen suurel teel, punktist vähem kui kilomeetri kaugusel. Kust nüüd? Vist mööda lagedaid paremalt. Jooksen harimata lagendikule. Tihe ja kõrge hein takistab jooksu. Küll tagantlüljatel on hea, siia jäävad ilusad laiad lohad! Enne punkti seisatan korra, et iga hinna eest viga vältida. Olles enda ja punkti asukoha selgeks teinud, leian selle probleemideta. Enda arust tuln päris hästi! Hiljem muidugi selgub, et Vaher oli parempoolset suurt teed mööda ringijooksu varianti kasutades kihutanud etapi minust 3 minutit kiiremini.

Järgmisse punkti suundudes märkan 4 minutit varem startinud Tähnast. Tuleb jätkata oma jooksu, mitte konkurente jälgida. Kolmanda punkti saan konarlikult. Jälle uus ülesanne. Vasakpoolse ringijooksu on ahvatlev, kuid paremalt suurelt teelt on punkti lihtsam võtta. Mida teha? Vaatan kõndides ligi 10 sekundit kaarti ja valin otsemineku. Olles pool minutit jooksnud, hakkab oma valikut juba kahetsema. Pagana risune on siin. Loodetavasti saan ilusti kätte raiemiku äärsel visiiri ja seal on parem joosta. Lippan hoogsalt suunda kontrollides edasi. Kaarti maastikuga enam kokku viia ei suuda. Pole hullu, siht peaks iga hetk saabuma.

Kõik ei lähe aga nii libedalt. Soised poollagedad, võsatukad, vanad langenud puud. Kus ma nüüd olen? Suund oli ju õige? Kus on siht? Pressin edasi. Nüüd jõuan kõvale maale. Oleks nagu vana lagendik, 20aastased kuused kasvamas. Kas olen nüüd suure lagendiku vasakpoolses otsas? Ei vii maastikku endiselt kaardiga kokku. Jooksen edasi. Oi rumal valik! Raisata aega ja jõudu võsas rassimisele teejooksu asemel. Nüüd lõpuks jõuan suurele lagendikule. Pääsemine, kuigi kahjudega. Lagendiku mööda jooksen suure tee poole.

9. KP lähedalt möödudes proovin leida teerada, mis viiks suurele teele välja. No ei leia, sest olen suunaga pisut eksinud. Lõpuks jõuan rajale, mis viib mind suurele teele. Unusta ebaõnn, võistlus alles algas ja viga ei ole. Sa teinud! See veel puudus – vasaku jala sussipael on lahti. Kompass ja SI käest, ruttu sõlmima. Kolm sõlme peale. Paelad said ju stardis teibitud? Jätkan ebaõnnerikast teekonda neljanda punkti suunas. Vähemalt saan seal esimest korda juua... Teelt mahakeeramise järgi jään pisut hiljaks. Olles seda lõpuks teinud, märkan Tamme

särgis vilgast kogu. Nõmm. Võis arvata, et see rassimine aega kulutas.

Märgin punkti, imen tuubist natuke geeli ja joon topsi vett. Edasi! Suurele teele tagasi jõudes Nõmme enam näha ei ole. Õige variant tundub olevat vasakult mööda lagendiku, siis metsaveotee ja suunaga punkti. Parempoolset, minut kiiremat ringijooksu varianti ma ei märka. Viin oma plaani peaaegu veatult ellu. Ainult enne punkti teen väikese seisaku. Päris keeruline punkt.

Järgmisel etapil raiun jälle otse. Risu ja võsa võtavad vanduma, punkti leian siiski kergelt. Nüüd enam otse ei jookse! Talu juurest möödudes jõuan kruusateele ja võtan seitsmenda KP poole joostes tempo üles. Ragina saatel ilmub metsast minu seljataha – Nõmm! Huvitav, kus ta aega kaotas? Jätkan jooksu omas tempos. Peagi tuleb mahakeeramise koht. Mööda heinast teed jooksevad mulle vastu Einpaul ja Marrandi. Vahe nendega ei ole enam suur! Seitsmenda ja kaheksanda punkti võtan ilma suuremate probleemideta. Kaheksanda märgime juba Nõmmega praktiliselt koos.

Eriilist emotsiooni Nõmmega kohtumine ei tekita. Tema jooksukiirus on minu omast veidi üle. Nõmm on juba pika raja meister, aga ta on ka "haamrit" tunda saanud. Vaatame, mis täna saab! Jookseme punktist välja ja siis tabab meid üllatus – võsast tormab punkti suunas välja noor talent, esimest aastat meesteklassis jooksev Sander Vaher. No see on küll ootamatu! Vahe on ehk pool minutit. Tagasi teele jõudes ütleb Nõmm: "Seda ei oleks küll oodanud!". Mina vastan: "Kardan, et küpsetab ennast ära!"

Variandiks valime mõlemad paremalt pika ringijooksu. Teel hakkab Nõmm tempot kruvima ja libiseb vaikselt meeter meetri haaval eest. Pool etapil on meie vahe juba ligi 100 meetrit. Rada on pikk, ei ole mul mõtet praegu ennast ülemäära väsitada. Seljataga ei tundu kedagi olevat. Tagasi vaadata ei taha. Ilmselt valis Vaher siis vasakpoolse variandi mööda lagedaid. Minu kaastunne! Ehk saab kah tunda, mida mina neljandasse kopperdades tundsin.

Jälle joogipunkt. Kui mina punktile lähenen, on Nõmm juba joonud ja märkinud. Järjekordne geel ja kaks topsi vett. Vahepeal on vist vihma sadama hakanud. Ei olegi tähele pannud, millal täpselt. Punktist väljudes jookseb mulle vastu Vaher. Selge, ongi sellel etapil hävinud. Finishis selgitas ta, et oli valinud samuti paremalt ringijooksu variandi, kuid hakanud kilomeeter enne KPd otse lõikama, kaotades sellega kõvasti aega. Kas Tasa Juku moodi tee kõrval võsas jooksmise tingis väsinud pea või elevus varemstartinud konkurentide nägemisest? Seda teab ainult noormees ise.

Kümnendasse valin jälle ringijooksu variandi. Mööda metsateed joostes näen ees vilksatamas Nõmme selga. Otsin sarapuuvõsas kohta, kust KPd rünnata. Valik õnnestub hästi, sest üle sooriba punkti jõudes näen kaarti uurivat Nõmme. Punkti võtame koos. Metsas ühtivad meie jooksukiirused paremini. Jookseme paarikümnemeetrise vahega paralleelselt üheteistkümnenda poole, mõlemad pingsalt kaarti lugedes. See on maastiku ilusaima metsaga, kuid kõige uimase reljefiga osa. Eksimisvõimalusi on piisavalt. KP ees olevale mäele läheneme eri külgedelt. Mina jooksen rohkem otse üle mäe, Nõmm vasakult. Kaheteistkümnendat kontrollpunkti teisel pool mäe märkame üheaegselt. Siin tuleb koos liikumise eelist konkurentide ees ära kasutada.

Ees on järjekordne keeruline etapp. Nüüd ei jää muud üle kui jälle läbida neljandal etapil mulle saatuslikuks saanud soist võsa. Leian võsas vana väljaveotee ja saan Nõmme ees väikese edumaa. Jõuan vaevumärgatavasse teederisti, kus seisatan kaardi uurimiseks. Plaan on jõuda haritud suurele põllule.

Valgust ei paista ühestki suunast. Nõmm jõuab järele ja sukeldub üle tee võssa. Mina jooksen pisut vasakule põhja suunas. Võsast kostub vandumist ja Nõmm ronib sealt välja tagasi. "Rõve!" kostub minu seljataga, kui jõuan võsast õigele lagendikule. Vot selline mets siis! Seisad kakskümmend meetrit lagendikust, aga valgus sinuni ei

Silver Eensaar finisirsingel, Marek Nõmm teda jälgimas.

paista! Legendikul jooksen otse, kõrgust hoidmata. Nõmm jookseb altpoolt ümber mäe. Väldib tõusu. Kas on juba väsinud või lihtsalt ettevaatlik? Minu puhul oleks väikese tõusu vältimine selge väsimuse märk. Praegu on järelikult minuga kõik korras. Legendikul on näha sibamas paljusid nooremaid ja vanemaid orienteerujaid. Tormame punkti poole mööda teise KPsse viivaid lohasid. Lohasid mööda on hea kiiresti joosta.

Neljateistkümnendasse on järjekordne teevalik. Otsustan punktile läheneda mööda väikeseid soosaari, milliseid minu mälu järgi kasutas ka Olle EMil. Kevadise EMi analüüsimisel on ikka hämmastav mõju, juba mitmenda teevaliku teen suurte meistrite järgi. Aga kas need valikud on ka tänases situatsioonis õiged? Hiljem finishis kurtis ka vend Rain, et läks mitmel etapil EMi kogemuse õnge. Valis variandi, mis EMil oli olnud kiireim, kuid seekord mitte. 14. KPlähenedes jookseme mööda D 18 tüdrukutest. Minu imestuseks meie kiirus ei erinegi väga olulisel määral. Enne punkti keerab Nõmm lageda sooriba poole. Märkan kohe, et tegemist on vale sooga. Õige koht on sada meetrit edasi.

Punkti poole joostes ilmub võsast erksalt liikuv Einpaul. Ikka veel ees? Kui meie Nõmmega oleme tulnud pea sama kiirusega kui Einpaul, siis peab raja esimesel tunnil minust ligi kaheksa minutit kiiremini liikunud Vaher olema eksinud. See annab lootust, et medalid ei ole veel välja mängitud!

Lühikesed etapid sujuvad tõrgeteta. Tunnen orienteerumisest tõelist mõnu. Üle poole rajast peaks nüüd olema läbitud. Veel kaks pikka etappi ja siis olen juba peaaegu finišis! Lohad viivad mind Nõmme seljataga suurele legendikule. Teiselpool legendikku näen tõusul Einpauli ja vendi Kanneleid. Päril tore koosminemine. Suurele teele jõudes on kogu grupp juba koos. Meie jooksukiirus Nõmmega on siiski veidi suurem, kui vanematel meestel.

Pööran teelt maha. Roheline põld on pehme ja väsitav. Siin on kevadel küntud. Lõõtsutavas tuules joostes mõtlen kodus öökapiil olevale Vello Viirsalu raamatule Eesti orienteerumise hiilgeaastatest. Tunnen ennast sellel võistlusel täpselt nii, nagu tolle aja suured kangelased. Ainult nüüd loetakse, tänu täpsetele kaartidele, vigu sekundite, mitte minutitega.

Järjekordselt võssa sukeldudes mõtlen, et oleks pidanud vist jooksema kauem vasakult poolt mööda põldu. Oleks vähem võsaraiumist. Võsas avastan tulpimusega, et lahti on tulnud ka teine sussipael. Paela sidudes kaob Nõmm vaateväljast. Torman edasi. Kohe märkan oranžis särgris Alari Kannelt. Punkti saame väikese kobistamisega, kõik on jälle koos. Kohal on ka Einpaul.

Järgmisele etapile sukeldun teiste järel kaarti vaatamata. Nõmm veab rongi ja peagi jõuame kinnikasvanud legendikule. Kerge seisatus ja tõdemus, et oleme paralleelobjektile, kuna siin varesid ei paista. Õigele legendikule ja selle lähedal olevasse 18. KPsse jõuan esimesena. Jälle joogipunkt. Jälle energiageel. Nõmm tuiskab minema, meie Einpauliga talle järele.

Üle soise ja kõrge heinaga legendiku leiab Nõmm kõige kiirema tee. Rajakesel on tema edu juba 50 meetrit. Kisume kiirust üles, nõgesed pidevalt jalgu peksmas. Nüüd jõuame suurele legendikule. Kas Nõmm hakkab jälle kõrgust vältima? Miks ta alla sohu jookseb? Ise plaanin joosta mööda haritud põldu ülevalt. Alles üle mäe mahajäetud taluni jõudes märkan, et all sooääres oli rajake, mis viib otse suurele teele. Minu järel on tulnud ka Einpaul ja Kannel.

Kui ise õigele rajakesele jõuan, on Nõmme edu juba mitusada meetrit. Vea kompenseerimiseks otsustan lõigata järgmise talu juurest legendikult nurga maha. Lambakoppel on kõva pinnasega ja hästi joostav. Vaja on ületada ainult üks okastraataed. Aiani jõudes võtan traadist ja siraki, saan elektrilöögi! "Elektrikarjus!" kisan tagant lähenevale Kannelile. See oli küll esimene kord! Kas elektrilöök tuleb väsinud keha füsioloogiale kasuks või kahjuks?

Teed mööda punkti poole kihutades Nõmme enam ei näe. Suure

mäe jalamil leian õnnelikult võssa kasvanud rajaotsa ja jooksen punkti poole. Rada teeb kaare ja hakkab märke tõusma. Keeran metsa.

Väga hea, mõtlen, saan kõrgust hoida... Stopp! Kas väsimus räägib? Mäe alt läheb visiir otse punkti juurde! Kohe alla! Visiir osutub rohkem küll sihiks. Jõuan õigesse kohta mäe all. Punkt on kivihunniku juures üleval. Kõnnin. Iga sammuga tunnen sooja voogu reielihastes. See on väsimus. Märgin punkti ja jätkan teed mäetipu poole. All läheneb punktile oranžis särgris Kannel. Õnneks olen mina juba üleval. Tasasele maale jõudes sunnin ennast tempot hoidma. Kasutan ära esimese punkti lohasid ja jooksen mõnuga finiši poole. Järsust mäest jooksen alla täiskiirusel, kõik klapiib. Punkt on täpselt seal, kus ma seda ootan.

KPst väljajooksul üritan vältida tumerohelist võssa, kuid kaar tuleb liiga suur. Suusarajale jõudes lisan kohe kiirust. Järsku hüppab võsast rajale ka Nõmm. Jälle koos! Nõmm on minu nägemisest selgelt üllatunud ja püsib minu seljataga. Mäest üles kõnnime ja kontrollpunkti võtame koos. Väsimus hiilib iga minutiga rohkem lihastesse. Stardist on möödunud üle kahe ja poole tunni, kuid töö jätkub. Ees on maratoni kõige raskem, aga ka kõige magusam osa.

Orienteerumine on siin üsna lihtne, mööda teed ja siis õigel ajal sisse. Vaid 23. KP suures orvandis vajab veidi suuremat tähelepanu. Enda imestuseks ei soovi ma ikka veel tõusu vältida ja võtan punkti

SANDER VAHER
KOMMENTAAR:

Starti on soojenduseks täpselt paras maa. Viimane metsapeatus, venitused ja joonele.

1. KP tundub üsna uimane. Kuna nina veel ei paista, kallutan end ettevaatlikkusest liialt vasakule. Viga ~40sek – loodetavasti olen nüüd viieteist-tuhandesse sisse elanud.

Teist etappi uurin juba startitõusul ja nüüd tuletan meelde *Clinicsi* loengut, kus soovitati raja algul valida lihtsad teevalikud, et nende ajal oleks aega ülejäänud rada üle vaadata. See valik oli õige! KPst väljajooksul teen 15-sekundilise suunavea. Etapi

lõpu jooksen 13.KP lähedalt, et hiljem selle punktiga lihtsam oleks. Orienteerumine on mõnus.

4.KP. Tahaks otse minna, aga mets annab otsese vihje, et ringi on õige. Teengi nii. Samas saab ka selgeks, et mõned väiksemad teed, mis kevadel EMi ajal olid joostavad, on nüüd vaevumärgatavad, eriti raiesmikel.

7.KP. Etapil tuleb vastu palju kolleege. Enne punkti kaob korraks tähelepanu – 10 lisasekundit.

8.KP. Mõnus. Enne KPd näen Marek N-i ja Silver E-d. Miks nad siin on? Olen jooksnud tehniliselt enam-vähem hästi, aga mitte nii kiiresti. Püüan nad oma tähelepanust „välja lülitada.“

9.KP. Kuigi väljajooks ei suju hästi, jõuan tandemile etapi keskosas üsna lähedale. Et mitte nende sabas punktini sörkida, loodan maastiku heale läbitavusele ning keeran metsa, et enne Marekit ja Silverit punkti jõuda ning siis oma jooksuga jätkata.

EMV PIKK rada

D16 7690 m 11 KP

1.Sigrid Ruul	JOKA	1:12.14
2.Adele Puusalu	Kobras	1:12.36
3.Britta Panker	Ilves	1:16.22

D18 10550 m 14 KP

1.Maria Zuravskaja	SRD	1:37.13
2.Grete Gutmann	Rae	1:40.47
3.Ly Trei	Kobras	1:42.13

D20 10550 m 14 KP

1.Kati Rooni	Orvand	1:42.26
2.Mariann Sulg	Orvand	1:51.45
3.Thea Kaljur	Orvand	2:07.24

D21E 14710 m 19 KP

1.Maret Vaher	Kobras	2:00.34
2.Merike Vanjuk	Kape	2:05.22
3.Kirti Rebane	Tammed	2:14.28

U23 14710 m 19 KP

1.Annika Rihma	Kobras	2:38.49

D21A 10550 m 14 KP

1.Siiri Mere	SRD	1:31.39
2.Edit Kannel	Rae	2:01.22
3.Anita Karnit	SRD	2:04.10

D35 10550 m 14 KP

1.Triin Vask	Ilves	1:36.22
2.Kadre Maalma	Jõhvikas	1:48.49
3.Minija Pääslane	Ilves	1:50.46

praktiliselt mööda punast joont. Jälle teele! Tuttavaid suusaradu mööda 24. punkti poole joostes unistan finishist.

Punkt peaks asuma kaardi järgi suurel ninal. Kaarti täpsemalt vaadates märkan mikroskoopilist orvandit nina küljel. Looduses on asi täpselt nagu kaardil. Kust edasi. Läbi metsa, kuigi suusaradad ületades tunduvad laskumised nii kutsuvana... Jõuame Nõmmega paarisrakendis tempot kruvides lasketiiru taha. Ja siis see algab. Viimane, aga kõige suurem ja järsem tõus. Nüüd taipan, kui väsinud ma tegelikult olen. Üles jõudnult on raske jooksma hakata.

Punkt. Nõmm tuiskab puhkamata minema. Mina talle järele. Allamäge joostes on väsimus nagu pühitud. Püüan kaardilt välja selgitada radadesüsteemi olemust, kuid selleks puudub tegelikult vajadus. Siin on suusatatud sadu kilomeetreid ja KP asukoht on mulle täpselt teada. Viimane etapp on selle võistluse raskeim. Nõmme selg kaugeneb järjest. Finišijoone ületan 21 sekundit pärast Nõmme. Spurtida ei jõua.

Ootuspäraselt teatab kommentaator, et Marek Nõmm on esimese, alla 3tunnise ajaga läinud liidriks ja mina tema järel teiseks. Aga kus on Vaher? Kui palju õnnestus noore ja vihase mehe eest ära joosta? Jaheda tuule käes ootamine on pingeline. Nõmm loeb kellal sekundeid. Kommentaator ootab kannatamatult OK Põlva Kobras dressi.

ta. Mets osutub vägagi risuiseks, rada, mida plaanisin kasutada, ei eksisteeri enam, kaldun võssa kasvanud sohu. Kõik see võtab ~1,5 min aega ja lisaenergiat. Ei mingeid otsejookse enam!

11.KP. Ei suuda aru saada roheline ja valge metsa erinevusest. Viga ~20sek.

12.KP. Plaan oli otse joosta, aga mets tundub kuidagi eriti tige. Muudan kava ning otsustan paremalt teed pidi ringi joosta. Tihnikus on õnneks puud minu jaoks õiges suunas istutatud ning läbitavus on parem kui valges metsas. Enne punkti ei suuda soid paika panna ning kui lõpuks situatsiooni selgeks saan, on kohal ka Margus M ja KP võtame juba koos.

14.KP. Etapi lõpp läheb rabeldalt: esiteks keeran teerajalt liiga vara maha, sellele järgneb kaks

suunaviga soos. Kõik see nürstab nii vaimu kui ka keha. Püüan edasi võidelda.

17.KP. Püüan meenutada võistlusinfot, aga sealt ei meenu midagi haritava põllu märgi kohta. Kindluse mõttes jooksen ringi. Punkti võtmiseks on plaan kasutada soos asuvat kraavi. Kahjuks jääb see leidmata ning ebakindlalt liikudes jõuan väikese lisakaarega punktini. On tunda esimest lihaskuulust.

18.KP. Üllatuseks avastan ennast hoopis teiselt lagedalt – noo nii, nüüd hakkavad juba „klassikalised“ pika raja vead tulema.

19.KP. Tee topelt-nõgesega. Punktiga teen väikese vea ning saan kokku Kaido H-ga.

21.KP. Etapp möödub Kaido dikteerimisel mööda lohasid. Lihased nõuavad paremaid töötingimusi ja tööaja vähendamist.

See saabubki, kuid kandjaks hoopis juunior Simpson.

Nõmme aeg saab täis. Kuld, arvan mina. Vaherit ei ole ikka veel. Ja siis ta tuleb, Einpaul tuules. Meid jääb lahutama veidi üle minuti. Medalikonkurentsis on veel Rain Eensaar ja Andreas Kraas. Rain on pikkadel distantsidel väga tugev. Ikkagi valitsev pika- ja tavaraja Eesti meister. Kuid täna ei ole tema päev.

Kraas ja Eensaar saabuvad samuti koos. Kraasi samm on madal. Pärast kolmetunnist heitlust lahutab teda medalist 4 sekundit. See on 25 kilomeetri pikkusest rajast 15 meetrit...

Üks elu meelde jäävamaid oli see tuuline, vihmane ja võsane pikk võistlus minu ja ilmselt ka paljude teiste võistlejate jaoks. Rada, maastik ja võistluse käik esitasid tõelise sportliku väljakutse!

Pärast raja ja tulemustega tutvumist kommenteeris üks kuulus mees, orienteeruja, kes sellel päeval rajal ei olnud: "Kohe näha, mida Eesti võistlused reeglina ei paku. Peaaegu kõik vennad on pikkadel etappidel nosplisse saanud, mõni rohkem, mõni vähem. Pikka tehakse ju kogemusega ja kui harjunud ei ole, siis pole ime, et minuteid tuleb kibuga. Elémentaarne - kui pikk etapp on jama, nt. 16-17 – siis on kõik vennad ühe minuti sees, antud juhul ajad kõigil 11 minutiga. Kui pikk etapp on hea, nt. 8-9 – on vahed kohe 2,5 minutit. Saatana raisk, oleks tahtnud tirida!"

23.KP. Alahindan viiemeetri jooni. Viga 1 minut.

Säärelihased kuulutavad välja streigi.

26.KP. Püüan punktini jõuda ilma kaarti vaatamata. Karistuseks 15-sekundiline viga.

27.KP. Raske. Äkitselt ilmub seljataha Jürgen E, kes sunnib siiski pingutama.

Finiš. Ega rohkem poleks küll jõudnud.

Erinevalt tavarajast pidas mootor hästi vastu, aga lihased mitte. Kui aga pool tundi pärast finišit saan teada, et vaatamata raskustele olen võitnud medali, on lihasvalu justkui peoga pühitud ja meel hea.

Nõges on oma tööd aga teinud väga hästi, sest und ei tule enne kella kahte öösel ja ka järgmine öö läheb samas rütmis.

MAREK NÕMM

LÜHIKOMMENTAAR:

Läksin pikale rajale väikse kartusega, kuna treenitus ei olnud kindlasti pika raja vääriks. Seega võtsin nõuks teha rahulik sooritus väga ettevaatliku algusega.

Distants kujunes lõppkokkuvõttes üllatavalt meeldivaks, suuri vigu ei teinud, tempo püsis ühtlane kogu distantsi jooksul, mis tähendab seda, et jõuvarusid sai hästi jaotatud. Jäin väga rahule. Ainus negatiivne asi oli nõges, seda oli palju, see oli kõrge ja see oli väga valus.

D40 8929 m 12 KP

1.Marje Viirmann	Rakvere	1:25.11
2.Meeli Kerem	MARU	1:33.50
3.Lea Leppik	TAOK	1:35.51

D45 7700 m 11 KP

1.Reet Johanson	Kobras	1:26.39
2.Gea Rennel	KEK RSK	1:30.41
3.Siiri Poopuu	JOKA	1:38.43

D50 7700 m 11 KP

1.Anne Arold	OKH	1:28.32
2.Ene Sulg	Orvand	1:35.16
3.Aili Laanjõe	Kobras	1:42.01

D55 7070 m 11 KP

1.Anu Saue	HOK	1:25.03
2.Hille Tasa	Tammed	1:33.04
3.Liivi Parik	Otepää	1:37.07

D60 7070 m 11 KP

1.Tiiu Vene	Tammed	1:43.43
2.Ilona Vanaveski	Ilves	1:53.40
3.Anne Jundas	Jõhvikas	1:58.22

D65 6299 m 11 KP

1.Ilse Uus	TON	1:35.32
2.Maie Abram	Ilves	1:39.43
3.Kiira Tarassova	TON	1:43.00

H16 11000 m 16 KP

1.Lauri Sild	Võru	1:15.54
2.Kenny Kivikas	Ilves	1:25.15
3.Raido Mitt	Kobras	1:27.45

H18 14710 m 19 KP

1.Lauri Tammemäe	Orvand	1:42.40
2.Timo Sild	Võru	1:43.53
3.Jaagup Truusalu	Kape	1:54.34

H20 18260 m 21 KP

1.Mihkel Järveoja	Kobras	2:11.07
2.Martin Simpson	Kobras	2:14.10
3.Lauri Malsroos	Tammed	2:24.46

H21E 24980 m 27 KP

1.Marek Nõmm	Tammed	2:56.03
2.Sander Vaher	Kobras	2:59.16
3.Silver Eensaar	Kobras	3:00.24

U23 24980 m 27 KP

1.Sander Vaher	Kobras	2:59.16
2.Kristjan Trossmann	JOKA	3:21.15
3.Timmo Tammemäe	Orvand	3:21.48

H21A 18260 m 21 KP

1.Tarvo Klaasimäe	Ilves	2:29.11
2.Andres Hiimäe	-	2:37.08
3.Andre Nõmm	Orion	2:55.08

H35 18260 m 21 KP

1.Andrei Nikitin	SRD	2:11.07
2.Sven Rea	MARU	2:34.18
3.Inno Ling	Lehola	2:42.15

H40 4710 m 19 KP

1.Jaan Kallisma	Kape	2:04.44
2.Toomas Mast	HOK	2:06.20
3.Raivo Pellja	JOKA	2:08.22

H45 12740 m 14 KP

1.Rein Rooi	Orvand	1:51.12
2.Eduard Pukkonen	KEK RSK	1:54.35
3.Kaljo Julge	Kape	1:56.40

H50 11099 m 16 KP

1.Udo Lüüs	Ilves	1:42.18
2.Rein Unt	TON	1:48.35
3.Anti Parik	Otepää	1:49.03

H55 11099 m 16 KP

1.Avo Veermäe	Ilves	1:38.18
2.Johannes Tasa	Tammed	1:40.11
3.Riho Männi	Lehola	1:45.18

H60 8929 m 12 KP

1.Ülo Saar	Orvand	1:27.01
2.Ülo Vainura	Tammed	1:27.18
3.Jüri Leesmäe	West	1:27.57

H65 8929 m 12 KP

1.Georg Sooberg	Võru	1:27.08
2.Kalju Tilk	Orion	1:27.13
3.Rein Küttim	Orion	1:50.42

H70 8130 m 13 KP

1.Heino Mardiste	Kape	1:40.38
2.Ilmar Kask	Ilves	2:10.44
3.Heino Heinloo	Tammed	2:34.16

MK etapp

Prantsusmaal

ANDREAS:

"Ma ei ole ammu nii mitmekülgset ja huvitavat sprindirada jooksnud. Pigem oli tegemist jälle lühikese lühirajaga. Juba enne starti oli teada, et korraldajate ennustatud võitjaaeg (14', Therry võitis 16') jääb välja jooksmata. Minu eesmärgiks oli tehniliselt puhas jook. Teadsin, et ei suuda füüsiliselt kedagi hirmutada. Raja esimesed lõigud kulgesid hästi. Pika etapi lahendasin õigesti (ega seal muud lahendust olnudki). Samas oli juba esimesel tõusul tunda, et nende jalgedega imet ei tee. Esimesed ebakõlad kaardiga tekkisid teel 5. KPsse.

Põhjapoolne lage oli väga imelik sümbioos metsast ja lagedast, lisaks oli seal uus aed, mida kaart ei kajastanud. Kompassi abiga suutsin siiski enam-vähem õiges suunas edasi kulgeda. Kui enamuse rajast kulgesin eesmärgipäraselt (olid väiksed ebakõlad 12. ja 13. KPga), siis ligi 50 meetrise tõusu järel 18. KPsse hakkas silme ees virvendama. 18. KPst tegin kohe rumala kaare, lugedes KP objektist allpool olevaid kive (mida ei olnud kaardil!) juba kiviaiaks. Õigele kõrgusele jõudes olin juba kiviaia vales otsas. Võimaluse MK punkte teenida kaotasin 21. KPsse. See oli täiesti arusaamatu viga. Ma ei suuda momendil teatud episoodide meenutada! Uskumatu!

Tean, et läksin KPst välja paremale. Edasi on ainult udu ..., uuesti ärkasin, kui olin valede kivide vahel tiiru ära teinud. Lõpuks vajus pulss vist piisavalt alla, et suutsin enda paika määrata."

MARKUS:

"Olen alati arvanud, et õiget sprinti joostakse linnas ja linnaparkides ning muu on jama, kuid pärast õnnestunud jooksu olen oma vaateid muutnud. Tuleb välja, et ka metsas ja metsa-asetes parkides saab väga huvitavaid radu teha, kui vaid on hea rajameister.

Suutsin ennast pärast liialt kiiresti tulnud esimest kontrollpunkti kaardi mõõtkavaga ühele lainele viia ning seejärel hetkevõimete kohase kiirusega üsnagi veatult punktide vahel joosta.

Kergeks eksimuseks võib pidada teevalikut neljandasse punkti – oleksin pidanud kas "S"-i vältima või siis hoopis mööda teerada läbi 7. KP minema.

Suurem kaotus tuli aga etapil 7-8; jooksin kogemata üle teeraja ja jäin okaspõõsastesse kinni. Valuläve testides sain sealt õnneks u 10sek kaotusega minema.

Sealt edasi läks tehniliselt päris hästi, kuid füüsiliselt olin juba täiesti kurnatud ning minutiga kätte saadud Michele Tavernaro libiseb etapil 9-sse jälle eest. Raja keskmine osa sujus hästi,

SPRINT

Mehed (83) 3,0 km 110 m 25 KP

1.	Thierry Gueorgiou	France	16.03,8
2.	Daniel Hubmann	Switzerland	16.12,7
3.	Jarkko Huovila	Finland	16.43,9
4.	David Andersson	Sweden	16.55,8
5.	Mattias Müller	Switzerland	17.09,7
6.	Fabian Hertner	Switzerland	17.11,4
7.	Holger Hott Johansen	Norway	17.12,8
8.	Pasi Ikonen	Finland	17.15,9
9.	Michal Smola	Czech Republic	17.16,1
10.	Tero Fohr	Finland	17.16,8
29.	Markus Puusepp	Estonia	18.15,1
45.	Andreas Kraas	Estonia	19.09,7

LÜHIRADA

Mehed (82) 4,1 km 260 m 15 KP

1.	Thierry Gueorgiou	France	28.28
2.	Valentin Novikov	Russia	29.45
3.	Daniel Hubmann	Switzerland	30.24
4.	David Andersson	Sweden	31.10
5.	Jarkko Huovila	Finland	31.16
6.	Holger Hott Johansen	Norway	31.45
7.	Jani Lakanen	Finland	31.57
8.	Carl Waaler Kaas	Norway	32.55
9.	Baptiste Rollier	Switzerland	33.16
10.	Tero Fohr	Finland	33.34
26.	Markus Puusepp	Estonia	36.17
56.	Andreas Kraas	Estonia	43.27

vaatepunktides suutsin rahva ja enda rõõmuks kiirust kasvatada.

Pikal etapil jõudsin Tavernarole jälle lähemale ning viimases, kivimürakate vahelises labüridis sain temast paarkümmend meetrit tagapool olles olukorda kontrolli all hoida. Väljusin kivide vahelt suuremate kadudeta ning mäest alla eelviimasesse punkti saavutasin koguni kiireima etapiaja. Finišis olin süsi mis süsi, aga naeratus oli näol."

TAVARADA

ANDREAS:

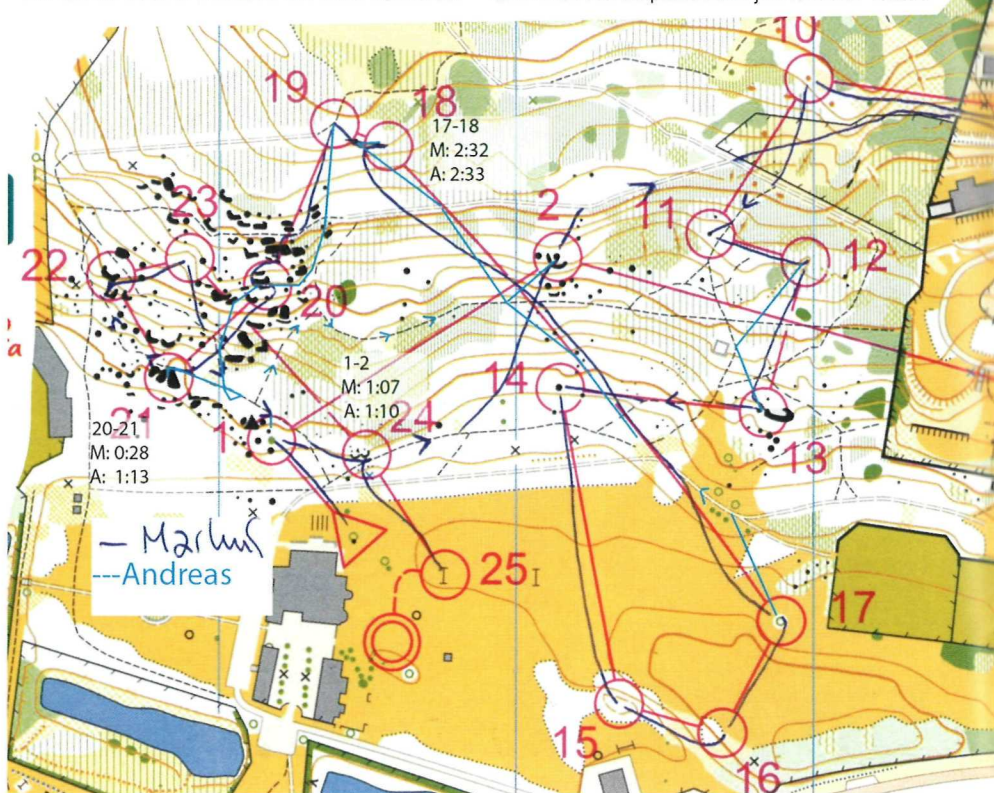
"Jooksin tavarajal väga häid seksioone, tegin sooritust, millega võiks konkureerida 20 parima hulka. Veel ei suutnud ma neid võimalusi

realiseerida. Tegin ühe rumala ja ühe ebaõnnestunud teevaliku. Vead, mida tegin raja teisel poolel, olid paratamatus. Ma lihtsalt ei suutnud sealsel maastikul paremini orienteeruda. Enne saatuslikke vigu jooksin stabiilselt 20 parima hulgas. Jooks sisendas minusse veendumuse, et kodusemal maastikul on mul võimalus paremaid kohti saavutada.

Füüsiline tase on juba momendil selleks valmis, nüüd on vaja teha tööd tehnika kallal."

MARKUS:

"Tavarajale minnes oli ainukeseks eesmärgiks see määrustepäraselt läbida ning kogemusi saada, kuna ma polnud varem täiskasvanute tiitlivõistlustel nii pikka rada jooksnudki. Tehtud

TAVARADA

Mehed (81) 13,2 km 415 m 26 kP

1.	Thierry Gueorgiou	France	1:32.13
2.	Valentin Novikov	Russia	1:36.03
3.	Jani Lakanen	Finland	1:38.09
4.	Holger Hott Johansen	Norway	1:38.53
5.	Jarkko Huovila	Finland	1:39.06
6.	Michal Smola	Czech Republic	1:43.02
7.	Pasi Ikonen	Finland	1:43.08
8.	Fredrik Lövegren	Sweden	1:43.35
9.	Peter Öberg	Sweden	1:44.08
10.	Niclas Jonasson	Sweden	1:44.40
33.	Andreas Kraas	Estonia	1:59.47
65.	Markus Puusepp	Estonia	2:27.46

järgmisel päeval küll liigutada, läks aga teisiti."

LÜHIRADA

ANDREAS:

"See maastik, eriti selle maastiku kujutamine kaardil, oli minu võimete jaoks selgelt liiga keeruline. Ma ei suutnud joostes kaardist mingit ülevaadet saada. Pidevad seisakud ja jalutamine ei päästnud mind vigadest. Kui esimesel lühirajal (katkestatud lühiraja A-finaalis) kulus 4,3 km läbimiseks 58", siis reedel kulus 4,1 km katmiseks 43". Ma ei suutnud leppida tõsiasjaga, et ei suuda sellel maastikul kiiresti liikuda ning tegin 4. ja 12. KPga rabistades saatuslikud kaared, mis jätsid mu MK-punktidest kaugele."

vigade arvu ja kestvust ning jooksmise kiirust vaadates võibki öelda, et tegemist oli sõnasõnalt läbimiseiga.

Umbes 1,5 tundi suutsin normaalses tempos joosta, kuid seal alates hakkas kõik allamäge minema: iga järgmine viga duubeldas eelmist, kuni lõpuks suutsin ühe 10-12minutilise veaga hakka-ma saada. Pärast seda loobusin täiesti resultaadi peale jooksmisest ja hakkasin end järgmise päeva lühirajaks hoidma. Finiši järel valutasid kõik lihased ning mul oli tunne, et ma ei suuda end

MARKUS:

"Pärast vägagi väsitavat tavarada võtsin eesmärgiks lühiraja puhtalt läbimise. Eelmisest päevast väsinud jalad olid selle saavutamisel ka abiks – kiirus ei läinud kuskil üleliia kiireks ning ma suutsin enamuse ajast kaardiga kontakti hoida.

Kogu sooritust hindan 4-ga, sest tegin siiski 2 selget 1minutilist või suurematki viga.

Saavutatud 26. kohaga olen rahul, kuid tean, et suudan ka hoopis kõrgematele kohtadele kandideerida."

ANDREAS AUSAST MÄNGUST:

"MK finaalis tõusid esile mitmed huvitavad aspektid. Eriti kõnekas oli meeste tavarada, kus praktiliselt terve esikuuk tuli metsast välja mitmemehelistes rongides. Nõudlik maastik ning väärtuslikud MK punktid panid mõne mehe väga raske valiku ette.

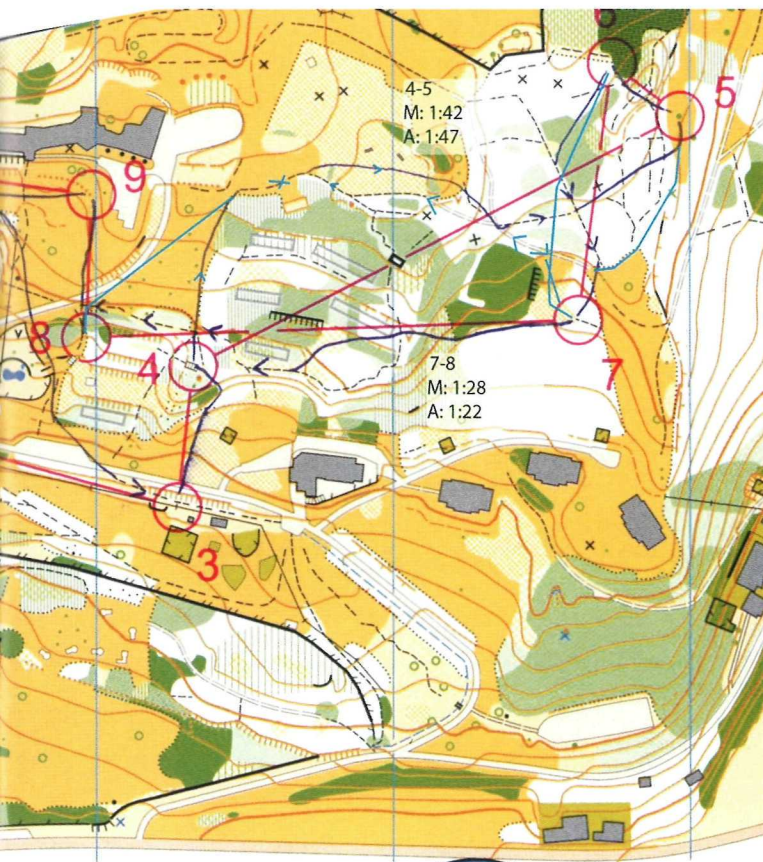
Samas on väga raske ette kujutada, kuidas võrdsed atleedid peaksid leidma eraldi liikumisteed. Topelt liblikas? Võimalik. Suurem

stardiintervall? Kahtlen. Pigem tuleks see teema vaikselt ära unustada. Mida treenitumaks muutuvad atleedid, seda rohkem saab olema koosjooksmist.

Minu nägemuse järgi IOF isegi soodustab koostööd – lühike stardiintervall, minimaalne liblikas, lihtne rada (mis on kõige saatuslikum, lihtsalt ei leidu võrdsed teevalikuid). Olen veendunud, et enamus tippe ei ripu lihtsalt „konksus“, kuid keegi ei ole valmis ka võrdsete heitluses liigselt riskima.

Samas, Prantsusmaal tunnistas Novikov, et Thierry järgi joostes ei olnud ta võimeline oma tööd tegema. Ütles, et õppis meistrilt. Lühirajal oleks usin õpilane õpetaja peaaegu seljatanud."

Markus Puusepp ja
Andreas Kraas

	Men	A	3,0 km	110 m
1	31	0:22	0:19	(Hertner)
2	32	1:07	0:56	(Müller)
3	33	2:06	1:48	(Huovila)
4	34	0:42	0:32	(Tero)
5	35	1:42	1:23	(Huovila)
6	36	0:21	0:17	(Novikov)
7	57	0:39	0:34	(Jonasson)
8	37	1:28	1:08	(Tero)
9	38	0:33	0:24	(Korhonen)
10	39	0:45	0:37	(Hubmann)
11	58	0:26	0:22	(Novikov)
12	40	0:26	0:15	(Hubmann)
13	41	0:24	0:20	(Renard)
14	42	0:32	0:27	(Müller)
15	43	0:34	0:29	(Hubmann)
16	44	0:13	0:12	(Hubmann)
17	45	0:20	0:18	(Föhr)
18	46	2:32	2:05	(Wetzien)
19	47	0:16	0:12	(Göhr)
20	48	0:15	0:11	(Göhr)

O-KALENDER / PROJEKT / 2007

Aeg	võistluse nimetus	toimumise koht	riik	korraldaja	www
JAANUAR					
06.-07.01.	L-P Põlva maakonna lahtised MV	SO Kūka	EST	OK Põlva Kobras	http://kobras.polvamaa.ee
13.-14.01.	R-P EMV SO sprint, lühi- ja tavarada	Pikasaare	EST	Rakvere OK	http://www.raok.ee/index.php
19.-21.01.					
27.-28.01.					
VEEBRUAR					
03.-04.02.					
11.-17.02.	SO Junioride MM, Euroopa noorte MV	Salzburg	AUT	IOF	www.ski-jwoc2007.eu
16.-18.02.	SO MM	Himki	RUS	IOF	www.skiowoc2007.ru
23.02.-03.03.					
MÄRTS					
03.-04.03.					
10.03.	L EOL üldkogu	Tallinn	EST	EOL	www.orienteerumine.ee
17.-18.03					
24.-25.03.					
APRILL					
31.03.-01.04.					
07.-08.04.	L-P Karjalaskevõistlus ja Lihavõttesprint	Pikakannu-Madala	EST	OK Võru	www.okvoru.ee
07.-08.04.	L-P Metsliga	?	EST	Saaremaa OK	http://www.aste.edu.ee/SOK/
13.04.	R Põlva maakonna lahtised MV öine	Orava	EST	OK Põlva Kobras	http://kobras.polvamaa.ee
14.-15.04.					
21.-22.04.	L-P Jüriöö Teatejooks	Toila	EST	RSK Jõhvikas	http://www.tlu.ee/~ekukk/
28.-29.04.	L-P Tartu Keyad 2007	Kääriku	EST	OK Kape	www.kape.ee
MAI					
04.-06.05.	R-P Ilves - 3	Haanja	EST	OK Ilves	www.okilves.ee
12.-13.05.					
19.05.	L XXXX Rosma jooks		EST	OK Põlva Kobras	http://kobras.polvamaa.ee
20.05.	P XXIX Lõuna-Eesti karikas tavarada	Piigaste	EST	OK Põlva Kobras	http://kobras.polvamaa.ee
26.-27.05.					
26.-27.05.	L-P Balti MV	Pariisi	EST	Rakvere OK	http://www.raok.ee/index.php

JUUNI									
02.-03.06.	L-P	EMV lühirada, HD21 teade	Mägede küla	EST	JOKA	http://www.tyri.ee/~jkarud/			
04.-10.06.	E-P	Euroopa MV RO	Tuscany	ITA	IOF	www.ecmtbo2007.org/			
09.-10.06.	L-P	Suvejooks	Altja	EST	SK SLF PT	www.lsf.ee			
16.-17.06.	E-L	EOL noorte treeninglaager		EST	EOL	www.orienteerumine.ee			
18.-22.06.	R-P	Euroopa noorte MV	Eger	HUN	IOF	www.orientteering.org/			
JUULI									
29.06.-01.07.	R-P	Ilvesteade	Hargla	EST	OK Ilves	www.okilves.ee			
06.-07.07.	R-L	Maaspordimängud lühirada, teade	Valga	EST	MSL Joud				
08.-13.07.	P-R	Juunioride MM	Dubbo, NSW	AUS	IOF	jwoc2007.orientteering.asn.au			
14.-15.07.	E-L	XIV Euroopa Metsameeste MV	Jõulumäe	EST	OK West	www.okwest.ee			
16.-21.07.	L-P	EMV RO lühirada, tavarada	Haapsalu/Paralepa	EST	OK Okas/SK Mercury	www.skmercury.ee / www.hot.ee/okasok/			
21.-22.07.	L-P	Peraküla 2007	Nõva	EST	OK Kape	www.kape.ee			
AUGUST									
03.-05.08.	R-P	XIX Koprakarikas	Krootuse	EST	OK Põlva Kobras	http://kobras.polvamaa.ee			
05.-12.08.	P-R	Ratta-o MM	Tõehhi	CZE	IOF	www.mtbo.cz/woc2007/			
11.08.	L-P	EMV sprint, öine tavarada	Mooste	EST	OK Põlva Kobras	http://kobras.polvamaa.ee			
18.-26.08.	T-L	OJ MM	Kiiev	UKR	IOF	www.woc2007.org.ua			
25.-26.08.	L-P	Hiiumaa 46. Karikavõistlus	Puski	EST	Hiiumaa OK	www.hot.ee/hok/			
SEPTEMBER									
01.-02.09.	L-P	EMV tavarada, n/v teade	Viitka	EST	OK Võru	www.okvoru.ee			
08.09.	L	EMV pikk rada	Kõrvemaa	EST	OK Orion	www.orion.ee			
15.-16.09.	L-P	EST-LAT-LIT noortematš	?	LAT	?	www.orient.lv			
22.-23.09.	L-P	Suunto Games 2006	Mägede küla/Nelijärve	EST	JOKA	http://www.tyri.ee/~jkarud/			
29.-30.09.	L-P								
OKTOOBER									
06.10.	L	TA OK rogain	?	EST	TA OK	http://keeks.cyber.ee/ta-ok/			
13.okt	L	Pärnumaa MV ja OK Westi AV	?	EST	OK West	www.okwest.ee			
NOVEMBER									
25.-26.11.	L-P	EOL üldkogu	Saaremaa	EST	EOL	www.orienteerumine.ee			

Kui Valgejõe kaldalt Vanakülast, umbes 10 km Kolgast ida poolt kella 8 paiku hommikul end rogainile sõitma asutame, on ilm paljutõotav: pilveräbalate vahelt vilksatab sinist taevast. Kolgal võtab autoderongi vastu siiski ühtlaselt hall taevavõlv, mida elavdavad toimekalt siblivad rogainijad kiiresti täitavas autoparklas.

ROGAIN

mändide all

□ MARET VAHER □

Kui suure ringi jõuavad 8 tunniga teha esimest korda roganil osalejad? Kehval maastikul liiguvad seiklussportlasedki ainult 3 km/h. Kaheksa tunniga peaks seega kõndides jõudma teederohkel maastikul teha umbes 25 km ringi. Kas rabas jalad märjaks saavad? Rabas äkki mitte, aga kastemärjas rohus kindlasti ...

Seletamist, arutamist ja mõtlemist on nii palju, et vägisi jõuab stardiaeg kätte, enne kui kõik see, mis hingel ja mõttes, räägitud saab.

Ja kõlabki pasunahõige

Kuigi stardivärvade juures on veel suur inimsumm, hajub rahvas üsna pea mitmes suunas laiali. 15 minutit pärast stardipäevast avan oma „rindereporterit“ märkmiku ja teen esimese sissekande, vestluskaaslaseks Kolga kooli majandusala juhataja Krista Kukk, kes pühib kooli koridoris kokku vähest liiva, mis võimlas riideid vahetanud võistlejast on maha jäänud.

Saan teada, et Kolga koolis (tegemist on keskkooliga!) õpib 190 last, klasside suurused varieeruvad 7-26ni. Viimastel aastatel on laste arv kenasti ja kindlalt kasvanud. Proua Kukk ise orienteerumise-ga ei tegele, tema suurim hobi on rahvatants. Saan aru, et hoolimata tagasihoidlikkusest on vestluskaaslase näol tegemist tipprahvatantsi-jaga, kellele pole võõras ka Tallinna Kalevi staadioni muru.

Kooli kokkasid umbes 1000pealine rogainijate kari verest välja ei löövat, oma karastuse said nad suvel, kui valmistasid Veljo Tormise juubelikontserdi külalistele Viinistus 700 portsu kartuli-kruubiputru. Kõõki sisse kiigates näen vaid valgete põlledega rõõmsaid leemeliigutajaid ja puhtalt helklevaid roostevabaterasest pindu ja anumaid. Täna on menüüs kana-riisisupp ja mahl-Heib. (Hiljem selgub, et saiakesed on ikka ka).

Kell 9.51: stardikoridori lindid on kokku keritud. Siiski pole kõik võistkonnad veel jõudnud startida, viimased lähevad alati hiljem välja, selgitavad korraldajad. Nurga tagant leiangi võistkonna nr 333 (E-mööbid: Aarne Roosi, Ilmar Kerm, Vambo Põldra), kellel on aega küllalt. Ka pildistamiseks.

Matkaspordi leti juures askeldab Tarmo Mere, kelle sõnul osteti enne võistlust põhiliselt kompasid ja „energiat“ – geele ja batoone. Härra Mere lubab ise ka metsas väikse tiiru teha, et siis rahval oma kaubaga finišis jälle vastas olla.

4x MARET VAHER

Sätin end korraldajate masinale peale ja nii saan kerge vaevaga kella 10.09ks KPsse nr 48. See on vastupäeva liikujatel umbes 3-4 punkt. Esimesena ilmub tee SK Stamina segapaar nr 2192, aga nad keeravad liiga vara teelt ära rabale. Nii jõuavad esimestena punkti umbes 100 m kaugemal metsast teerajakesele hüpanud Timo Sild ja Kaur Kase (2028) pika lätikeelse nimega võistkonnast. Jälgede järgi hinnates on enne neid sealt läbi läinud ainult üks põder. Hiljem selgub protokollis uurides, et esimesena läbisid selle punkti ikkagi vennad Nõmmed (vstk Ajakiri GoTravel), kell oli 10.01.

Ja siis hakkab tulema robinat teisi paare. Kell kl 10.11: 2212, 2139, 2056, 2205, 2186, 2137, kell 10.13: 2199 (teine segavõistkond), 21224, 2111 (kui duo on rabas ettevaatlikult kolm sammu teinud, kuuldu kommentaar: nõme maastik), 2214. Kell 10.21: 310 (esimene kolmene), 2100, 355, 360 (vene poisid vaidlevad pikalt, kas minna otse läbi raba või teed mööda ringi, peale jääb üks sõnakam, ringijooksu pooldaja: no mis te nüüd, teel kaotame vähem energiat, liigume palju kiiremini ja jalad jäävad kuivaks!).

Paar minutit pärast nende kadumist mändide taha võtan sappa võistkonnale Punane täpp, kes hakkab otse läbi raba torni poole minema. Kohale jõudes jään ringivariandi valinud vene poisse ootama.

Seelikukütid Jürgen Einpaul ja Olavi Ottas (2222), kes oleks võinud arvata, et tegemist on hilisemate võitjatega.

Kaotuseks tuleb neil sel etapil 5-6 minutit. Stardist on kulunud 1 tund ja ühtegi koosliikumise reeglite rikkujat ei ole kohanud.

Jalutan mööda laudrada järgmise punkti poole ja korjan ajaviiteks laudtee äärest kilekotti, mis ka maas vedeles, prahti. Juba 500 m

lõigul leitud pudelitest saaks paar krooni kokku. Päeva lõpus sama trassi läbides sain ühe uue pudeli lisaks – tegemist oli gaseeritud pohlamaitse veega; usun, et sellist jooki võistlejad ei tarbi. Pigem oli pudel pärit laupäeval Viru raba nautinud loodusarmastajate kotist.

Seevastu energiageelide ja –batoonide ümbrihapereid ei leidu mitte ühtegi. See paneb jälle mõtlema, kelle eest tuleb tegelikult loodust kaitsta?

Tagasiteel 48. KPsse kohtan torni juures einet võtmas oma töökaaslast võistkonnast Rakuvabrik. Muljed on neil positiivsed: siia maani on kõik punktid üles leitud, ilm kena ja nälg ka veel ei näpista.

Võistkondi aina rühhib mööda, silma jääb üks alla pooleteist-meetri-mees, kes vapralt endale sookailude vahel teed rajab, rinnal number 2128 (Siim Turban).

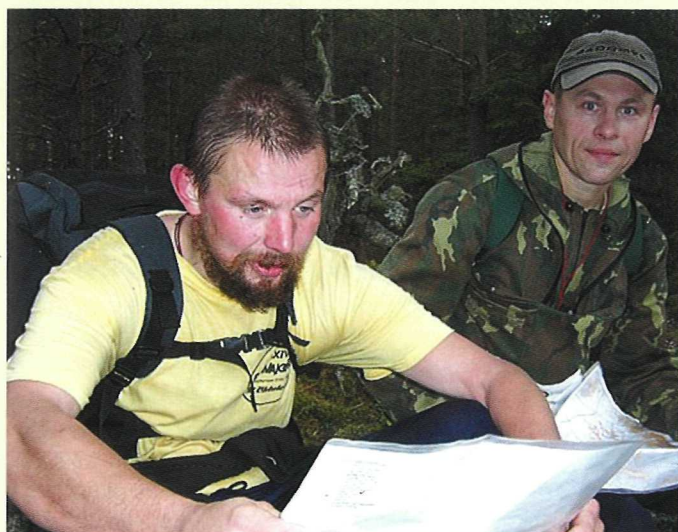
Sõidame kaardi teise otsa – joogipunkti. Saan jutule soomlastega Joutseno Kullervo klubist, numbriga 2023 (Team Sundman: Juha ja Tiina Sundman). Põhjanaanbrid on tulnud siia oma klubikaaslaste Armo Hiie kutsel ning siia maani raja ja maastikuga rahul. Juha ainult natuke kaebab, et külm kipub ligi – ta on ka ainult orienteerumise riide vael. Tiina omakorda seletab, et tema ei jaks ega oska metsas kiiremini liikuda, tee peal polevat nende liikumiskiirustel suurt vahet. Tiina avaldab saladuse, et tal on täna 30. sünnipäev, mida on õhtul veel plaanis Tallinna ööklubis tähistada.

Eemal seletavad noored H18 klassi poisid (Andres Ehrenpreis, Magnus Hain, 2027), et nägid metsas põtra, suurt põtra! Reipal sörgil sisenevad joogipunkti Seelikukütid Jürgen Einpaul ja Olavi Ottas (2222), kiites, et on senini raja ennaktempos läbinud. Küll tempo hiljem langeb, aga moraal on vähemalt kõrge. Nende teevalik tundub päris huvitav, kes oleks võinud arvata, et tegemist on hilisemate võitjatega.

Kella 12.45ks oleme liikunud punkti 47. Ere kollane vest, mis mul on korraldajate nõudel seljas, paistab hõreda männiku vahelt kaugele ja mõjub distsiplineerivana. Kell on juba niikaugel, et juhendis ettenähtud silmside võistkonnakaaslaste vahel kipub paaril juhul kuuldekauguse pikkuseks venima.

Kui joogipunktis olid koos nii tõelised matkajad kui ka tõsisemad võistlejad, on siia jõudnud ainult väga hea ettevalmistusega võistkonnad. Kell 12.50 läbivad punkti Kirti ja Peep, hilisemad segaklassi teise koha omanikud. Umbes pool tundi hiljem sätib end punkti lähedusse mätta peale väikseks puhkepausiks võistkond Kuldne oder (2211, Raul Orgla, Tanel Kadai) (alumisel pildil).

Selgub, et mehed on esimest korda orienteerumiskaardiga metsas, kuigi kaardiga metsas käivad nad oma igapäevatoöl RMK-s. Nad leiavad, et kaardil võiksid metsaeraldised ka peal olla, siis oleks hoo-

Võistkond Kuldne oder: "Oleks veel metsaeraldised ka peal!"

pis kergem orienteeruda! (Metsaeraldised on osa metsast, mis teatud tunnuste poolest erineb kõrvalolevast metsaosast ja mida on võimalik kui tervikut kirjeldada ning majandada. - RMK koduleht). Tulemuseks jääb neil 77 punkti ja 91. koht HH klassis.

Reipalt läbivad punkti ka pereklassis võistlevad Kolm Volti (nr 330) – Ülle ja Ivo Volt koos poja Marttiga (10a) (pildil). Ülle (neiupõlvnenimega Kaljus), kes oli 80tel Eesti noortekoondise üks liidreid, tuli sel suvel

pärast 15aastast vaheaega taas orienteeruma. Ta ei ole põrmugi muutunud, ikka samamoodi hingega asja juures! - tõden nende raja planeerimist vaikselt kõrvalt silmitsedes. Vanemate spordi- ja tarkusegeenid löövad välja ka Marttil, kes sel suvel esimest korda neljapäevakul käis, esimest korda läbis raja koos emaga, aga järgmised neli korda kõik üksil! Seekordne tulemus on kõrge 6. koht perede seas (25. – HD klassis), 92 punkti, rada linnulennuliselt 38,9 km.

Kell 14.10 saabuvad vanad tuttavad Timo ja Kaur. Miks kõndides?! Kogu aeg ei saa joosta, seda teame üle-eelmise aasta kogemusest, selgitavad poisid, tehes samas ka söögipausi. „Vahepeal oli täielik madalseis, vastasime teineteisele ainult „möh' ja „äh', aga siis sõime geeli ja kohe läks tuju heaks ja plaan suurenes kuni seisuni, et „võtame kõik punktid ära!“ jagavad nad muljeid.

14.20 tuleb võistkond 303, kelle kolmandat liiget ei ole kuskilt lageda servalt piilumas. Järele uurides selgub, et kolmas mees (Daniel Lumi) oli poole pealt lihtsalt „ära läinud“. Juhtub, tõdeme, aga kahjuks ei saa võistkond siis tulemust.

Kella kolme paiku pärastlõunal liigume tagasi kaardi lõunaossa, külastades vahepeal võistluskeskust, kus esimesed võistkonnad on juba lõpetanud. Üle platsi valitseb sügav rahulolu.

48. KP on kenasti omas kohas. Võistkonnad läbivad seda üsna hõredalt. 50 minutit enne võistluse lõppu tulevad Jürgen ja Olavi. Hommikul oldi siin 40 minutiga, kuid siis oli üks punkt vähem võetud, kui nüüd poistel plaanis. Hiljem selgub, et võitjad jõudsid finishisse 4 sekundit enne 8 tunni täitumist.

Siit aga mõned osalejate arvamused lisaks:

Kirti Rebane (LSF PT Rebane, 52,4 km, 125 p, 2. koht HD, 11. üldkoht):

Kuidas rogainiga rahule jäid?

Tore oli, aga liiga pikk minu jaoks. Palju toredaid inimesi metsas. Jalad jäid natuke haigeks ka - samal õhtul oli kõige kehvem olemine - just jalalabad ja päkad. Esmaspäevalgi kõndisin veel nagu Buratiino! Võistlusõhtune mullivann aitas lihaseid palju.

Esmaspäeval käisin sörkimas, siis olid puusalihased kõige valusamad, aga mitte väga hullud, teisipäeval löi suur väsimus

korraga välja, tegin linnas 3 liiklusohutlikku olukorda. Pühapäeval (võistlusjärgsel päeval) polnud enesetundel vigagi. Finishis oli supp otsa saanud, aga meile improviseeriti maitsvaid vorstivõileibu.

Kui palju ja mida söid rajal?

Kaasavõetud toit maitses väga hästi, aga joogist tuli vahepeal puudu, korra jõin võõraste joogikotist ka. Sõin 3 müslibatooni, 1 geeli, natuke glükoositablette, umbes 20 g chipse, 2 suitsuvorsti ja sulajuustuga teraleiba. Joogipulber oli ka kaasas, aga see läks mööda kotti laiali, nii et lõpus ma lakkusin kompassi ja imesin Crafti pesu, mis mul oli kotis.

Milles/miks Kape I-le alla jäite?

Rajavalikuid pole võrrelnud, aga nad jooksid kindlasti meist kiiremini ja jõudsid ühe KP rohkem võtta. Peebul läks risusemates kohtades reielihase krampi ja viimane 1,5 tundi pidin ma kamandama: JOOKSEME, et ajaloomiit mahtuda.

Tegelikult oleksime kindlasti jõudnud kiiremini joosta, kui oleksime võistelnud. Aga meil oli aega küll, arvestasime ju et Merikese, Ruthi jt. segavõistkonnad on meist tugevamad jms. Olulised võistlused on veel ees (CISM novembri alguses), ei tahtnud ennast katki joosta.

Plaanid tulevikuks?

Tahaksin ühel aastal rogaini naistevõistkonnaga tõsiselt võtta – proovida, kui kõrgele protokollis jõuan. Aga sprindidistantse meeldib mulle ikka rohkem joosta.

PEEP OTSTAVEL (LSF PT Rebane, 52,4 km, 125 p, 2. koht HD, 11. üldkoht):

Kuidas meeldis selle aasta rada ja maastik?

Rajameistritööd tuleb ainult kiita. Väga erinevad variandid andsid suhteliselt võrdse tulemuse ehk ei olnud ainult üks-kaks õiget rajavalikut. Maastik aitas teevalikute rohkusele kaasa, sest ei olnud päris läbimatuid kohti. Pärliteks olid rabad ja vana kaldajärsak. TAOK rogaini erineva taustaga osavõtjaskonda arvestades sobis maastik kenasti. Ise eelistan küll metsikumaid kohti, näiteks mullune maastik meeldis väga.

Kas joogipunktid olid õiges kohas?

Meie teevaliku suhtes ei olnud nad õiges kohas. Kahe joogipunkti vahele jäi 4,5 tundi ja mina oma ebaökonoomse organismiga olin juba päris 'kuival'. Aga võib-olla tuleb hoopis rohkem joogipudeleid kaasa võtta.

Kuidas meeldis üldine korraldus - võistluskeskus, start, supp, pesemine?

Tipp-topp. Eraldi mainiksin just lihtsust ja selgust, mis võimaldas suhteliselt suure rahvamassiga kenasti hakkama saada. Pärast rogaini kulukuks marjaks ära mõnus saun, aga seda ei oska korraldajailt nõudagi.

Kas ja millise taktika valisite?

- Kogu distants sörkida, va rabad jt kohad. Pidevalt süüa ja juua. Aga kas seda just taktikaks nimetatakse?

Mida rajal söid?

Maximi spordibatoone 2 tk, 2 vorstivõileiba, kartulikrõpse ja teraleiba ning makarone.

Kas jalad haigeks ka jäid?

Jah, lõpu eel oli sörk juba jooksmise hale paroodia.

Kas järgmisel aastal tahad uuesti osaleda?

Jah. Ei ole veel vaid otsustanud, kas minna pingutama või vedada metsa punt uustulnukaid.

Mis peaks järgmisel aastal olema korraldatud teisiti?

Joogipunktides võiks olla soola ja leiba. Aga eelkõige hoian pöialt, et korraldajad leiaksid ikka ja jälle häid maastikke rogainide pidamiseks.

Väike puhkepaus kulub ära.

RUTH VAHER (LR Kobras, 47,8 km, 116 p, 7. koht HD, 21. üldkoht):

Rada oli tõsiselt raske planeerida, sest tahtsime võimalikult palju hoiduda liigsetest rabaületustest ja edasi-tagasi jooksudest. Jõed ja neil olevad sillad raja planeerimist ei seganud, sest suvistest Tallinna päevakutest oli teada, et veetase on väga madal ning tõenäosus suvalises kohas jõgi kuiva jalaga ületada väga suur.

Maastik oli mõnus, päevakutest tuttav. Männimetsas ning rabas liikumine on palju emotsionaalsem, kui võsas või mudas rassimine.

Ametlikke joogipunkte läbisime ainult ühe ja sellegi üsna raja alguses. Kuna see jäi otse jalgu, võtsime tropsi vett, olgugi et endal olid veel joogipudelid vett täis. Meile olulisemad joogipunktid olid üks 30 cm laiune ojake ja soolaugas.

Soolaukast saime küll samblasuppi, aga kõlbas see ka juua. Olime planeerinud vett võtta ka ühest soost väljuvast kraavist, aga looduses oli tegemist vaid pinnavormiga, mitte veekoguga.

Võistluskeskus oli traditsiooniliselt tore. Parkimisel autol põhja alt ära ei sõitnud. Supist ja pesemisest ei oska midagi arvata, sest suppi ei söönud ja pesemas ei käinud. Peale pingutust maitsevad paremini kodust kaasa võetud võileib ja tee. Pesemist sellel aastal võistluskeskuses ei planeerinud, sest eelinfo kahest dushist hirmutas ära. Oleksin väga rõõmus, kui järgmisel aastal saaks normaalsetes tingimustes pika päeva jooksul nahale paakunud sool maha loputada.

Taktikat ei olnud, sest võistkond oli kokku pandud viimasel hetkel ja koostöösobivus oli proovimata.

Rajal söömine oleneb liikumistempost. Kui on kihutatud üle kriitilise piiri, siis aitab geel tuua sära silmadesse ja jõu jalgadesse tagasi. Rahulikult liikumisel läheb lihtsalt kõht tühjaks ja kodune võileib on siis parim. Keskmises rogainitempos kulgemisel on minu traditsiooniline energiallikas Snikers.

Jalad ei jäänud haigeks, sest maastik ja jalanõud olid head ning eks pika suve jooksul on jalad juba harjunud, et mõnikord nõutakse neilt pikemat pingutust. Öhtul peale üritust süüa arbuusi – see on ka hea jalavalu vastu.

TA OK rogain on väga tore üritus. Loodan, et maastikul liikumise pisikuga on järgmiseks aastaks nakatunud veel suurem seltskond. Mina pean rogaini matkaürituseks ja sellepoolest oli maastik eriti hästi õnnestunud - ilus metsaalune, mõnusad rabavaated, lihtsad/selged punktikohad jne - kõik need, mis matkapäeva meelde jäävaks muudavad. Punktijooksjatele oli rajameister pakkunud tõelise väljakutse

pusimiseks - väga vähestel võistkondadel oli samasugune rajavalik - seegi väga positiivne.

Kas järgmisel aastal Kõrvemaa matkakeskuses? Seal leidub nii rabasid kui ka männimetsa.

LAURI SILD (LR Kobras, 47,8 km, 116 p, 7. koht HD, 21.üldkoht):

Kuna see oli minu esimene 8tunnine rogain, siis ei saa ma seda eelnevate sarnaste üritustega võrrelda. Mulle meeldis väga maastik. Hea läbitavuse ja nähtavusega männik on pikaks retkeks parim. Punktide asukohad võimaldasid planeerida mitmeid optimaalseid teevalikuid. Ise planeerisime raja nii, et jätsime mõne punkti läbimise rajal otsustamiseks.

Kahest maastikul olnud joogipunktist jäi meie teele vaid üks ja seegi raja esimesel poolel, kui meil oli veel joogivarusid küllaga. Tagantjärele targem olles oleks saanud isegi lühema teevaliku planeerida nii, et ka teine joogipunkt oleks jäänud trajektorile.

Korraldus oli meeldiv, keskus hästi organiseeritud ja mugav. Väga positiivne oli tulemuste kiire laekumine. Soe tee ja saiake oli kohe pärast finišit hea kosutus. Ka supp oli maitsev ja toitev. Pesemas ma keskuses käia ei jõudnudki. Oli küll plaanis, aga kellegi sõnul olevat seal olnud pikk järjekord. Õnneks oli mul võimalus käia pesemas natuke hiljem Tallinna külje all elavate vanavanemate juures.

Taktika. Ei osanudki esimese rogaini puhul mingit plaani välja mõelda, aga olles võistkonnas Ruthiga, oli arvata, et selleks on "ainult tuld!". Kiirust ma hinnata ei osanud, seetõttu läbisime raja esimese poole (liiga?) kiiresti.

Aga kui olime läbinud oma eelnevalt planeeritud rajast pisut üle 50%, hakkasid tunda andma esimesed väsimusemärgid, jalgadel hakkas raske. Kohe, kui tundsin, et jalad hakkavad krampi minema, soovitas Ruth võtta kaks mineraalitabletti. Need aitasid palju, liikumise edasi, kuni jõudsime raba ületamiseni. Siit alates läks asi juba päris raskelt ja aeglaselt. Jalgades tekkis tugev valutunne, mis iga samuga läks aina hullemaks. See saigi meie teekonnale saatuslikuks. Pidime viimase planeeritud kaare tegemata jätma ja enneaegselt finiši poole astuma hakkama.

Toit-jook. Rajal sõin suhteliselt vähe. Kokku sai alla kugistatud 2 spordibatooni. Küll aga kulus rajal palju vedelikku. Natukese spordi-joogi ja kraanivee kõrval sai palju rabavett joodud, mille kõrval kulus ka raja peale üks kolmedoosine geel ära.

Tulevik? Täna, 4 päeva hiljem, pole mul tahtmist enam ühelegi rogainile minna, aga küllap see arvamus veel muutub.

BRIT REIMETS (Biitlõke, 34,2 km, 73 p, 73. koht HD klassis):

Kuidas meeldis selle aasta rada ja maastik?

Kuna võtsin rogainist osa esimest korda, pole millegagi võrrelda. Üldiselt oli maastik üsna hästi läbitav. Eredamalt on mees lõputud nõgesteväljad, laskumine pärast 58. punkti ning igasuguste veekogude ületamised. Rada planeerisime mitu korda võistluse käigus ümber ja lõpuks tõdesime ikka, et oleks veel paremini saanud.

Kas joogipunktid olid õiges kohas?

Esimese (läänepoolsema) joogipunkti planeerisime kohe alguses ning kuna teadsin, et siis ta tuleb, oskasin sellega arvestada (st oli õiges kohas). Teine paus oli minu jaoks võibolla liiga vara, kuid samas kogenumad liikmed selgitasid, et tulebki ennetada väsimust, nälga, vedeliku kaotust jms. Kui kaarti vaadata, siis tundub, et ka teise punkti asukoht oli hea.

Kuidas meeldis üldine korraldus - võistluskeskus, start, supp, pesemine?

Üldise korralduse koha pealt pole mul midagi halba öelda. Pärast kuulsin, et kõikidele suppi ei jätkunudki. Supp oli tõesti hea. Tee ka.

Kas ja millise taktika valisite?

Võimalikult palju punkte korjata. Vaatasime, kuidas saaks võimalikult väikesed vahemaid läbides võimalikult palju punkte korjata.

Otsustasime läbida raja jalutades, kuid lõpus hakkas aeg halastamatult otsa saama, nii et viimased punktid võtsime joostes.

Mida rajal sõid?

Võileiba, õuna, müslibatooni ja ohtralt kommi, shokolaadi, lisaks jõi vett ning spordijooki.

Kas jalad haigeks ka jäid?

Pärast finišit ei tahtnud jalad enam väga kõndida, kuid õnneks järgmiseks hommikuks oli kõik korras. Villid paranevad ka hoolega.

Kas järgmisel aastal tahad uuesti osaleda?

Tahan. Kuigi 8 tundi järjest kõndida/joosta on veidi üksluine, arvan, et üks selline võistlus aastast on just paras.

Mis peaks järgmisel aastal olema teisiti korraldatud?

Kindlasti see, et suppi saaksid ikka kõik. Võibolla peaks võistluskeskus asuma päris kaardi keskel, et tekiks veel rohkem erinevaid rajavalikuid. Muljed, mis võistluskeskuses kõrva jäid, on ainult positiivsed.

„Orienteerumine on ikka üks täitsa tore ala,“ pahvatas ka töökaaslane tagasiteel otse südame põhjast.

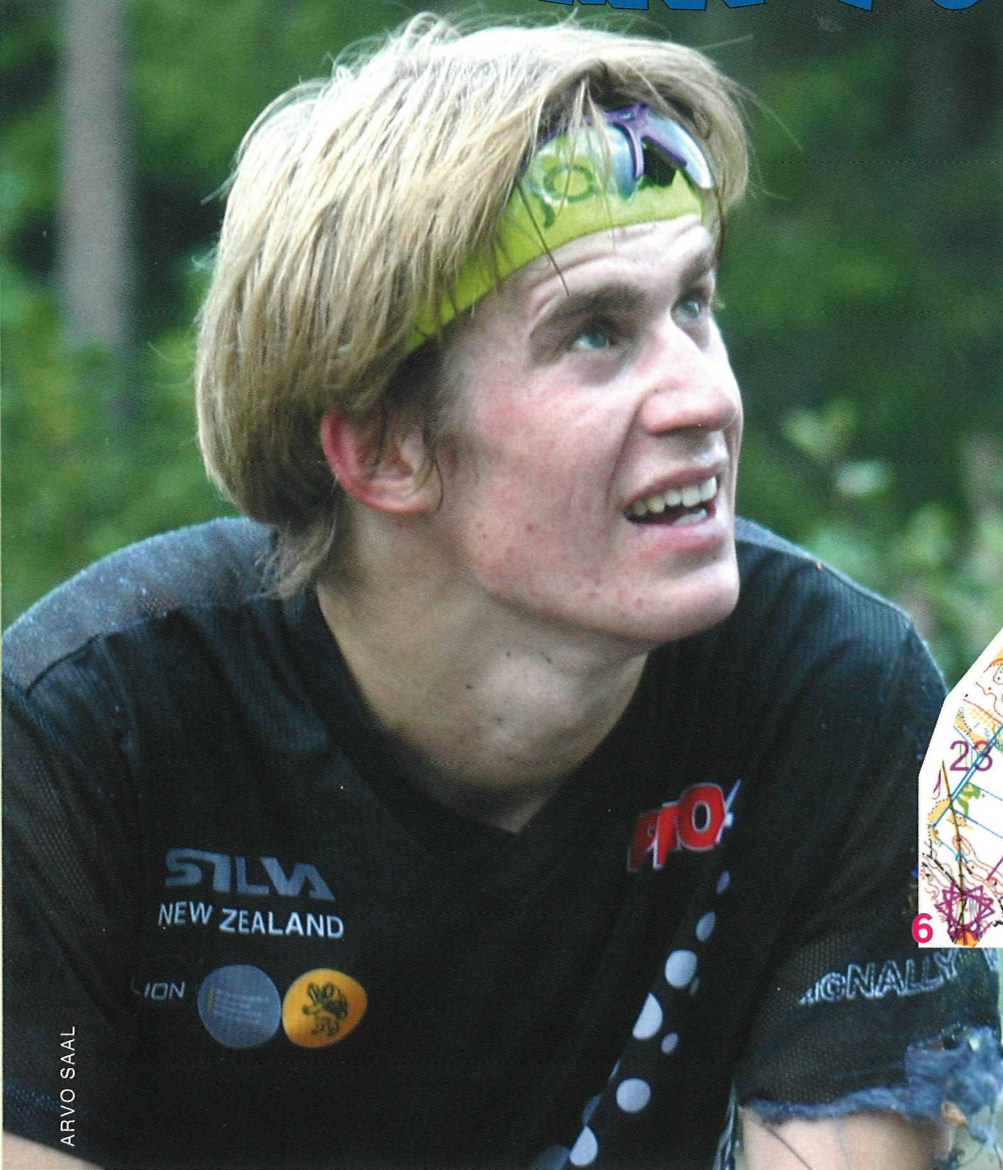
Kolme parema võistkonna kontrollpunktide läbimise järjekord ja etapiajad

Kaarti liikumisteedega vaata tagakaanelt.

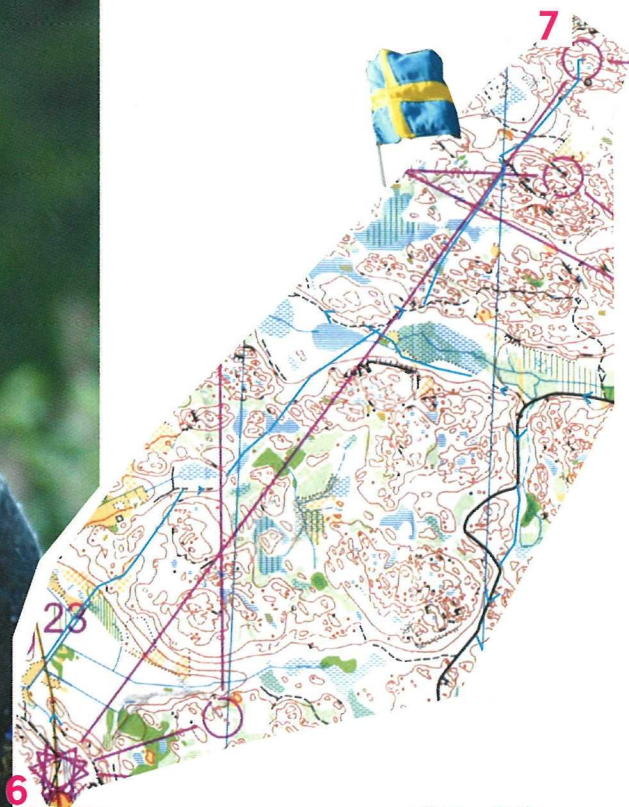
Seelikukütid (Jürgen Einpaal, Olavi Ottas) 138 p 7:59.56	SKM! (TPMV!) (Silver Eensaar, Armo Hiie) 135 p. 7:42.35	Sidepataljon (Urmo Liblik, Indrek Tomingas) 130 p. 7:54.10
Start	Start	Start
26 10.10	25 6.27	25 6.19
32 03.35	26 7.14	26 6.59
31 09.59	32 3.13	31 7.09
33 11.27	29 7.09	33 14.59
49 06.13	40 6.21	27 7.01
27 04.14	30 4.20	49 4.28
50 09.12	35 8.44	32 14.16
43 08.15	23 5.26	29 7.31
59 17.30	58 9.09	35 5.53
30 10.04	46 24.38	23 7.03
40 04.43	21 7.42	58 11.34
29 07.50	59 9.20	30 19.54
35 05.47	49 14.30	40 7.48
23 05.28	27 4.03	59 14.07
58 08.51	50 9.00	21 9.01
46 26.26	43 8.31	46 10.16
21 11.57	56 10.52	55 16.18
34 10.54	34 23.52	44 5.31
55 16.35	55 14.43	54 13:09
44 04.47	44 5.07	41 10:31
54 11.00	54 12.25	57 8.53
41 11.07	41 12.59	34 12.20
57 08.32	57 7.57	47 13.02
47 13.56	47 17.49	42 23.32
56 24.49	42 16.37	53 19.40
42 10.09	53 20.22	52 24.04
53 18.17	52 17.05	56 26.31
52 19.46	39 15.09	43 10.13
39 14.02	45 17.18	50 11.12
45 18.38	33 13.18	45 15.45
38 23.29	31 14.41	36 22.44
36 17.07	36 14.21	20 14.40
20 11.40	20 14.13	37 8.45
37 06.40	37 7.29	51 21.18
51 17.07	51 21.17	48 7.37
48 09.22	48 10.34	24 9.09
24 10.24	24 9.20	Finish 24.:58
22 09.46	22 11.13	
28 15.20	Finish 18.07	
Finish 14.48		

MAGUSAMA

MARKUS PUUSEPP

ARVO SAAL

Jätsin sel sügisel EMV pika raja vahele, et proovida õnne samal distantsil Rootsis.

Läksin sinna kindlate medalimõtetega, kuna tolle hetke füüsilise vormiga oleks vähemat soovida patt. Nii seisingi stardijoonele teades, et kui vasaku jalanõu parandamiseks kasutatud teip vastu peab, pean ma ka ise. Teibist ei saanud kahjuks siiski asja.

Esimese 5 km ringi algus kulges ootamatult kehvasti: keegi ei pidanud vajalikuks rahulikult joosta ja nii olin esimeses KP-s juba 20 sekundit liidristest maas. Seetõttu pidin teise punkti minnes kaardilugemise sennapaika jätma ja tuimalt järele tirima. Esimese ringi lõpetasin umbes 8liikmelise grupi lõpus, 10 sek liidrist maas.

Enne kaardivahetust võtsin tüki banaani ning lonksu vett ja andsin minna.

Uuele ringile minnes arvasin, et olen oma hajutuse jooksjatest liider ning ei vaadanud üldse, mida teevad minu ees metsa läinud võistlejad. Võtsin täiesti erineva teevaliku, mis tundus kergemini joostav ja kindlam (etapp 6-7).

Raadios ollagi ma minutiga juhtinud. Sain ka ise aru, et olen teistelt eest ära saanud, mis oli varem mõeldud taktikaga vägagi vastulus. Korraks käis peast läbi mõte, et jään seisma ning puhkan ja ootan grupi järele. Üksi järgnevad 12 km rassida ei oleks eriti mõnus. Järgmise punktiga (etapp 9-10) tehtud umbes 1 min viga viiski mind grupiga taas kokku.

TORDI JÄREL

Viimasele, ühisele 9 km ringile minnes olin seega jälle grupiga koos ning eestjooksmise plaanid mõneks ajaks maha matnud. Püsisime koos kuni etapil 17-18 oleva elektriliinini, kus otsustasin, et tuleks mäge kõige järsemast kohast forsseerida. "Kaval" teevalik maksis mulle umbes 20 sek ja andis võimaluse kohtuda rästikuga ning end grupist väljajätuna leida.

sood ja väikesed orvandid sassi ajada ning vähemalt üheminutilise vea teha. Sealsamas möödus minu pundist täiesti iseseisvalt tegutsenud, end eelnevatel etappidel viimse piirini piitsutanud grupp, mis oli 2. ringi lõpus maha jäänud. Vahe liidritega +1.17.

20st kuni 22. KP-ni tuli seega täiega suruda, et taas pildile tõusta. Enamusest ligi 1 min parem aeg 21st 22. KPni tegi kullavõidu taas võimalikuks.

Viimased 3 etappi olid väga piinarikkad: vasak sääremari tõmbus vahetevahel krampi ning ka mõistus oli täielikult kadunud (mida ei saanud õnneks ainult minu kohta öelda).

Eelviimast ja viimast punkti esimesena võttes teadsin, et õhtul pakutakse just mulle ja mitte kellelegi teisele maitsvat torti.

Finišijoonel ületasin Schumi kuulsat võiduhüpet jäljendades ning langesin krampides maha. 2 sek edu pärast 2 h ja 3 min jooksu pole küll palju, aga 23. septembril sellest piisas, et end hästi tunda.

Pikal etapil (19-20) pärast joogipunkti läks grupp kaheks, osad mööda teed põhja poole ja mina koos kahe kaaslasega otse järve äärde suvitama. Elektriliinile jõudes selgus, et meist lahkuläinud punt oli nüüd umbes 20 sek maha jäänud. Tee peal arendasin oma 2 kaaslasega nii kiiret tempot kui võimalik, et mahajääjad selleks ka jääks. Kõik oli kontrolli all kuni umbes 100 m kauguseni punktist, kui ma suutsin nõlval olevad

Üliõpilaste tiitlivõistlustel Slovakkias

Üliõpilaste MM-id toimuvad iga kahe aasta järel ja seekordsed olid juba juubeli numbriga, viieteistkümnendad.

Sellel aastal läksin koondisega Slovakkiasse kaasa, et tutvuda võistluse korraldamisega, silmas pidades enda kui peakorraldaja rolli kahe aasta pärast samalaadisel võistlusel.

Sportlikust küljest

Seni on üliõpilaste MM-del neli eestlast võitnud kokku seitse medalid. Maailmameistriks on tulnud Ede Ümarik 1988. aastal (lisaks hõbemedal 1990.a. ja pronksmedal 1988. a. teatejooksus NSVL koondises) ja Maret Vaher kümme aastat hiljem 1998. aastal. Kui siit edasi mingi loogikaga minna, siis järgmine MMi kuld peaks tulema 2008. aastal, kui tiitlivõistlused toimuvad meie kodutanumal. Lisaks neile kahele on medalile tulnud veel Külli Kaljus (hõbemedal 1996 ja pronksmedal 1994) ja Sixten Sild. pronksmedalile 1990.a. teatejooksus NSVL koondisega.

Osales 29 riiki 120 mees- ja 90 naissportlasega. Sportlik tase on igaastaga tõusnud ja meeldiv oli kohtuda paljude noortega nüüd Košices, kes 3 aastat tagasi Põlvas juunioride MMil tegusid tegid. Samad noored on näidanud häid tulemusi juba täiskasvanute MMel, MK etappidel ja olid ka nüüd finisiprotokollides ees. (Simonas Krepsta, Matthias Merz, Tuomas Tervo, Pinja Satri, Dana Brozkova jne.)

Meie naised Annika Rihma ja Liis Johason täielikult oma tulemust ei teinud. Annika võis

rahule jääda sprindis saadud 11.kohaga, kuid mitte lühiraja 34. ja tavaraja 54. kohaga. Liis jooksis rahuldava tulemuse välja nii lühirajal kui tavarajal, olles vastavalt 20. ja 29. kohal. Sprindi 36. koht oli altninek.

Meestest pakkus Sander Vaher maailma parimatele konkurentsi kõikidel aladel ja ajaliselt jäi väga vähe puudu, et jõuda pedestaalile, esimese kuue hulka. Sanderi 10. kohad sprindis ja lühirajal ning 13. koht tavarajal näitavad ka seda, et ta on jõudnud tänavu uuele meisterslikkuse tasemele. Timmo Tammemäe, Jürgen Einpaul, Tõnis Vaiksaar ja Kristjan Trossmann esinesid tavaliste üliõpilassportlaste tasemel ja parimana sai Timmo 29. koha lühirajal. Tuli alla jääda juba ka jaapanlaste parimatele.

Korraldusest

Suuri ettehteid korraldajatele polnud vaja teha, Kõrgel tasemel olid nii valitud võistlus-maastikud, kaardid kui ka rajad. Elati üliõpilaste ühiselamus, kus 4kohalises elamuboksis oli olemas dušš ja tualet. Söömas käisime kõrval hoones asuvas suures sööklas. Menüü valik rahaldas kõiki. Torkas silma suur FISU tegelaste viibimine võistlustel, kes rohkem kandsid VIP staatust ja vähem olid seotud võistlusega. Avamisel peeti tavatult pikki kõnesid. Lõpubanketil püüti silmatorkavate kostüümidega konkurentidele ära teha ja kuulutati välja parimad ka moedemonstratsioonil. Eestlaste moekas, aga ka korrektne riietus äramärkimise vääriksiks ei tunnustatud. Torkas aga silma soomlaste üle-meelik lärmakus.

Vähem kui kahe aasta pärast, 3.-10. augustil 2008. aastal kogunetakse Eestisse Tartusse, et selgitada parimad orienteerumisjooksu sprindis lauluväljaku lähedal, tavarajal Veskimõisas, lühirajal ja teatejooksus Pranglis. Ettevalmistused korralduseks on alanud ja loodan, et ka praegused ja tulevased tudengid on oma kõrged sportlikud eesmärgid sellele ajale sättinud.

Nikolai Järveoja, WUOC 2008 peakorraldaja

ERAKOGU

Kolmandik sajandit on möödunud kuumast suvest 1973 Võrumaa maastikel. Aasta 1973 oli tavapärasest erinev. Tähtsündmuseks kujunesid Nõukogude Liidu (siis nimetati: üleliidulised) esivõistlused Võrus. Seetõttu koondusid sel aastal ka pea kõik tähtsamad Eesti võistlused just Kagu-Eestisse – just sealkandi maastikel peeti üleliidulisi esivõistlusi.

Toome Orienteeruja lugeja ette mõne meenutuse tollest ajast.

Ammuseid mälestuskilde Haanjamaalt

Kolmandik sajandist on küllalt pikk aeg selleks, et esmamuljed oleksid ammu tuhmunud. Aga teiselt poolt siiski paras periood, et mõned seigad unustuse hõlmast eredalt esile tuleksid.

NLiidu esivõistlused andsid Eesti orienteerumisele hindamatu impul-

si. Ettevalmistustöid nendeks võistlusteks alustati juba 1972. aastal. Rajameistriteks kinnitati Avo Saue (esimese päeva rada Rõuges), Tõnu Raid (teade Piusal) ja Arne Kivistik (finaal Plaaniil). Tollane ajakirjandus kirjutas: „Võib arvata, kui palju vaeva nägid tallinlased T. Raid ja A.

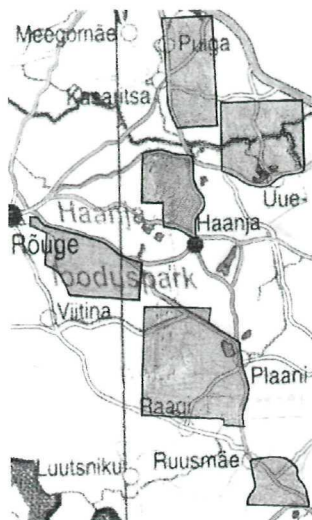
Saue ning tartlane A. Kivistik Võrumaal radu tehes. Kõhklemata ohverdati puhkus meeldiva spordiala teenimiseks. Ja looming tuli esmaklassiline! Üksmeelse arvamuse järgi olid kõigi kolme rajameistri kaardid (viievärtrükis) tehnilises mõttes suur samm edasi.“

Lisaks NLiidu esivõistluste kaartide tegemisele kaasati uute kaartide valmistamisele veel hulk rajameistreid, tehti palju uusi must-valgeid foto- ning värvikaarte. Nii trükiti 1973. aastal kokku 14 värvikaarti (võrdluseks – 1972. aastal vaid üks värvikaart!). Eestis oli alanud värvikaartide ajastu.

Suurem osa tehtud kaarte valmis Võru linnast lõunasse jäävale Haanja kõrgustikule.

Juurdelisatud skeemil on näha Haanjamaale 1973. aastal tehtud uued orienteerumiskaardid.

Aasta 1973 oli tähelepanuväärne veel selle poolt, et aasta lõpul, 27. detsembril 1973, kaitses Arne Kivistik oma väitekirja orienteerumiskartide teooriast ja selle rakendamise Eestis. Huvitava faktina võib mainida lisaks, et jaanuaris 1973 sündisid kaks meie viimase tosina aasta parimat naisorienteerijat – Maret Vaher ja Külli Kaljus (Pirksaar).

Sõorumäe paradoks

Sõorumäe paradoksiks võiks nimetada ühte võistlustel suhteliselt harva esinevat, kuid iseloomulikku juhtumit, mil orienteerujad ei suuda neile harjumatu maastikuvormi (ja seega ka KP paigutust sellel) kaardilt kohe õigesti välja lugeda ja endale lahti mõtestada. Sageli põhjustab segadust just see, kui mägi ja org paigutuvad vastastikku ebaloogiliselt (seda muidugi võistleja arvates). Niisiis on sel juhul tegemist eksitava paradoksiga. *Paradoksi* vasteks annab ÕS: *mõistusevastane (ebatavaline) nähtus*.

Aga kõigest järjekorras. Esimeseks selle aasta võistluseks Haanjamaal kujunes Eesti–Leningradi matš, mis peeti 30. juunil ja 1. juulil 1973 Ruusmäe lähedal Riia–Pihkva kivitee ääres. Kaardi korrigeerimise ja rajad tegime kahasse Võrus elava ja veel hiljaaegu Eesti o-koondisesse kuulunud Arno Huigiga (pildil), kelle 1968. aasta *StudBalt* rada Haanjas oli pärinud palju kiidusõnu. Maastikutööd tegime hilissügisel (oktoobris 1972) pärast lehtede langemist ja varakevadel (aprillis-mais 1973) enne puude lehteminekut.

Aluskaardiks oli meil kasutada 1:10 000 topograafiline kaart, kuid see oli kohati haltuura. Seda sai uskuda üksnes suurte teede ja lagedal oleva reljeefi, aga ka metsa- ning lagedapiiride osas. See-eest metsa-alad, väikesed metsateed, soolapid ja reljeef

metsas vajasid ilmtingimata parandamist. Kohati tundus, et kaarditegijad polnud suurtelt teedelt metsa pööranudki ning joonistanud kaardile vaid oma fantaasiaid!

Ruusmäe–Kuura poolavatud orienteerumismaastik oli hästi mosaiikne ning kaart sai oma paljude objektidega kohati nii kirju, et sel ajal valdavaks olnud mõõtkavas 1:20 000 osutus halvasti loetavaks ja nõudis uut, suuremat mõõtkava.

Kui Eestis kasutati 1971. aastani o-kaarte 1:25 000 mõõdus (1 km looduses vastas 4 cm kaardil), oli 1973. aastaks valdavalt üle mindud juba 1:20 000 kaardile (1 km vastas 5 cm-le), planeerisime meie oma must-valge fotokaardi valmistada järgmises mõõtkavas (nn 6 cm kaart). See oli 1:16 667 (1 km looduses = 6 cm kaardil), mida varem Eestis polnud kasutatud. Arne Kivistik on kirjutanud oma rajateooria-raamatus: «Mõõtkava suurenemise põhjuseks on kaardistatavate objektide arvu suurendamine ning vajadus parandada kaardi loetavust. Võttes aluseks must-valgete o-kaartide orientiiride tiheduse (siin: KP-kohaks sobivate objektide hulk kaardi tihedamast osast võetud ringis, $r = 150$ m), võiksid Eesti o-kaardid olla järgmises mõõtkavas: nõrgalt liigestatud aladel 1:25 000 (tihedus kuni 10 orientiiri), keskmiselt liigestatud aladel 1:20 000 (orientiire 10–20) ja tugevasti liigestatud aladel 1:16 667 (orientiire üle 20).» Ruusmäe kaardil lugesin selliseks tiheduseks 24–25 objekti. Praegu on valdav 1:15 000 kaardimõõt.

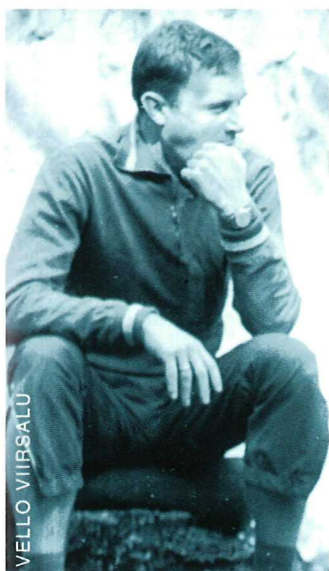
Eestlased võitsid matšil peaaegu kõik, mis võita andis – esikohad nii individuaalselt (Maire Raid ja Johannes Tasa) kui teatejooksudes ning said ka ülekaaluka üldvõidu. Eesti koondise sedavõrd suur ülekaal oli siiski üllatus – esimesel päeval meeste nelikvõit (kümne seas kuus eestlast), eriti aga naiste ülekaalukaks kaksikvõit (kümne seas viis eestlast), samuti puhas töö teatepäeval.

Ilmselt mõjutas leningradlaste esinemist neil puuduv ning seetõttu nende orienteerujatele võõras ja harjumatu tüüpi maastik. Kuigi maastik tundus kaardi järgi olevat küll avatud ja igas suunas nähtav, polnud ta aga tegelikult üldse hea nähtavusega, ei andnud seetõttu veidigi pealiskaudsemale võistlejale küllaldaselt informatsiooni ega pakkunud ka selgelt äratuntavaid kohti maastikul.

Leningradlaste masendav kaotus matšil ja selle põhjuse ebamäärasus mõjusid neile niiviisi, et sellise suure kaotuse põhjuseid otsides oletasid nad (rajameistri poolt meelega tehtud?) kaardivigu. Näiteks – nagu oleksid kaardil olev N-S-suund valesti joonistatud. Külaliste sellise arvamuse peale pakuti neile võimalust kontrollida kaardi ja maastiku vastavust teatepäeval. Rajameister ja üks esindaja kummaski võistkonnast määrasid SF-paiga lähedase metsasihi asimuudi. Mõõtmisel saadud asimuudid metsas ja kaardil osutusid kõigil mõõtjatel vea piires ühesuguseks.

Huvipakkuvad võiksid olla ka ajakirjanduse tähelepanekud ja võitjate meenutused naiste teatejooksust. Spordileht kirjutas tookord: „Leningradi naiskonnad olid esimesel etapil kolmekesi ees. Selle etapi viimasena lõpetanud Eesti esindusnaiskond oli finišis Leningradi parimast naiskonnast, Nõukogude Liidu möödunud-aastasest meistrist parem aga juba 9.35-ga.“ Ja nüüd naiskonna võidule toonud Milvi Kivistiku (pildil) meenutus võidujärgselt muljetejagamiselt: „Teise vahetuse teise punkti ees oli tihe radadevõrk, mille olin eile, suunaraja päeval endale selgeks teinud. Mõtlesin, et küllap mõni siin ikka lõksu langeb. Nii ka oli. Pärast punkti nägin, et minu ees ületas suurt lagedat välja ainult üks Leningradi naine.

Tegelikult otsustas teatevõistluse meie kasuks hoopis kolmas, reljeefi-KP, mis paiknes ühe metsase

VELLO VIIRISALU

ARNE KIVISTIK

mäe terava harja kõrval kitsas orus. Mägi ise meenutab, nagu oleks tegemist järsu valliga ümbritsetud kraatervulkaaniga, kus kraatri keskel paikneb millegipärast küll veel kungas (taolist reljefivormi, aga teiste proportsioonidega, olen kohanud veel vaid Sangaste linnamäel). Kui esimesel päeval asus naiste punkt idapool kungast augus ja meeste KP välisvallil, ei tekkinud punkti läbimisega kellelgi raskusi. Teatepäeva punkt oli aga paigutatud eelmise päeva meeste KP-st 40 meetrit sissepoole ja 10–15 meetrit madalamal kitsas orus kulgevale loomarajale. Selle kavala nipi lugesi kaardilt vist ainsana veatult välja ning sain seal väga suure edu järgnevate ees.“

Sõõrumäe paradoks on laua taga kergemini väljaloetav 1:16 667 kaardinäidistelt, kus on näha ümbera ning paarisaja-meetrise läbimõõduga Sõõrumäe salakaval reljefipilt. Vasakul on naiste individuaalpäeva KP mäe otsas augus ja paremal teatepunkt teerajal orus.

Siin on sobilik ära tuua geograafist orienteeruja Ilmar Kase muljed käigust samasse paika 2006. aasta sügisel: „Tõenäoselt on Sõõrumägi üks jääajast jäetud pinnavorm – möhn, või õieti kaksikmöhn, mis aga seal ümbruses tundub võõristavana oma üksiku paigutuse ja liiga korrapärase kuju tõttu. Möhn on positiivne pinnavorm – kungas, seljak jmt. Möhnadega koos, nende kõrval on alati ka negatiivsed pinnavormid – nõod, orud. Möhnad ja paljudest möhnadest moodustunud möhnastikud on pöördpilt jääliustiku sulamisel valitsenud oludest – seal, kus praegu on mägi, oli liustiku sulamisel veega täitunud nõgu, kuhu kuhjusid setted. Seal, kus asub nüüd nõgu, oli jääpank, mille sulamiseks kulus palju aastasadu ...

See on möhnade paradoks, et mägi ja org võivad olla ja tegelikult ongi vahel ebaloogilises kohas – kui kõikjal ühest ja samast mõttemallist lähtuda. Muide, Sõõrumäe kandis on korduvatest jääaegadest maha jäänud sadakonna meetri paksused settekuhjud, nii väidavad geoloogid. Ja Haanja kõrgustiku kohal laiuisid kord jääjärved, milles leidis suuri ja väikeseid jääsaari ... Ühe säärase üksiku väikese jääsaare keskel oli jääjärvik ja siit saigi alguse tänane Sõõrumägi. Üks korralik orienteerumiskaart on minu arvates parim asi, mis Haanja või Otepää kõrgustiku pinnavormide tekke kohta midagi öelda võib.

Sõõrumägi ei ole ilmselt kunagi olnud linnamägi, kuigi mäe kuju seda veidi meenutab. Ja Sõõrumäe sõõrjad vormid ei ole arvata-vasti mäele siiski nime andnud, see ei tarvitse üldsegi olla seoses sõnaga 'sõõr' (ring, ringjoon). Lõuna-Eestis on laiemalt levinud selles tähenduses sõna 'tsõõr'...“

Ilmar Kase parandustega tekst 18. oktoobril 2006

Vello Viirsalu

Toivo Kotovi meenutusi kõrgete mägede keskelt

Kuidas joosta kõrgete mägede maal Haanjas? Selline küsimus on vaevanud paljusid mehi ja naisi. Siia sobib hästi varasema aja Põhja-Eesti mehe Toivo Kotovi meenutuskild Kalevi MV kaardi ja radade tegemisest 1973. aasta suvel, mille ta hilja-aegu kirja on pannud. Tuletame meelde, et ta jooksis 1973. a. NLiidu esivõistluste

esimesel päeval Rõuges välja päeva parima aja.

„Varem on meil olnud põgusalt juttu, et olles ise päritolult Tallinna mees, ei osanud ma Lõuna-Eesti maastikel joosta. Tollal üldlevinud arvamuse kohaselt oli kõige parem kaarditrenn kaardi joonistamine. Kui hästi järele mõelda, siis olid kõik kuldsete seitsmekümnendate-kaheksakümnendate aastate parimad meesorienteerujad olnud ka tublid kaardijoonistajad – Arvo Kivikas, Juku Tasa, Jaan Miljan, Uku Annus. Kolla Järveoja alustas küll veidi hiljem, aga tal peaks olema ka päris hea praksis. Ja kui nooremad sel ajal orienteerumisrajal natuke komistasid, siis olid kohe platsis vanad „haid“ ja kaardimeistrid Arne Kivistik ning Tõnu Raid.

Minul oli igatahes 1973. aasta kevadel paljutõotav seis, sest peale Tallinna MV võitu Rõõsal, Eesti koondise katsevõistlusel, tekkis mul väike lootus või isegi reaalne võimalus pääseda Eesti koondisesse samaks sügiseks Haanjas ja Rõuges toimuvatele NLiidu esivõistlustele Lõuna-Eesti maastikel. Kuna ma Lõuna-Eestis seni joosta ei osanud, siis polegi palju imestada, et võtsin vastu pakkumise teha Kalevi MV Haanjas, NLiidu esivõistluste kõrvalmaastikul.

Tol ajal oli kaartide täpsustamine hea aluskaardi järgi veel suhteliselt uus mõiste. Parimad alused olid topokaardid mastabis 1:10 000. Haanjaga oli 1973. a. selline lugu, et olemasoleva topokaardi lõunaserv jäi Kalevi MV võistluskeskuseks planeeritud Kurgjärvest veidi põhja poole. Seetõttu alustasin kaardistamistööd esialgu Vene armee 1:25 000 kaardist suurendatud aluse järgi. Elasin ühe sealse talu heinaküünis. Algselt sai valmis väike plats, millel toimus Kalevi MV teatejooksus.

Käisin vahepeal kodus Tallinnas ja seal sättisin planšetile selle põhjapoolse 1:10 000 topoaluse, mis oli olemas. Sellel, korrigeeritud variandil, toimuski Kalevi tavaraja MV. Tähelepanelik uurija näeb kindlasti, et kattuvatel kaardiosadel on mägede kujud erinevad. Mina ei suutnud seda suvel 1973, kui kõik puud lehes ja nähtavus minimaalne, käies eristada. Nii mõtlesingi, et las olla üks kaart ühe aluse ja teine kaart teise aluse järgi. Võistluse käigus ei saadudki sellest aru. Sel ajal oli üldse rohi rohelisem ... Pärast sain loomulikult võtta.

Mida mulle andis tollane kaardistamiskogemus ehk suvi 1973 Haanjas?

Andis kindlasti suvise võistlusvormi languse. Järgnevad katsevõistlused (Dünamo MV, Jõu MV, Eesti MV) ei toimunud tüüpilisel Lõuna-Eesti kuppelmaastikul. Minu suurest kaardijoonistamisest tingitud *uuest tehnilisest tasemest* polnud füüsilise alavormi juures kasu midagi. Langesin Eesti koondise varusse, kuid jooksmata siiski pääsesin. Liidukatel läks päris hästi.

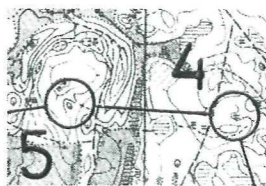
Samas andis Haanja kaardi joonistamine Põhja-Eesti mehele sellise elamuse, mis püsib meeles tänaseni. Õppisin Lõuna-Eestis jooksmata kaardiga, sealse karmi ja kauni maastiku ilu hindama. Täna olen juba 28 aastat askeldanud ametliku lõunaestlasena Karula kuplite vahel.

Ja lõpetuseks – minu suureks eeskujuks oli tollal Arne Kivistiku raamatust „Orienteeruja treeningust, tehnikast, taktikast“ omandatu. Tagantjärele tarkus – küll on hea, et tol ajal selliseid trükiseid ilmus (minu teine orienteerumisõpetaja oli Aleks Kaskneeme ja Anto Raukase koostatud raamatukene „Orienteerumissport“). Tagantjärele kahetsus – küll on kahju, et praegu enam samaväärseid asju ei ilmu. Ning soovitus tänasele noorusele – **hakake orienteerumiskaarte joonistama!**“

Pähkүнämae põdrasild

Septembri algul peetud NLiidu esivõistlustel valitses eriti suur huvi Plaanil toimunud individuaalse medalijooksu vastu. Olid ju Eesti mehed saanud eelmine kord 1971. aastal Karjala kannasel kaksikvõidu.

Kuna võistluste värvikaardid tulid trükikojast juba suvel (erinevalt

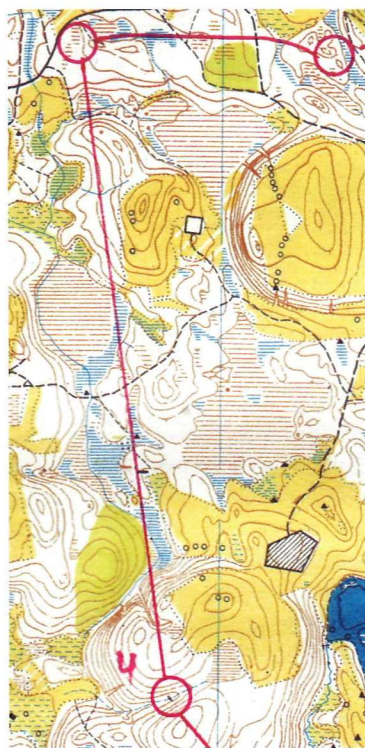

tavapärasest hiline misprakti- kast!), jäi rajameistritel seetõttu radade planeerimiseks piisavalt aega. Hea raja loomiseks kasutati ka erinevate rajavariantide kaalumisel konsultantide ja katsejooksjate abi. Olid ju Tõnu Raid ja Madis Aruja juba 1965. aastal koos rada tehes nentinud: „Iga rajameister teab, et rada planeerides võetakse kergesti omaks mingi idee ja hoitakse sellest kangekaelselt kinni (kuigi objektiivselt võttes võib see olla halb). Kahekesi rada tehes mõistetakse paremini võimalikke vigu. Radade võrdlemisel, analüüsimisel ja paranduste tegemisel leitakse lõpuks parim variant.“

Plaani kaarti teinud Arne Kivistik on hiljem meenutanud: „Kaardi joonistamise alguses, 1972. aasta hilissügisel elasin kohaliku karjafarmi heinaküünis, hiljem õnnestus talusse üle kolida. Välitõid tegin mõõtkavas 1:5000. Viievärvilise originaali joonistas välja väga hea käega Mati Lehis. Valmiskaardi vähendasime mõõtkavasse 1:20 000. Neljakordse vähenduse ja Mati Lehise eriti hea joonise tõttu oli Plaani kaardi väljanägemine Eesti o-kaartide hulgas kindlalt parimaid. Raja planeerimisel kasutasin Tartus konsultandi abi, kes aitas raja nõrku kohti parandada laua taga istudes. Kaarte ja radu inspekteeris Moskva brigaad eesotsas Viktor Aljošiniga.“

Viimasel võistluspäeval, 10. septembril 1973 sadas, ilm oli külm. Maastik, kaart ja rada erinesid tunduvalt kahe eelmise päeva omadest. Meie oludes mürakad mäed, avarad ja märjad sood, mõõdukalt teid ja radu, võsa ja metsa kesine läbitavus ning kohati tihedad rägametsad takistasid jooksu, pikad teevaliku etapid – kõik see sundis võistlejaid pingsale kaardilugemisele ja julgetele otsustele. Rada oli raske nii tehniliselt kui ka füüsiliselt. Võistlusrajad olid vaheldusrikkad. Etappide pikkused varieerusid suurtes piirides – pikad etapid olid jälle nagu varemgi, seekordsed pikimad küündisid meestel 2,3 ja 2,1 kilomeetrini, lühimad jäid vahemikku 300-400 meetrit.

Finaalpäeva ebatavaline maastik ja pikkade etappidega rada sundis sportlasi (eriti mehi) just teevaliku aspektist hoolsale kaardilugemisele ja olemasolevate jalgradade oskuslikule kasutamisele. Halvasti valitud liikumistee (läbi rägamet-

sade, üle soode) mõjutas kohe võistleja kiirust ning raja läbimise aega.

Rajameister Arne Kivistik katsetas mehi eelmise aasta MM-võistluste stiilis erinevate nõksudega – sundis valima pikkadel etappidel „otsustava teevaliku“ kiiremaid ja/või kindlmaid rajavariante, üksteisele järgnevatel erineva pikkusega etappidel õigeaegselt „käiku vahetama“, mehi ronima mitukümmend meetrit üles 261 m kõrguse Pähkümäe (teise nimega Abra mäe) otsas paiknevasse neljandasse „põdrasilla“ KP-sse jms.

Selle neljanda KP eellugu ise oli ka huvitav. Nimelt vajas rajameister 1,8 km pikkuse mitmete teevalikuvõimalustega neljanda etapi (vt kõrval) lõpetamiseks Pähkümäel kindlat punktikohta, mida seal aga polnud. Väljapääsuks olukorrast ehitas ta mäe otsa üle veenirekese KP jaoks objekti – purde, mida nimetas *põdrasillaks*, sest inimeste teid ja radu mäe otsas polnud, küll aga oli ta seal kohanud põtru. Siit ka nimi – **Pähkümäe põdrasild**. Purre kanti käsitsi ka võistluskaartidele (vt kaarti).

Pealtvaatajatele oli üleliidulistel võistlustel samuti mõeldud nii võistluskeskuses kui ka võistluspaikades: müüdi märke, suveniirklaase, võistlusjuhendeid ja -protokolle; sai näha võistlejaid jooksmas, raadiopunktid tõid info finišipaika suurele tabloole, fotograafid käisid vaatlus-KP-s pildistamas jne.

Finaalpäeva värvikirev finišilinnak oli üles löödud lamedale mäeseljakule kahe järve – suure Külajärve ja väikese Kunnalandi vahele, võistlejad saabusid Kunnalandi tagant. Lehitseme tollast ajakirjandust:

“Finaalpäeval tegi võistluse jälgimise vaatamänguliseks just eelviimane KP. See oli avatud fotomeestele, aga paistis üle järve ka finišipaika ning seal rippus tõelise orienteerumistähise kõrval ka suur (1×1 m) puna-valge kolmnurk. Võistlejatele polnud tähised tulekusuunast nähtavad, sest jäid künka taha. Seetõttu eksles mõnigi orienteeruja lagendikul ringi. Ka edaspidi tuleks rajameistritel hästi mõelda finišipaikade ja võistluste vaatamängulise osa peale.”

Meeste pjedestaalil seisis jälle kaks eestlast – Jaan Miljan ning Mati Ojandu (pildil).

Huvipakkuv võiks olla lisada mõned meenutused ka võistluste korraldajatel ja nende elust. Kohtunikud elasid Kubija turismibaasi puust telkides, magasid korralikes voodites. Kahjuks oli septembri algus vihmane ja külm, seetõttu oli ka elamine niiskevõitu. Hea oli, et alati sai kasutada sooja vett duširuumides. Söömine oli korraldatud turismibaasi sööklas, toitu valmistasid Tallinna kutsekooli tüdrukud, kellele see oli ühtlasi praktikaks. Samad tüdrukud paraadmundris olid ka trummitüdrukuteks, luues võistluste avamisel-lõpetamisel ja võitjate autasustamisel oma trummipõristamisega piduliku meeolu.

Nõos 10. oktoobril 2006

Vahepalana võib märkida, et omaaegse Eesti meistri Tõnu Laja talu Tepämäe jääb tollase meeste-raja esimese ja teise KP piirkonda. Kõrvaloleval pildil seisavad Ilmar Kask ja Tõnu Laja 2006. aasta sügisel Tepämäe talu õuel.

VELLO VIIRALU

Võistlusklass, klubi, sünniaeg, elukoht, perekond

D50, OK Orvand,
24. november 1955. a.
Kehtna alevik, Rapla maakond
abikaasa Jaan
tütred: Marilin (1982)
Merliis (1985)
Mariann (1987)
Marelle (1993)

haridus: EPA – maakorraldaja
amet: Kehtna vallavalitsus, maakorraldaja

Tavalise tööpäeva kirjeldus

Töötan Kehtna vallavalitsuses maakorraldajana, teisisõnu olen vallaametnik. Tööpäev kestab omavalitsuses kella 8-17. Kui on vaja dokumente korrastada või neid tähtaegselt esitada, tuleb ka ületunde teha, sest olen paljusid asju võtma harjunud põhjalikult ja süvenenult.

Praegu on minu ja lisaks ka maaga tegeleva maanõuniku põhiülesandeks maareformi lõpetamine vallas. Augusti alguse seisuga on Kehtna vallas reformitud 90% maadest, st nii suur osa valla territooriumist on leidnud omaniku, kelleks on siis füüsiline või juriidiline isik, vald või riik. Rapla maakonna valdade hulgas oleme olnud maa reformimisel ikka esirinnas, viimastel aastatel esimesed.

Oleme jõudnud reformi lõppjärku, kus tagastamisele kuuluv maa on endistele omanikele ja nende pärijatele tagastatud või kompenseeritud, erastamisele kuuluv maa on ¾ ulatuses erastatud. Reformimata maast suur osa kuulub munitsipaliseerimisele või jääb riigi omandisse.

Reformiväliselt tuleb mul tegelda kõigi maaprobleemidega. Nende hulka kuuluvad maaga seotud õigusaktide projektide

Ene Sulg

ettevalmistamine, maaga seotud info andmine ja dokumentide koostamine, maa maksustamisega seotud arvestuse pidamine ja andmete esitamine, planeeringute koostamises osalemine, projektide ja plaanide kooskõlastamine, vallakodanike nõustamine maaga seotud küsimustes.

Oma töös puutun kokku mitmesuguste plaanide ja kaartidega. Umbes 50700 ha pindalaga Kehtna valla kaardilt saadav info on mul maakorraldajana töötatud 14 aasta jooksul juba mällu talletunud. Võin öelda, et mingis mõttes kattuvad minu amet ja hobi – pean silmas kaartide kasutamist ja nendelt info lugemist.

Sinu seos orienteerumisega (enne, nüüd, tulevikus)? Kes ja kui tõsiselt Sinu perest veel orienteerumisega tegelevad?

Esimene tutvus orienteerumisega pärineb aastatest 1969-1970, kui õppisin Rapla keskkooli seitsmendas klassis. Tollal oli meil kehalise kasvatusõpetajaks 60-datel aastatel Eesti meistrivõistlustel orienteerumises medaleid võitnud Eha Teppo. Tema ettevõtmisel korraldati koolis orienteerumisvõistlus, kus võis osaleda paaridena.

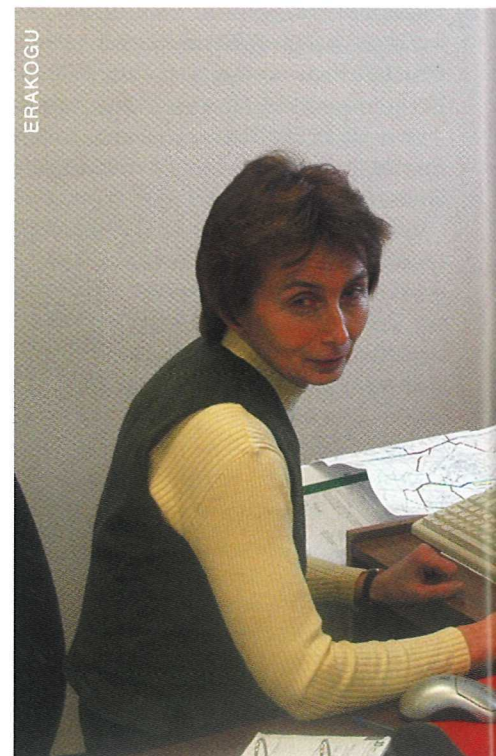
Kaardiks oli siis osa maakasutusplaani valguskoopia. Eelnevalt selgitati ka, mida miski märk tähistab ja et eesmärgiks on võimalikult palju punkte **üles otsida**. Seatud eesmärk tekitaski ilmselt hasarti. Mäletan, et otsimine kujunes pikaks – kui tagasi jõudsimel, oli juba hämar (võistlus toimus õhtupoolikul). Et kohalik leivatehas jäi tagasitee äärde, hüppasime möödaminnes seal läbi ja saime kehakinnituseks sooja leiba. Vaatamata sellele saavutasime teise koha.

Kuna olime kaksikõega (Eha Tolm - toim) kiired ja sportlikud tüdrukud, kutsus õpetaja Teppo meid varsti trenni ja hakkas ka võistlustele viima. Poole aasta pärast võitsime toleaeagse koolinoorte spordiühingu „Noorus“ meistrivõistlustel teateorienteerumises kuldmedali. Medali väärtust tõstis ka fakt, et võitsime need tugeva orientee-

rumiskandi Kohtla-Nõmme tüdrukute ees. Nähes õpetaja Teppo silmis rõõmuisaraid ja innustudes saavutatust, suurenes soov orienteerumisega tegeleda ja teha seda hästi.

Üsna tihti teeb elu meie plaanidesse omad korrektuurid: umbes aasta pärast vahetus kehalise kasvatusõpetaja ja treener. Kas oskamatu treeningu või ületreeningu tulemusena leiti, et mu tervisega pole kõik korras ja keelati igasugune sport. Kuna ma ei tahtnud sellega leppida, tegelesin spordiga mingil määral koolis edasi. Orienteerumine jäi tahaplaanile, sest võistlustel osalemiseks nõuavad arstiluba ei antud. Huvi selle ala vastu aga säilis. Meenub, kuidas raamatukauplusest sai teadmiste täiendamiseks otsitud orienteerumiselast kirjandust, kompassi ostmiseks raha kogutud, kodukandis naabrilastega orienteerumisvõistlust korraldatud.

Pärast keskkooli EPA-sse minnes mõjutas eriala valikut ka fakt, et tulevases töös saab tegeleda plaanide ja kaartidega. Kõrgkoolis

ERAKOGU

piirdus orienteerumine vähesel määral päevakutel osalemisega.

Esimesel tööaastal võeti maha kunagi pandud diagnoos ja sellega seoses ka sporditegemise keeld. Perekonna loomise ja laste sünni kõrvalt jäi aga aega harrastusteks vähe. Orienteerumas käisin neil aastatel vaid Jüriöö teatejooksudel, llvesteatel ja maakondlikel võistlustel. Pärast kolmanda tütre sündi, mil tundus, et on vaheldust vaja, algas mul aktiivsem periood orienteerumises, seda küll juba põhiliselt veteranide klassis.

Koos Kehtna tehnikumi väikese harrastajate grupiga osalesime 3 aasta jooksul pea kõigil Tallinna neljapäevakutel, vähem võistlustel. Järgnevatel aastatel tuli juba endal hakata päevakutele ja võistlustele sõitma ja seda koos lastega. Tüdrukutele hakkas metsas meeldima, nad arenesid edasi ka tänu nn perekonnasisesele eeskujule ja konkurentsile.

Praeguseks oleme kõik orienteerumispisikuga nakatunud harrastussportlased, kes kogunud medaleid nii Eesti meistrivõistlustelt kui ka mitmepäevajooksudelt. Vanemad tüdrukud on kõik olnud innukad edasipürgijad ja jõudnud noorteklassides tegijate rivi etteotsa, noorim otsib alles kohta omavanuste hulgas.

Olen kindel, et vaatamata muudele spordialadele, millega nad on tegelenud (jalgpall, korvpall jne), jäävad nad harrastajatena ikkagi orienteerumise juurde, sest orienteerumine hoiab lisaks kehale ka vaimu värske ja reipa. Vanem tütar Marilin, kes seoses oma eriala magistriõppega elab praegu Helsingis, leiab ikka aega ja tahtmist tulla siinsetele orienteerumisevõistlustele. Ka Tallinnas õppiv

ja töötav Merliis üritab oma tempokasse ellu orienteerumiseks aega leida. Mariann, kes õpib gümnaasiumi viimases klassis, pole suutnud korvpalli ja orienteerumise vahel valida. Vaatamata sellele teeb ta kõik, et orienteerumises parimat saavutada. Käesoleva aasta saagiks on tal 4 medalit Eesti MV-It. Marelle, kes õpib seitsmendas klassis, on alati koos õdedega nõus metsa jooksma tulema. Tulevikku ma orienteerumiseta ette ei kujuta. Tahaksin orienteerumisega tegelda seni, kuni tervist jagub.

Kas oled osalenud ka rogainidel ja seiklusspordivõistlustel? Kuidas need meeldivad?

Olen osalenud aastatel 2000-2004 TAOK 8tunnistel rogainidel, neist neljal olime koos õega naiste hulgas esimese kolme seas ja naisveteranidest esimesed. Rogaini võib võtta kaht viisi: kas endast kõike andes ja sõna otseses mõttes end üle finišijoonel vedades või kaunist sügisilma nautides punktist punkti kulgeda. Esimese variandi puhul annab läbitud rogain end jalgades tunda ka paaril järgmisel päeval. Et minu iseloomule ei sobi teine variant, siis möödunud aastal isegi loobusin osalemast, sest eesmärk oli säästa jalgu.

Rogainil võib saada suure emotsionaalse elamuse. Isegi pärast rasket finišit olen rahul ja tunnen, et olen millegi suurega hakkama saanud. Seiklusspordivõistlustel pole osalenud, sest see nõuaks mitmekülgset ja pidevat treeningut. Ilmselt olen aastatega jõudmas sinnamaale, kus aeg-ajalt hakkab välja lööma nn "enesealalhooinstinkt" ja treenimise eesmärgiks on saavutatud füüsilise vormi säilitamine. Seiklusspordivõistluste Xdreami mõnel etapil on osalenud Merliis, kelle muljeid kuulates on tekkinud arusaam, et tegu on veelgi suurema proovilepanekuga, kui rogain.

Kas Sul on lisaks orienteerumisele veel muid hobisid?

Hobid on enamasti seotud looduses liikumise ja spordiga. Lisaks orienteerumisele suusatan talvel ja suvel sõidan jalgrattaga. Kuna meie vallas Palukülas, 15 km kaugusel minu elukohast, asub Rapla maakonna suusameka oma valgustatud suusarajaga, olen talveõhtutel pärast tööd seal üsna sage külaline. Paaril korral talve jooksul üritan ka Käärikul suusatamas käia. Meeldib ka mööda Eestimaad autoga ringi liikuda. Eriti tõmbab mere äärde. Tänu keskkooliaegsele pinginaabrile, kes on võtnud eesmärgiks panna jalga maha kõigil Eestimaal väikesaartel ja laidudel, mis on suuremad kui 1 km², olen viimased 8 aastat nendel retkedel tema paadiseltskonda

kuulunud. Lisaks sportlikele hobidele meeldib mulle veel aias nokitseda ja talveõhtutel ristsõnu lahendada.

Kuidas suhtutakse Sinu töökohas orienteerumisse, kui palju sellest teatakse?

Orienteerumisest teatakse töökohas niipalju, et see on kaardi ja kompassiga metsas jooksmine. Vallavalitsuses suhtutakse orienteerumisse kui sporti positiivselt. Valla territooriumil on viimastel aastatel joonistatud 3 orienteerumiskaarti, mille valmimist on vallavalitsus ka rahaliselt toetanud. Maakonna valdade suvespartakiadi üheks alaks on suundorienteerumine. Kuna võistkonna naisvõistlejate osa täidab seal meie pere, siis tunneb vallavalitsus orienteerumise vastu ka pisut suuremat huvi. Käesolevast aastast on meil töö keskonnaspetsialist, kes on orienteeruja päevakutel ja maakonnavõistlustel.

Minust 20 aastat vanem töökaaslane on mulle öelnud, et kadestab mind, kuna olen sellise emotsionaalse ja mitmekülgse spordiala harrastaja. Üldiselt on töökaaslaste suhtumine positiivne, toetav ja heakskiitv.

Suurimad elamused seoses orienteerumisega?

Suurimatest elamustest võiks ühest küljest olla orienteerumisreisilt Austriasse nähtud mägede ja alpiasade kaunis loodus või teiselt poolt näiteks Pillapalu päevakul kogetud äikeseljargse õhtuse raba hurmav vaikus ja hõng.

Suurima elamusena orienteerumises võiks pakkuda ka midagi ekstreemsemat: elu esimest Jüriöö jooksu 1972. aastal Viljandis, kus vilkuvate tulukeste virr-varris sai orienteerumine üldse unustatud ja kaootilises suunas jooksma hakatud. Või 2002. aasta lumist Paunküla rogaini, kus sadav lai lobjakas jõulueelset aega meenutas ning vaatamata külmast kange-tele liikmetele ikka sai kulgetud punktist punkti nagu igiliikur. Tegelikult võib igast metsaminekust suuremal või vähemal määral leida mingisuguse elamuse.

Suurimad saavutused seoses tööga?

Suurimaks saavutuseks tööelus pean seda, et olen suutnud kunagi valitud erialale truuks jääda, et olen infotehnoloogia ajastul ennast täiendades oma ala arenguga sammu pidanud, et oleme vallas

kunagi alustatud maareformi käeulatuses oleva lõpuni viinud ilma ühegi kohtuprotsessita.

Kas Sinu igapäevatoos ja orienteerumises võib leida ka ühiseid jooni?

Minu igapäevatoos ja orienteerumises on palju ühist. Mõlemal juhul tuleb langetada otsuseid ja teha valikuid, üritades seejuures vigu vältida, analüüsida oma tegevust, osata näha vigu ja nendest õppida. Töö maakorraldajana ja ka orienteerumine on seotud kaardi ning plaani kasutamisega.

Kui Sinu töökohta tellida Orienteeruja, kas see leiaks lugejaid?

Kui töökohta tellida Orienteeruja, leiduks kindlasti sirvijaid ja üksikute artiklite lugejaid. Põhjalikumalt lugejad oleksime meie, orienteerujad ise.

Kas Sinu pere suveplaanidesse kuulub mingist orienteerumise mitmepäevajooksust osavõtt?

Kuna perega orienteerumas käia on suur ja kulukas ettevõtmine, oleme üritanud rohkem osa võtta mitmepäevajooksudest. Meie

Vanema lapse ülikooli lõpetamisel.

suveplaanidesse on kuulunud praeguseks juba "manalateed läinud" 4EST, kevadeti ILVES-3, sügisei Suunto Games. Võimaluse korral oleme osalenud ka Koprakarikal. Kuna tõmbab Nõva ümbruse kaunis loodus, on viimastel aastatel ka Peraküla võistlusel käidud.

Mida/keda võtaksid kaasa üksikule saarele?

Et on juba välja kujunenud paadiseltskond

üksikute saarte vallutamiseks, siis võtaksin kaasa kogu selle seltskonna – igav ei hakkaks! Kui oleks vaja valida üks ja ainus keegi, siis ikka oma armsa pinginaabri, kes mõned nädalad tagasi pani jala maha oma 50dal väikesaarel. Sellisel juhul poleks vaja ka otsustada, mida kaasa võtta, sest tänu suurele kogemustepagasile on tal alati kõik vajalik endaga ühes.

Küsis Maret Vaher

EESTI

SPRINDI-

KARIKAVÕISTLUSED

pinu tagant välja

RIHO MÄNNI

Üha enam kujuneb spordi veesmaseks eesmärgiks publikule meelelahutuse pakumine. Spordialad, kus varem rassiti pealtvaataja eest varjatult (tagasihoidlikumad neid spordialasid sellepärast harrastasidki) on nüüdseks jõudnud rahva ette. Sama on juhtunud ka orienteerumisega sprindi näol. Teoreetiliselt on võimalik enamasti maastikul toimunust isegi teleris näidata.

Tänu SK Tallinna Kompass ning selle eestvedaja Jüri Tarmaku aktiivsele tegutsemisele pealinnas sprindiga tegeldakse, kuid "lõunaosariikides", mis tänu headele maastikele annavad tooni tavaorienteerumises, sprinti praktiliselt ei korraldata. Võib-olla ongi tavaorienteerumise maastike rohkus selleks põhjuseks?

Tegelikult ei nõua keskmine sprindimaastik midagi erilist. Peaaegu iga asustatud punkti juurde on võimalik joonistada sprindikaart. Võiks öelda, et kui on hoonestatud ala, sellega piirnev metsatukk või park ja paar keldrimäge, saabki juba rahuldava võistlusmaastiku. Orienteerumissprinti võiks võrrelda

suusasprindiga selle poolest, et ka suusasprinti korraldatakse maastikel, mis pole tavamõistes üldsegi suusamaastikud. Paratamatult ootab orienteerujaid ees ka sprindile spetsialiseerumine ning siin on üldfüüsilise ettevalmistuse osas suusatajatelt kindlasti midagi õppida.

Tegelikult erineb sprint tavaorienteerumisest üsna oluliselt – vale otsust praktiliselt enam ei paranda. Määrav on sageli kaardi värvikvaliteet (kontrastsus). Teedevõrgust peaks esimesel pilgul sama hea ülevaate, nagu suusaorienteerumises radade võrgust. Ka rajameistri töö nõuab oma spetsiifikat ning hea rada välistab keelavate märkide tõttu valdavalt asimuutjooksu ning näiliselt võrdsed (vahel ka tegelikult) teevahikud nõuavad jooksjalt kiiret otsustusvõimet.

Rajameister peab omama ka ülevaadet iga vanusklassi paremate võimekusest. Kui võitja aeg väljub 12-15 minuti piirest üks kõik kummale poole, on võistlus sisuliselt ebaõnnestunud.

Rajainfo on samuti tavarajast olulisem. Pikkus peaks olema toodud mitte linnulennult, vaid lühimat võimaliku teed pidi. Liias ei ole tähelepanu juhtimine mõningatele olulistele piirangutele. Juhuslikkuse vältimiseks oleks mõistlik ebaselged läbipääsud kaardil punasega märgistada. Kaardi mõõtkava võimaldab kogenud jooksjal üldjuhul ilma legendi abita punkti võtta.

Miks nimetasin praegusi karikavõistlusi pinu taga toimunuteks? Aga sellepärast, et suurt reklaami võistlussarja kohta ma ei kohanud (oli vaid SK Tallinna Kompassi kodulehel) ning sattusin sellesse sarja täiesti juhuslikult. Geograafiliselt toimus enamus etappe Kesk-Eestist põhjapool (vaid üks Tartus) ning enamus tööpäevadel. Arvan, et hulk orienteerujaid polegi sprindikarikavõistlusest midagi kuulnud.

Kuna arvestust peeti vaid teatud vanusklassides, siis ühise raja korral moodustati aegade põhjal karikavõistluste protokoll. Kui aga rajad olid erinevad, said vanemate vanusklasside võistlejad protokollis koha alates teatud vanusklassi viimasest, mis ei näidanud osaleja tegelikku edukust. Näiteks EMV sprindis sai H55 võitja karika arvestuses 8. koha punktid (H50-es lõpetas 7 võistlejat). Hooaja võistlusprotokolle sirvides torkab silma, et H50 ja H55 võistlejad olid täiesti võrdväärsed ja võiksid joosta ühist rada (EMV pikal rajal nii toimitigi). Tõenäoliselt oli mõne muu klassiga analoogne olukord ning karikavõistlust silmas pidades oleks tulnud kasutada sama rada. Ilmselt ei erine lähedaste klasside võitjate ajad üle 3 minuti, nii et kui kavandada tugevama klassi (see ei pruugi olla noorem) võitja aeg veidi üle 12 minuti, siis nõr-

gema klassi võitja jookseks lahedalt 15 minuti sisse ja kõik oleks reeglipärane.

Jüri Tarmaku ja teiste SK Tallinna Kompass liikmete ees tuleb muidugi müts maha võtta. Korraldatakse üldse huvitava ja uudse sisuga võistlusi, mis rikastavad tavapärast orienteerumist ja tulevad kasuks erinevate orienteerumisoskuste omandamisele. Sprindist on kahtlemata saanud nende leivanumber. Meelikõitvad olid üks-ühe võistlused (Mustamäe ja Männiku), mis sarnanevad mõnevõrra suusasprindi kor-

Miks nimetasin praegusi karikavõistlusi pinu taga toimunuteks?

Aga sellepärast, et suurt reklaami võistlussarja kohta ma ei kohanud ning sattusin sellesse sarja täiesti juhuslikult.

raldusega (kvalifikatsioon, veerand-, pool- ja finaalkaardid). Ühel võistlusel tegi igakuks vähemalt 3 starti (kvalifikatsioonist mitte edasijõudnud jooksid lohutust). Huvitav, kas mujal maailmas midagi analoogset on tehtud? Kui analüüsida mõningaid etappe positiivse poole pealt, siis kaardi kvaliteedilt olid väga head Tartu Toomemägi, Rapla Vesiroosi Gümnaasium ja Tallinna loomaaed, kus loetavuse tegi heaks teede ja lagedate alade värvitoonide kontrastsus. Paide Vallimäe kaardil olid teed küll liiga heledad, kuid lagedate tumekollase tooni tõttu hästi tajutavad. Radade planeeringult oli Toomemägi jällegi väga hea (sellisel maastikul oleks patt halvasti planeerida). Tegelikult oleks see olnud parim paik EMV-ks! Rapla kaardi rajaplaneeringuga oli

võetud maksimum, mida selliselt maastikult võtta annab. Vallimägi oleks olnud samuti hea, kui raja algust poleks võpsikusse viidud. Loomaaia headust kahandas suletud-avatud värav, muidu oli tip top. Arusaadavalt piütakse pakkuda eliidile maksimaalselt head rada, kuid ka teiste vanusklasside radade planeeringusse ei tohiks kergekäeliselt suhtuda.

Missugused küsimused veel tekkisid? Kas ei peaks kindlas mõõtkavas kokku leppima (näiteks 1:4000)? Männiku võistlusel kasutati 1:10000 kaardi suurendust 1:5000-le. Aja nappusel ja väiksemal võistlusel on seegi üks väljapääs sprindivõistluse läbiviimiseks. Kuna sprindis on tähtsal kohal keelavad märgid, siis kas kujutada kaardil eetilisel (üle tara ei ronita ning tara võidakse rikkuda) või raja parema planeeringu huvides täiendavaid keelukohti?

Kas märkida kõik tarad (va. okastraated) ületamatutena? Kas sulgeda võistluse ajaks väravaid (vastavalt kujutatud ka kaardil), meelitada võistlejad tupikusse (seljuhul peab määrustepärasust jälgima kohtunik) jms.? Kas suurendada juhuslikkuse osa, asetades punkt objektile, mille eristamiseks teiste omasuguste hulgast on selle mõõtmed (näiteks kivikülvis kivi kõrgus) või püüda juhuslikult vältida? Võistlejatel peaks olema teada, kas rajameistrilt võib oodata sihiliikku raja keerukamaks muutmist või pidada normiks maastiku igapäevane seis. Tõenäoliselt on mõtlemiskohti veel teisisi.

Milline peaks olema sprindivõistluste tulevik? Kandepind peaks hõlmama kogu Eestit, aga eriti piirkondi, kus tavaorienteerumismaastikud puuduvad. Ühtlasi aitaks see tuua juurde uusi harrastajaid. Hea võistluse korraldamiseks peaks maastikule jääma kindlasti hoonestatud ala, sest sprindivõistluse võtmekohti ongi ümberhäälestus linnamaastikust loodusmaastikusse. Mõnel 3-päeva jooksul võiks esimese päeva olla sprint (sprint, tavarada, lühirada) või 2-päeva jooksul ühel päeval sprint ja lühirada, teisel tavarada või lühendatud tavarada. Viia sprindivõistlust sagedamini läbi variandis üks-ühele, sest Eesti teise otsa 12-15 minuti pärast paljud sõitma ei hakka, aga kui joosta 3 korda 12-15 minutit, siis on asjal jumet. Miks mitte korraldada isegi EMV-st üks-ühele variandis? Võistluskalendis on ainuke vaba päev reede, mis võiks sobida sprindivõistluse jaoks, kui samas kandis on nädalavahe- tusel ka tavavõistlused tulemas.

Kirjutise mõte on huvi ja diskussiooni tekitamine, kus asjatundjad (mina nende hulka ei kuulu) avaldaksid oma arvamust ja rahvusvahelisi kogemusi ning mille läbi saaksid selgemaks mängureeglid nii rajameistritele kui võistlejatele. Lõpptulemusena saaksid harrastajad meeldivate elamuste osaliseks, tipud aga oleksid löögivõimelised ka väljaspool Maarjamaad.

Tänavustel Eesti meistrivõistlustel joosti sprinti Viitna mõisapargis.

Füüsiline koormus ja kõhuvalu

Refereeritud Olli Ilanderi artiklist Juoksijan vatsavaivat, www.urheiluravitsemus.net

Kõigi kõhuvalude põhjus ei ole haiguslik. Füüsiline koormus, eriti tugeva tempoga läbi viidav treening või võistlus võivad põhjustada kõhuvalusid või halvendada juba olemasolevaid vaevusi.

Tugeva pingutuse ajal võib vähendada söögitoru lõpus olevate sulgurlihaste toonus, mistõttu maos olev toidumass võib pääseda tagasi söögitorru või isegi suhu.

Füüsilise koormuse ajal aeglustub nii mao tühjenemine kui ka söögi kulgemine peensooles. Seevastu jämesooles oleva väljaheite liikumine kiireneb.

Treeningu ajal tekkivad kõhuvalud ja ebamugavustunne võivad olla põhjustatud sellest, et veri koguneb töötavatesse lihastesse ning samal ajal ei jätku teda enam soolestiku normaalseks toimimiseks. Olukorda halvendab veelgi vere koguse vähenemine organismis, mis on põhjustatud vedelikukaotusest (higistamisest).

Koormusest tingitud vedelikukaotus ongi sportlastel peamine kõhuvalude põhjustaja. Häiritud vedelikutasakaal tekivad lisaks ka vedeliku imendumise häired. Vähenenud imendumine omakorda tekitab halva enesetunde ja janu vähenemise, mis omakorda süvendab vedelikukaotust.

Sellise olukorra vältimiseks on oluline hakata tarbima jooki juba treeningu alguses ja väikeste kogustena. Jooki peab jätkuma kogu soorituse ajaks.

Teisalt võib vaevusi põhjustada ka liiga rohke vedelikutarbimine. Vedelik imendub kõige paremini, kui seda on maos parajas koguses (parim imendumine toimub, kui maos on ca 6 dl (600 ml) vedelikku). Liiga suur vedelikukogus maos võib mõnel inimesel põhjustada ebameeldivat tunnet („loksumist“). Milline on sobiv kogus, tuleb igaühel endal treeningutel järele proovida.

Jook peab sobima

Osmootsus on lahuste omadus, mis näitab, kui palju on vedeliku ühes ruumalaühikus lahustunud molekule. Näiteks on maltodekstriini või tärglase lahused madalama osmootsusega, kui sama kangusega glükoosi või fruktoosi lahused, sest maltodekstriin on väga suur molekul (koosneb pikkadest suhkrumolekulide kettidest). Seega, kui valmistada kaks lahust, kus 1 liitris vees on lahustatud vastavalt 10 gr suhkrut ja 10 gr maltodekstriini, siis nende lahuste osmootsused ei ole võrdsed, vaid suhkrulahus on kõrgema osmootsusega. Suure osmootsusega hüpertoonilised lahused võivad põhjustada kõhuvalusid, isegi kõhulahtisust, sest tekkiva osmootse rõhu tõttu imendub organismist soolestikku vedelikku juurde, et

VAEVUS	ABINÕU
Kõhuvalu/iiveldus koormuse ajal	Välidi tahke toidu söömist 3-4 tundi enne treeningut. Eelista treeningu ajal lahjat spordijooki. Kui siiski vajad kanged spordijooki, hoolitse, et see oleks madala osmootsusega (näiteks kissell). Välidi piima, täismahla, süsihappegaasi sisaldavaid jooke, kofeiini, šokolaadi, piparmünti ja aeglaselt seeduvaid (rasvaseid) suupisteid. Eelista selliseid toiduaineid, mille sobivust oled eelnevalt enda peal testinud. Joo treeningu ajal võimalikult palju.
WC-vajadus koormuse ajal	Käi WC-s vahetult enne treeningut. Söö päev enne tähtsat võistlust madala kiudainetesisaldusega toitu.
Kõhulahtisus võistluse ajal või selle järel	Söö madala kiudainetesisaldusega või palju lahustuvat kiudu sisaldavat toitu. Kasuta kõhulahtisuse vastast ravimit.

Joonis. Võimalused, kuidas vältida seedeelundkonna häireid sportliku tegevuse ajal

organismi rakkude enda ja soolestikus oleva joogi osmootseid rõhkusid võrdsustada.

Kanged fruktoosilahused on hüpertoonilised, lisaks imendub fruktoos aeglaselt ja on seega sooles kauem, kui muud süsivesikud. Seepärast tuleb enne treeninguid ning koormuse ajal fruktoosilahuseid vältida. Fruktoosi leidub rohkelt ka pirnides.

Jooksutrenni mine tühja maoga

Üldiselt kannatavad jooksjad pigem soolestikuvaevuste kui seedekulgla ülemiste osade (söögitoru, magu) probleemide käes. Kui aga treeningu ajal esineb maovalusid, peaks järgmine kord minema jooksma võimalikult tühja kõhuga.

Tavalisemad strateegiad vaevuste vähenda-

miseks on söömise vältimine ja tualetis käimine vahetult enne treeningut. Ka kiudaineterikas või rasvane toit ning kofeiin lisavad kõhuvalude esinemise riski. Teiselt poolt võib vahetult enne treeningut tarbitud väiksest suupistest, mis sisaldab rohkelt lahustuvat kiudu, olla ka abi, kui sportlane kannatab koormusest põhjustatud kõhulahtisuse käes. Lahustuvat kiudainet leidub muuhulgas puuviljades, marjades ja kaeras.

Lisaks füüsilisest koormusest tingitud kõhuvaludele võib vaevuste põhjuseks olla ka mõni haigus – näiteks gastroenteriit, gastriit, refluks-haigus, maohaavand või laktoositalumatus.

Neist teeme ülevaate ajakirja järgmises numbris.

Tõlkis Maret Vaher

Olukorrast listis / Mitte väga tõsiselt

“Nagu ikka ise tolli” (Mart Ostra)

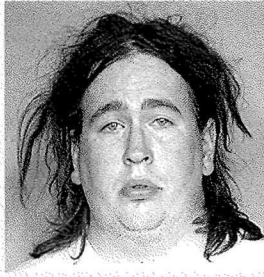
Selle korra kuum teema listis oli “EMV ja kaardimõõt”. Statistika räägib enda eest:

- arutelu kestvus 29. august - 11. september,
- saadetud 55 kirja,
- agaramad kirjasaatjad J.Tasa ja N.Loorits (mõlemad 9 kirja).

Nüüd aga sukeldume sügavamale ja tungime läbi statistika petlikust palgest. On selge, et asju on vaja muuta ja õnnaks on üks mees selle töö enda peale võtnud.

Neeme Loorits: “Kõige rohkem ümbertegemist vajab ala, mis jääb Harimäe tornist lääne poole. Mõnes kohas võis 1 joon tähistada 2m sügavust lohku või orvandit, teises üle 9m sügavust” ja “Igasugu määruused ja ISOMid on toredada asjad, aga kui on näha, et miski ei toimi hästi, tuleks seda parandada, olgu tegu ISOMiga või millega iganes.”

Imeline näide sellest, kuhu üks korralik ajurünnak inimmeele rändama võib viia, oli sama mehe idee: “Miks mitte teha ühe võistluse tarbeks igas mõõdus kaarte ja lasta igal osavõtjal valida, millisest ämbrist nad kaardi võtavad. Kes võtab siis 15000, kes 10000, kes midagi muud. Igas mõõtkavas kaardi näidis oleks enne infos väljas.” Selle rubriigi toimekas kolleegium selgitas salajase hääletuse tulemusel välja, et see idee on siiski veel toores.

O-mis tervitus

Tuleb pattu tunnistada, et dr O lasi ennast pehmeks rääkida. Senine moto „vett ei joo ja jala ei käi“ tuli ajaloo prügikasti visata ja valmistada end vaimselt ette selleks, et 8 tundi järjest jalgel tammuda ja seejuures mitte meelemärkust kaotada. Tegemist polnud mitte just „minesweeperiga“, mida iga kontoritöötaja valdab lauaga tagant lahku-mata eksperdi tasandil. Sõnaga, dr O läbis 7. oktoobril Kolga kandi metsades oma kolgata tee elik oma elu esimese rogaini.

Juba see sõna „rogain“ iseenesest ajas kananaha peale nagu oleks keegi noa ja kahvliga taldrikut kriipinud. Igasuguseid ebatsensuurseid assotsiatsioone tekkis, igas-tahes orienteerumisega ei osanud seda esiti küll otsapidi kokku viia. Kiire instruktaazi ja paari validooli järel sain aru, et tegemist on lihtsalt pikamaa-orienteerumisega, tavainimese jaoks matkamisega, mille juures üldjuhul susse püsti ei viska.

Kargel oktoobrihommikul asusingi koos kolme kompanjoniga teele. Kokku oli meid muidugi üle 900. Tundus, et ka lätlastel ja

soomlastel polnud nädalavahetusel kodus midagi mõistlikku teha olnud. Alguses kaarti vaadates tundus kõik suht okei, ent kuigi esimest punkti sai (nagu vaja) agressiivselt rünnatud ja otse peale mindud, võttis see jalutuskäik aega ikkagi umbes ½ tundi. Põhjuseks oli – nagu profid ütlevad – halb kontaktisaamine kaardiga, kuna mõõtkava oli tavapärase asemel hoopis 1:30 000-le.

Hea tuju ja hommikused kõhugaasid olid siiski veel säilinud, ära sai räägitud viimase aja riigisektori naljad ja muu klatš (a la „ei tea kas tohibki siin ringi uidata, äkki on Kangur juba maale käpa peale pannud“). Teisel tunnil tuiskasid meist mööda kolm keskealist provvat, kes kalpsasid nagu oleks hullud päevad metsa jõudnud. Või oli tegemist vaid tühjendava koormustrenniga enne erinevaid „võidab see, kel on surres kõige rohkem asju“ osturallisid?! Väikese muigega vaatasime üksteisele otsa ning meie pilkudest võis paljutähenduslikult välja lugeda arvamust, et selline tempo ja helge pilk kaua vastu ei pea. Umbes tunni pärast selguski, et meil oli olnud õigus.

Samal ajal teises kohas ehk rogaini võitja Jürgen Einpauli kommentaar: „Teine tund saabus pangapealse eramaa-siltidega tähistatud teerajal joostes. Vaade merele oli lummas. (Olavi) Ottas kippus tirima, hoidsin pikivahet, et mitte kuklasse hingamisega teda innustada. Joogipunktis (21) 2,5h järel peatusime ESIMEST korda, et mõned batoonid süüa, vett peale rüübata“. Ahsoo ...

Tagasi meie tegemiste juurde. Aeg-ajalt möödusid meist ufonaudi-laadsed tandemid, voolikuuts suus ja teine ots seljakotis. Nii tore, et oma joogiga sai tulla. Eks meilgi oli väike külmarohi kaasas. Seenid oli kah palju

metsa all, ikka neid kodumaiseid, mitte importkaupa Hollandist. Kohalikul korilased vahtisid meid üsna kurjalt, et mis te siin siiberdate ja meie seni tallute.

Jätkab Jürgen Einpaul: „Kuuendal tunnil tabasid Olavit esimesed krambid. Vilunud liigutusega haaras ja haaknöela ja torkas selle sügavale lihasesse“. Või et kohe nii ...

Peale seitsmendat tundi ei suutnud meie kvartett enam loodusest mingit mõnu tunda. Ei olnud vaja olla just kõige teravam pliiaats pinalis, saamaks aru, et järgmiseks päevaks on karke vaja. Lisaks otsustas meie pioneerijuht vajutada gaasi põhja ja asuda jooksma (geniaalne, eks ole – seitse esimest tundi kõndimist ja siis, väsimuse foonil, tund aega sõrki), sest Muuksi linnamägi tahtis veel vallutamist. Nii ma siis seal paekiviklinti mööda üles ronisin, nii et ketsid käisid vilinal all ringi. Kirusin omaette, et „rongi rattad ragisevad, rogainil hambad krigisevad“.

Ning veelkord sõna võitjatele: „Punktis 51 jäi lõpuni täpselt tund. /.../ Ottase näost võis näha ta piinu. Finišjaamale sain pihta eeskujulikult ja nii jäi 4 sekundit aega lõpuks ülegi. Peale finišit jätkas Ottas jooksu parkla poole, et poole tunni pärast startida Kuusalus auto-orienteerumisele kaardilugejana“. Häh, 4 sekundit, sellega oleks jõudnud veel teha näiteks taktikavälise metsapeatuse...

Kokkuvõtteks rogainist. Üks kord aastas retsepti ettenäitamisel on lubatud. Näidustused võimalikud.

Ikka Teie dr

(* Rogaini võitja Jürgen Einpauli kommentaarid võetud OK Saue Tammede kodulehelt <http://tam-med.blogspot.com/2006/10/rogain.html>).

Kahjuks ei olnud kõik orienteerujad nii innovatiivsed ning väljaütlemisi sellel teemal oli seinast sein. **Rein Rooni**: „Tee ise ka mõni kaart valmis, siis ei aja ehk sellist mõttetut jura“ ja **Juku Tasa**: „Usun, et see on siiski vähene trennitus, mis paisutab põlvekõrgused künkad ületamatuteks mägedeks.“ Raske on sellele teemale leida õigeid vastuseid, sest: „Lõplik tõde istub orienteeruja sees“ (**Erik**) ja „Soovin, proovin, soovin proovin, no ei saa pihta.“ (**Rene Ottesson**)

Aga teema on ammendamatu ja kindlasti räägidakse listiriigis sellest ka tulevikus. Tähed põjataevas juba ennustavad seda: „Piigaste kaart vajab küll tugevamat analüüsimist ja ma võin seda teha.“ (**Juku Tasa**).

Turundusmehed **Toomas Teekel** ja **Mati Poom** lõpuks taipasid, milline on meie spordiala tegelikult ja kuidas seda reklaamima peaks: „Orienteerumine harrastaja tasemel peab olema eelkõige FUN“ ja „Ur right - HD35 on kõik ju vaid FUNNNNNN!“

Eraldi käsitlemist vajab **Mart Ostra** loosung: „Lihtorienteeruja pole EOL-i jaoks mitte keegi.“ Esmapilgul võib see tunduda lihtsalt lootusetu prešendivalimised ukse ees, omandab lause poliitilise platvormi mõtme. Ilmselgelt on sihtgrupiks valitud lihtorienteerujad (päevakulised) ning orienteerumisvarasid hakatakse ümber paigutama. *Fun* peab ju olema. Poliitilist mõtlemist arendab ka **Neeme Loorits**: „Kogu see südametunnistuse jutt on suht mõtetu.“

Nüüd aga seekordsed autasud. Kuu Laristaja vimpli saab endale **Neeme**

Loorits, kellel 5kroonistest pole kahju: „Suurema formaadi eest peaks siis 5 krooni juurde ka maksma“ ja „Olgu A3! Olgu stardimaks 5 krooni kallim!“ Vimpliga on kaasas roosa hoiupõrsas.

Koduste arvatuste tulemusel sai **Tõnis Haldna** arvutusülesandele hoopis teise vastuse: „Viis lisaeeiki ei kata selles tegevuses suurt midagi, suurusjärk on +50.- EEK/kaart“. Kelle valemis on x-i kordajal vale väärtus?

Cosmo-tüdrukute ilunipp tuleb **Rein Prankilt**: „Minul on ka nõgeste suhtes üsna õrn nahk. Juba aastaid teen nii, et uusi pükse kasutusele võttes õmblen alt reieni ettepoole teise kihi nailonriiet juurde.“

Ukumasingliku keeleuuendaja diplom läheb **Lauri Leppikule**: „Mul on ettepanek. Poisid, unustage ära selline väljend nagu „ületamatu aed“. Selle asemel tuleks rääkida: „aed, mida on keelatud ületada““

Kuu „Hiti“ vääriline on jälle **Neeme Loorits**, kes saab auhinnaks Jüri (<http://www.server.ee/~tarmo/eol/kaart/9126.gif>) mikrorefeefi kaardi: „15000-ne kaart võib olla lust ja lillepidu Norra mägedes, aga minu kui rahvasportlase hinnangul ei sobi Eesti mikrorefeefiga.“

Pihitoolil puistab südant **Toomas Teekel**: „Selle aasta EMV olid minu jaoks elu suurim nurjumine.“

Lõpuküsimus, mille auhinnaks seekord on „Orienteerumisklubi ESTO klubidressi pluus kirjaga **Margus**“, on järgmine: Kes on „Tasa Volliga püüdnud teha värvipliatsiga ühisstardi maratonil hajutust (Läti MV 1970). Esimese KP asemel oli 5 KP-ne valik. Aga ei tulnud midagi välja...?“

EESTI ORIENTEERUMISLIIDU ÜLDKOGU

2.-3. detsember 2006. a. Muraste, Harjumaa

Laupäeval, 2. detsembril

11.00 – 15.00 Töö EOLi toimkondades
 15.00 – 16.00 Lõunasöök, üldkogul osalejate registreerimine
 16.00 Üldkogu töö algus

EOL-i ja EOL-i juhatuse tööst 2006.a. *juhatuse liikmed, treenerid*
 Aruanne EOLi töörühmade tööst. *töörühmade juhid*
 Eesti suusaorienteerumise arengukava 2007 – 2012 vastuvõtmine. *K.Rooba*
 EOLi eelarve kinnitamine 2007. a. *L.Haldna*
 19.00 Üldkogu lõpp
 19.30 Õhtusöök

Pühapäeval, 3. detsembril

12.00 – 15.00 "Tuhkatriinu" etendus teatris Estonia.
 15.30 – 17.30 EOLi presidendi vastuvõtt orienteerujatele Estonia teatri Sinises saalis.
 Parimate sportlaste, treenerite, korraldajate ja toetajate meelespidamine.

EOL 2006 edetabeli võitjad

D21	Anu Annus	OK Peko
H21	Olle Kärner	Sportnet
D12	Triinu Rooni	OK Orvand
H12	Kristjan-Martin Kirjanen	TA OK
D14	Madli Jentson	OK Kape
H14	Aleksandr Shved	SK SRD
D16	Hannula-Katrin Pandis	OK Ilves
H16	Lauri Sild	OK Võru
D18	Eleri Hirv	OK Võru
H18	Lauri Tammemäe	OK Orvand
D20	Kati Rooni	OK Orvand
H20	Markus Puusepp	OK Võru
D35	Tiina Oras	OK Ilves
H35	Andrei Nikitin	SK SRD
D40	Marje Viirmann	Rakvere OK
H40	Toomas Mast	Hiiumaa OK
D45	Niina Karnit	SK SRD
H45	Jaanus Reha	OK Kooperaator
D50	Anne Arold	OK Heering
H50	Udo Lüüs	OK Ilves
D55	Anu Saue	Hiiumaa OK
H55	Koit Paasma	OK Lehola
D60	Viiu Rebane	OK Orion
H60	Ülo Vainura	SK Saue Tammed
D65	Maire Raid	SK Saue Tammed
H65	Kalju Tilk	OK Orion
D70	Elga Adrat	TON
H70	Heino Mardiste	OK Kape
H75	Heino Heinloo	SK Saue Tammed

JUHATUSE otsused

01.09.2006.a.
 487. Kinnitada Eesti noorte- ja junioride koondised EST-LAT-LIT noortematšile alljärgnevas koosseisus 46 sportlast ja 2 treener-esindajat.

28.09.2006
 488. Kinnitada võistluste žürii järgmises koosseisus: Suunto Games 30.09. - 01. oktoober 2006 Jõulumäe
 Korraldaja: OK West
 EOL volinik: Leho Haldna

(OK Võru)
 Žürii: 1.Leho Haldna (OK Võru), 2.Tõnu Lauter (PV SKK), 3.Mati Poom (TON)

30.09.2006
 489. Kinnitada 2008. a. võistluste korraldamise tingimused.

490. Kinnitada EOLi 2007.a. litsentsisüsteem.

491. Anda 2007.a. välja ajakirja "Orienteeruja" 7 numbrit aastatellimuse hinnaga 200.- krooni. Üksikmüügi hind 30.- krooni.

492. Kutsuda kokku EOLi üldkogu 02. detsembril 2006. a. Murastes Harjumaal ning

kinnitada üldkogu esialgne päevakord.

493. EOL kuulutab välja konkursi Eesti orienteerumise jooksu täiskasvanute koondise treener-esindaja leidmiseks ajavahemikuks 1. november 2006 - 31. oktoober 2008.a.

01.10.2006
 494. Kinnitada Eesti OJ koondis MK etapile Prantsusmaal 01.-08.10.2006.: H21- Andreas KRAAS (SK Saue Tammed) (samas ka esindaja), Markus PUUSEPP (OK Võru)

12.10.2006
 495. Jätta 2006. aasta

EOLi edetabeliarvestusest välja Metssiga 2006 (2 päeva) tulemused, kuna võistluste korraldaja ei ole neid EOLi edetabelipidajale õigeaegselt esitanud. Alus: EOLi juhatuse liikme Tarmo Klaari avaldus ja EOLi edetabeli juhendi koostamise tingimused punkt e) võistluste korraldaja on saatnud korrektsed tulemused EOLi edetabelipidajale (hiljemalt 3 päeva jooksul peale võistluse lõppu).

496. Jätta 2006. aasta EOLi edetabeliarvestusest välja Peraküla 2006 (1 päev) tulemused, kuna võistlusel kasutatud kaart ei vasta võistlusreeglitega OJ-kaartidele

kehtestatud nõuetele. Alus: EOLi juhatuse liikme Tarmo Klaari avaldus (03.08.2006.) ja EOLi edetabeli juhendi punkt a) olulisel rikuti võistlusreeglid.

24.10.2006.a.
 497. Kinnitada EOLi 2006. aasta edetabel ja edetabeli võitjad.

27.10.2006.a.
 498. Kinnitada Eesti orienteerumise jooksu täiskasvanute koondise treener-esindajaks Tarvo Avaste alates 01.11.2006 kuni 31.10.2008. EOLi tegevdirektoril kooskõlastada tingimused ja sõlmida koostööleping kaheks aastaks.

Reklaami avaldamise hinnad

1. Eesti o-võistluskuutsete avaldamine (must-valge):
 1.1. suurus kuni A7 60 kr.
 1.2. suurus kuni A6 125 kr.
 1.3. suurus kuni A5 250 kr.
 1.4. suurus kuni A4 500 kr.
 (korduskutse avaldamine -30%).
 Värvilised võistluskuutsete reklaami hinnaga.

2. Reklaami avaldamine (sisemised leheküljed):
 2.1. suurus kuni A7 värviline 400 kr.
 2.2. suurus kuni A6 värviline 800 kr.
 2.3. suurus kuni A5

värviline 1600 kr.
 2.4. suurus kuni A4 värviline 3200 kr.

3. Reklaami avaldamine (tagakülg) A4 värviline 4000 kr.
 (kordusreklaami avaldamine -30%).

Eesti Orienteerumislidu liikmetele on reklaami avaldamisel soodustus -50%.

Võistlusmaastike sulgemise teadete avaldamine on tasuta.

EMV TAVARADA

26.08.2006 Kääriku

D21E 8050 m 16 KP

1. Anu Annus Peko	1:15.07
2. Maret Vaher Kobras	1:15.40
3. Merike Vanjuk Kape	1:18.15

H21E 12980 m 25 KP

1. Rain Eensaar Kobras	1:31.59
2. Marek Nömm Tammed	1:34.05
3. Silver Eensaar Kobras	1:34.18

U23 12980 m 25 KP

1. Sander Vaher Kobras	1:34.38
2. Jürgen Einpaul Tammed	1:47.41
3. Timmo Tammemäe Orvand	1:49.54

D14 3060 m 7 KP

1. Daisy Kudre Peko	27.54
2. Kerstin Uiboupin Võru	29.44
3. Teele Randman Rakv	30.09

D16 3960 m 7 KP

1. Piibe Tammemäe Orvand	40.31
2. Sigrid Ruul JOKA	42.42
3. Adele Puusalu Kobras	43.07

D18 5720 m 12 KP

1. Grete Gutmann Rae	54.51
2. Eleri Hirv Võru	55.44
3. Ly Trei Kobras	55.49

D20 5840 m 12 KP

1. Kati Rooni Orvand	1:05.05
2. Mariann Sulg Orvand	1:10.44
3. Kadri Uiboupin Võru	1:15.44

D21A 5720 m 12 KP

1. Edith Madalik Tammed	1:03.33
2. Edit Kannel Rae	1:04.28
3. Marilin Sulg Orvand	1:05.03

D35 5840 m 11 KP

1. Ingrid Kala Peko	1:01.18
2. Triin Vask Ilves	1:01.30
3. Epp Käpa Peko	1:03.08

D40 5530 m 12 KP

1. Marje Viirmand Rakvere	54.25
2. Tiina Oras Ilves	1:01.26
3. Airi Alnek Võru	1:01.33

D45 4450 m 8 KP

1. Reet Johanson Kobras	49.12
2. Siiri Poopuu JOKA	52.54
3. Marika Kirsspuu TAOK	53.01

D50 3960 m 7 KP

1. Anne Arold OKH	43.29
2. Marje Tobreluts Kobras	48.13
3. Maire Limberg Rakvere	48.18

D55 3800 m 8 KP

1. Anu Saue HOK	45.10
2. Tiit Kaasik Ilves	47.44
3. Liivi Parik Otepää	47.56

D60 3800 m 8 KP

1. Tiit Vene Tammed	49.39
2. Ilona Vanaveski Ilves	51.01
3. Ene Loide KEK RSK	55.34

D65 3020 m 8 KP

1. Maire Raid Tammed	39.28
2. Maie Abram Ilves	43.32
3. Kiira Tarassova TON	44.36

D70 3020 m 8 KP

1. Elga Adrat TON	52.31

H14 4360 m 10 KP

1. Aleksandr Shved SRD	35.15
2. Sergei Rjabošhkin SRD	39.42
3. Kristjan-Martin Kirjanen TAOK	40.34

H16 5840 m 12 KP

1. Kenny Kivikas Ilves	54.14
2. Lauri Sild Võru	54.21
3. Tauno Tiirats Ilves	55.24

H18 8070 m 15 KP

1. Kristo Heinmann Ilves	1:01.44
2. Lauri Tammemäe Orvand	1:04.22
3. Priit Randman Rakvere	1:05.48

H20 9380 m 17 KP

1. Markus Puusepp Võru	1:12.13
2. Mihkel Järveoja Kobras	1:20.42
3. Lauri Malsroos Tammed	1:28.03

H21A 8070 m 15 KP

1. Kaarel Kallas Lehola	1:05.46
2. Jürjo Lokk OKH	1:09.37
3. Andre Nömm Orion	1:13.05

H35 9380 m 17 KP

1. Armo Hiie -	1:15.51
2. Inno Ling Lehola	1:17.27
3. Andrei Nikitin SRD	1:24.05

H40 8340 m 15 KP

1. Raivo Pellja JOKA	1:22.29
2. Toomas Mast HOK	1:22.42
3. Tõnis Haldna Rae	1:23.52

H45 7560 m 15 KP

1. Jaanus Reha Koop	1:06.44
1. Tiit Tali Ilves	1:06.44
3. Rein Rooni Orvand	1:08.35

H50 6410 m 14 KP

1. Kulno Voolaid Rakvere	1:12.09
2. Jüri Rokko -	1:14.36
3. Kalle Luuk LUS	1:16.59

H55 5840 m 11 KP

1. Johannes Tasa Tammed	52.51
2. Toivo Saue HOK	53.43
3. Avo Veermäe Ilves	53.45

H60 5530 m 12 KP

1. Ülo Vainura Tammed	1:04.52
2. Ülo Saar Orvand	1:05.15
3. Mihkel Mälter KEK RSK	1:06.57

H65 4450 m 8 KP

1. Kalju Tilk Orion	46.29
2. Mihhail Taivere Kape	50.56
3. Mati Tõnus Orion	55.19

H70 3800 m 8 KP

1. Arne Kivistik Kape	39.55
2. Heino Mardiste Kape	41.23
3. Ilmar Kask Ilves	48.33

H75 3020 m 8 KP

1. Heino Heinloo Tammed	42.31
2. Edgar Tammik Orion	45.33
3. Feliks Kipper Orion	1:01.31

EMV noorte/veteranide

TEADE 2006

Kääriku

D14-16 3 x 2,98-3,00 km 8 KP

1.OK Ilves	2:23.31
Hannula-Katrin Pandis	45.20
Agnes Vask	40.51
Britta Panker	57.20
2.OK Põlva Kobras I	2:42.36
Triin Aedmäe	36.57
Linda Puusalu	1:15.28
Adele Puusalu	50.11
3.Värskä OK Peko	2:42.55
Daisy Kudre	45.21
Kaidi Kattai	52.54
Kaisa Raudkepp	1:04.40

D18-20 3 x 4,46-4,48 km 13 KP

1.OK Orvand I	2:59.41
Mariann Sulg	1:00.12
Kati Rooni	53.29
Piibe Tammemäe	1:06.00
2.OK Võru	3:01.32
Katri Hirv	1:09.37
Karmen Alnek	59.53
Eleri Hirv	52.02
3.OK Põlva Kobras	3:09.17
Helena Heinväli	50.48
Maris Palopääl	1:29.59
Ly Trei	48.30

D35-40 3 x 4,46-4,48 km 13 KP

1.OK Ilves	2:44.23
Triin Vask	49.02
Minija Pääslane	53.52
Tiina Oras	1:01.29
2.Värskä OK Peko	2:51.25
Epp Käpa	51.30
Mare Parve	1:14.09
Ingrid Kala	45.46
3.OK Võru	3:24.55
Airi Alnek	59.04
Kaie Konsap	1:11.55
Sarmite Sild	1:13.56

D45-50 3 x 3,71-3,73 km 11 KP

1.OK Põlva Kobras	2:48.54
Aili Laanjõe	52.06
Reet Johanson	56.49
Saima Värton	59.59
2.Rakvere OK	3:02.31
Maire Limberg	52.05
Tiina Metsmaa	1:12.26
Marje Viirmand	58.00
3.OK Ilves	3:49.18
Tiit Kaasik	1:14.03
Riina Kivikas	1:17.10
Vaike Tomann	1:18.05

D55+ 3 x 2,98-3,00 km 8 KP

1.SK Saue Tammed	2:36.37
Hille Tasa	40.57
Maire Raid	1:11.20
Virve Orav	44.20
2.OK TON	2:47.06
Kiira Tarassova	52.12
Ilse Uus	1:03.50
Elga Adrat	51.04
3.OK Ilves	3:10.22
Ilona Vanaveski	50.01
Maie Abram	47.26
Kaie Kivilla	1:32.55

H14-16 3 x 3,71-3,73 km 11 KP

1.OK Ilves	2:04.18
Tauno Tiirats	38.38
Ott-Kaarel Kalm	42.04
Kenny Kivikas	43.36
2.OK Võru I	2:16.31
Alar Kume	1:03.52
Jonatan Karjus	36.31
Lauri Sild	36.08
3.OK Põlva Kobras I	2:16.39
Rene Post	58.19
Taniel Tooming	41.50
Raido Mitt	36.30

H18-20 3 x 5,73-5,77 km 15 KP

1.OK Põlva Kobras I	2:45.57
Martin Simpson	51.22
Kaarel Kure	54.31
Mihkel Järveoja	1:00.04
2.OK Võru	2:58.46
Kaur Kase	1:31.04
Timo Sild	44.17
Markus Puusepp	43.25
3.OK Põlva Kobras II	3:01.53
Kaarel Kork	53.59
Priit Kuljus	58.58
Kaspar Kork	1:08.56

H35-40 3 x 5,73-5,77 km 15 KP

1.SRD SK	2:42.24
Dmitri Shved	55.09
Roman Shved	1:00.21
Andrei Nikitin	46.54
2.OK Ilves	2:49.08
Tiit Tali	54.12
Priit Pääslane	52.41
Indrek Ümarik	1:02.15
3.OK M.A.R.U. I	3:01.55
Raivo Reiman	54.05
Raul Reiman	1:02.45
Sven Rea	1:05.05

H45-50 3 x 5,07-5,11 km 13 KP

1.OK Kooperaator	2:50.10
Jaanus Reha	47.35
Vello Post	1:04.22
Ando Post	58.13
2.OK Orvand	2:57.50
Maido Kaljur	58.41
Urmas Tammemäe	1:06.00
Rein Rooni	53.09
3.JOKA I	3:13.56
Tõnu Taal	1:18.34
Paul Poopuu	54.27
Andres Minn	1:00.55

H55-60 3 x 4,46-4,48 km 13 KP

1.OK Ilves	2:39.07
Kalle Kalm	1:04.36
Arvo Kivikas	48.02
Avo Veermäe	46.29
2.OK Lehola	3:04.19
Koit Paasma	58.26
Riho Männi	1:00.22
Elmo Pärna	1:05.31
3.SK Saue Tammed	3:15.13
Ülo Vainura	50.59
Karl-Valdor Kuusk	1:12.26
Tõnu Raid	1:11.48

H65+ 3 x 3,71-3,73 km 11 KP

1.OK Kape	3:38.57
Mihhail Taivere	1:13.01
Heino Mardiste	1:22.56
Arne Kivistik	1:03.00
2.OK Orion I	5:10.14
Feliks Kipper	2:13.35
Mati Tõnus	1:33.38
Kalju Tilk	1:23.01
3.SK Saue Tammed	6:07.53
Heino Heinloo	2:27.40
Vello Krohn	1:54.59
Riho Kilp	1:45.14

KOLGA ROGAINI KAART 1:30 000 H=5m

- Seelikukütid
- SKMI TPMVI
- Sidepataljon

- 20 KRAAVI KÄANAK
DITCH BEND
- 21 NINA KIRDEJALAM
SPUR NE FOOT
- 22 LAGEDA PÕHJAOTS
OPEN LAND N END
- 23 LAGEDA LOODENURK
OPEN LAND NW CORNER
- 24 KÜNKA TIPP
HILL TOP
- 25 LAGEDA NURK
OPEN LAND SE CORNER
- 26 RÄNDRAHN 3M
BOULDER 3M
- 27 LAGEDA RABA PÕHJAOTS
OPEN BOG N END
- 28 SIHTIDE HARGNEMINE
RIDE JUNCTION
- 29 ORVAND
RE-ENTRANT
- 30 NINA LÄÄNEJALAM
SPUR W FOOT
- 31 SIHI JA RAJA RIST
RIDE/PATH CROSSING
- 32 LOHU LÄÄNEOTS
DEPRESSION W END
- 33 SOO NURK
MARSH CORNER
- 34 SIHI RIST
RIDE CROSSING
- 35 SIHI KÄANAK
RIDE BEND
- 36 KRAAVI JA OJA LIITUMINE
DITCH/STREAM JUNCTION
- 37 POOLLAGEDA PÕHJANURK
SEMI-OPEN LAND N CORNER
- 38 KRAAVIDE HARGNEMINE
DITCH JUNCTION
- 39 KRAAVI KÄANAK
DITCH BEND
- 40 NINA
SPUR
- 41 ORVAND
RE-ENTRANT
- 42 SIHI JA RAJA RIST
RIDE/PATH JUNCTION
- 43 LAGEDA SOO OTS
OPEN MARSH END
- 44 VÄIKESE LAHE OTS
SMALL GULF END
- 45 METSA EDELANURK
FOREST SW CORNER
- 46 LAGE
OPEN LAND
- 47 LAGEDA KIRDENURK
OPEN LAND NE CORNER
- 48 KUIVA LAUKA IDAOTS
DRY BOG POOL E END
- 49 SIHI OTS
RIDE END
- 50 KÜNGAS
HILL
- 51 LAUKA LÕUNAOTS
BOG POOL S END
- 52 ORVAND
RE-ENTRANT
- 53 RÄNDRAHN 3M
BOULDER 3M
- 54 LAGEDA SOO PÕHJANURK
OPEN MARSH N CORNER
- 55 OJA SUUE
STREAM END
- 56 LAUKA KAGUOTS
BOG POOL SE END
- 57 LAGEDA SOO LOODENURK
OPEN MARSH SW CORNER
- 58 MÄLESTUSKIVID
MEMORIAL
- 59 KÜNKA TIPP
HILL TOP

